

Jaarstukken 2013

Opgemaakt op 10 juni 2014

gemeente **Overbetuwe**

Uitgave

Het College van burgemeester en wethouders gemeente Overbetuwe

Tekst en eindredactie

Team Administratie

Druk- en bindwerk

Team Informatie/Tekstverwerking gemeente Overbetuwe

Voorblad

Ontwerp: Tekstverwerking gemeente Overbetuwe

Fotografie: Gemeente Overbetuwe

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Recapitulatie	7
Bestemming rekeningresultaat	9
A. Jaarverslag	
Programma's	
Samenleven	12
Leren en Werken	23
Wonen	33
Verkeer	38
Landschap en Recreëren	41
Interne Zaken	44
Reguliere Werkzaamheden	48
Paragrafen	
Lokale lasten	60
Weerstandsvermogen	63
Onderhoud kapitaalgoederen	77
Financiering	84
Bedrijfsvoering	89
Verbonden partijen	93
Grondbeleid	110
B. Jaarrekening	
Programmarekening	
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	116
Totaaloverzicht programmarekening	120
Toelichting programmarekening	122
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	124
Toelichting algemene dekkingsmiddelen	125
Mutaties op reserves	128
Toelichting op de reserves	129
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	132
Toelichting begrotingsrechtmatigheid programmarekening	134
Overzicht incidentele baten en lasten	136
Overzicht aanwending onvoorzien	137
Balans	
Balans	140
Toelichting op de balans	141
Staat van Reserves en Voorzieningen	149
Toelichting Reserves en Voorzieningen	151

	Overig	
	Gebeurtenissen na balansdatum	173
	WNT	174
	Overzicht Sisa	175
C.	Bijlagen	
	Lijst met gebruikte afkortingen	178
	Controleverklaring	179

Voorwoord

Voor u liggen de laatste jaarstukken die gaan over de afgelopen college- en raadsperiode. Door middel van deze jaarstukken legt het college verantwoording af over de uitgevoerde werkzaamheden, de realisatie van doelstellingen en de besteding van middelen. Daarbij leggen we de nadruk op het jaar 2013. In de kadernota 2014 is al teruggeblikt op hetgeen in de vorige collegeperiode gerealiseerd is.

Deze jaarstukken geven inzicht in de realisatie van doelstellingen en de besteding van middelen. Daarnaast draagt de informatie uit deze stukken ook bij aan de beeldvorming over hoe de gemeente er in financiële zin voor staat. Dat is, met de decentralisaties in het vooruitzicht en met de knapper wordende financiële ruimte, geen overbodige luxe, maar pure noodzaak. De opgaven en ambities die we enerzijds hebben en de teruglopende financiële ruimte anderzijds, vraagt om scherp aan de wind te zeilen. Daarbij is goede en toegesneden informatie over hoe we er in financiële zin voor staan, belangrijk.

We hebben vanuit die noodzaak om te beschikken over goede stuurinformatie, in deze jaarstukken extra aandacht gegeven aan de paragraaf weerstandsvermogen. In de auditcommissie is dit onderwerp een aantal keren aan de orde geweest. We hebben als raad, college, accountant en rekenkamer met elkaar verkend hoe deze paragraaf beter aan zou kunnen sluiten bij de wensen van de raad. Een belangrijke vraag was om beter inzicht te geven in risico's en de mate waarin de gemeente in staat is deze op te vangen.

Vanuit deze wens hebben we de paragraaf verder ontwikkeld. We zien dat als een eerste belangrijke stap. We zijn er daarmee nog niet, maar denken een goede eerste aanzet gegeven te hebben hiermee.

Het beeld dat uit deze paragraaf naar voren komt is dat de situatie rond de weerstandscapaciteit aanleiding geeft tot actie op korte termijn. De incidentele weerstandscapaciteit is 59% en ook de structurele weerstandscapaciteit ontwikkelt zich negatief, onder meer omdat we op dit moment geen sluitend meerjarenperspectief hebben.

Dit beeld is natuurlijk niet nieuw. Daarom zijn voorstellen uitgewerkt waarmee zowel de incidentele als de structurele weerstandscapaciteit versterkt kan worden. Deze voorstellen en oplossingsrichtingen hebben we gebruikt bij het voorbereiden van de kadernota 2015.

Voor het overige is het beeld dat uit deze jaarstukken naar voren komt als volgt.

De najaarsnota 2013 gaf de verwachting weer dat we uit zouden op een rekeningssaldo van € 1,5 miljoen negatief. Het daadwerkelijke rekeningresultaat valt € 1 miljoen minder negatief uit en komt uit op € 511.000 negatief. In het hoofdstuk 'toelichting programmarekening' is de specificatie van het verschil opgenomen. De toelichting op detailniveau vindt u bij de verantwoording van de programma's.

Het negatieve rekeningssaldo wordt ten laste van de algemene reserve gebracht. Naast deze mutatie stellen we voor nog een aantal mutaties in de algemene reserve te doen. Deze vindt u op de volgende pagina's.

In de opzet van de jaarstukken hebben we verder geen grote wijzigingen doorgevoerd. De opzet is dus als volgt:

Deel A bevat het jaarverslag met daarin de beleidsmatige en financiële verantwoording van de programma's. Verder bevat dit deel de verantwoording over de paragrafen.

Deel B bevat de programmarekening en de balans. Hierin kunt u de meer financieel technische informatie en achtergronden vinden en de balans met de daarbij horende toelichtingen.

Deel C bevat ten slotte een overzicht met gebruikte afkortingen en de SISA-bijlage.

Namens het college van B&W,

Toon van Asseldonk

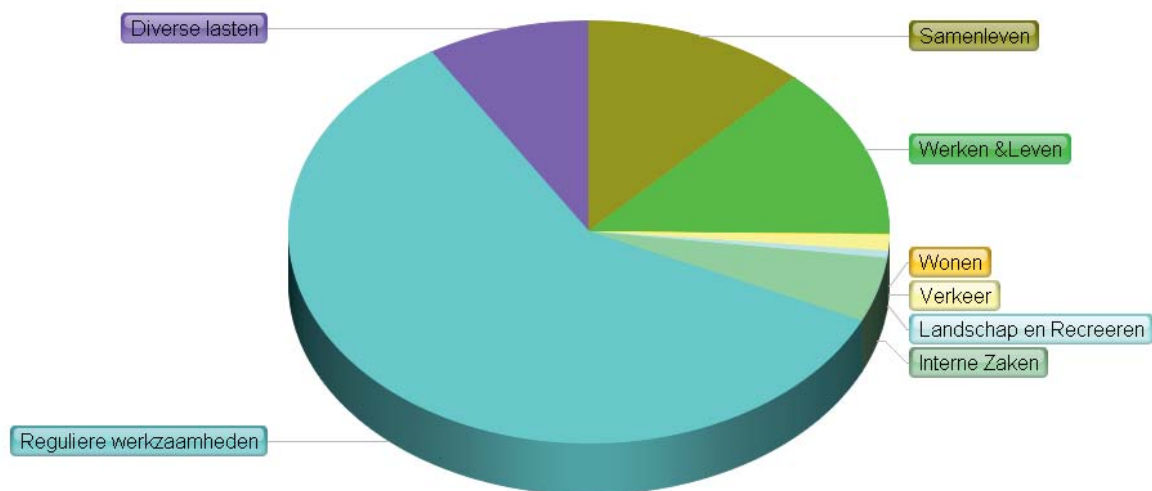
Burgemeester van Overbetuwe

Recapitulatie

Onderstaand is een recapitulatie opgenomen met de uitgaven per programma en de belangrijkste inkomsten voor de gemeente in 2013. Per saldo is er sprake van een rekeningtekort van afgerond € 500.000.

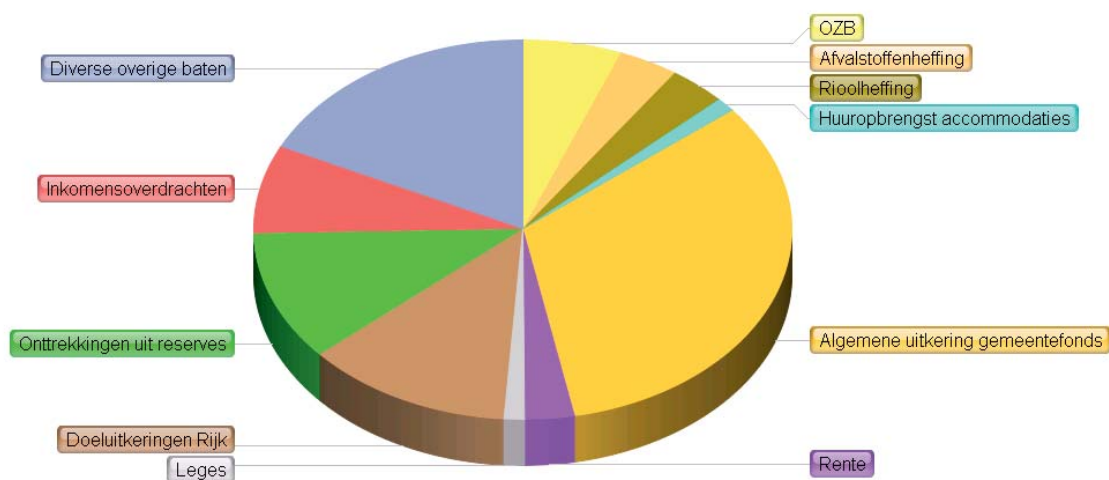
In 2013 is € 98,6 miljoen uitgegeven aan de zeven programma's en bijbehorende projecten. In onderstaande tabel ziet u hoe dat bedrag over de verschillende programma's is verdeeld.

WERKELIJKE UITGAVEN 2013 <i>(bedragen afgerond op € 100.000)</i>	
1. Samenleven	€ 13.000.000
2. Werken & Leren	€ 14.700.000
3. Wonen	€ 100.000
4. Verkeer	€ 1.300.000
5. Landschap & recreëren	€ 600.000
6. Interne Zaken	€ 5.300.000
7. Reguliere werkzaamheden (o.a. wegen, groen, milieu)	€ 64.100.000
Totale uitgaven programma's	€ 99.100.000
Diverse overige lasten (incl. rek.resultaat)	€ 9.000.000
Totaal uitgaven	€ 108.100.000

Tegenover bovenstaande uitgaven staan uiteraard ook inkomsten. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de belangrijkste inkomstenbronnen in 2013.

WERKELIJKE INKOMSTEN 2013 <i>(bedragen afgerond op € 100.000)</i>	
OZB	€ 6.400.000
Afvalstoffenheffing	€ 3.900.000
Rioolheffing	€ 3.700.000
Huuropbrengst accommodaties	€ 1.300.000
Algemene uitkering gemeentefonds	€ 35.200.000
Rente	€ 3.200.000
Leges	€ 1.300.000
Doeluitkeringen Rijk	€ 13.400.000
Onttrekkingen uit reserves	€ 11.900.000
Inkomenoverdrachten	€ 8.100.000
Diverse overige baten	€ 19.200.000
Totaal baten	€ 107.600.000

Bestemming rekeningresultaat 2013

Toelichting

In de balans is het negatieve saldo € 510.737,- van de jaarrekening afzonderlijk opgenomen. Wij stellen voor om via de bestemming van het rekeningsresultaat ook de volgende mutaties door te voeren;

Ontvangen NUP-gelden

Het kabinet heeft geld beschikbaar gesteld om gemeenten en rijk te helpen om met elkaar de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen te handhaven en daar waar mogelijk te verbeteren. Via het Nationaal UitvoeringsProgramma (NUP) Dienstverlening worden gemeenten een betere en efficiëntere dienstverlener. Via de algemene uitkering zijn in 2012 en 2013 hiervoor gelden ontvangen. Ook in 2014 worden hiervoor nog gelden van het Rijk ontvangen. Voorgesteld om het nog niet bestede bedrag van € 69.466,- geoormerkt te storten in de algemene reserve.

Ontvangen bijdrage intensivering armoedebelid.

Via de algemene uitkering is voor intensivering armoedebelid in 2013 een bedrag ontvangen van € 4.277,-. Omdat in 2013 de besteding hiervan nog niet heeft plaatsgevonden wordt voorgesteld om het nog niet bestede bedrag geoormerkt te storten in de algemene reserve.

Uitvoeringsbudget decentralisaties

Het budget voor jeugdgezondheidszorg is in 2013 niet volledig besteed. Voorgesteld wordt om het niet bestede deel van € 198.000,- toe te voegen aan het uitvoeringsbudget decentralisatie 2014.

Fonds Bovenwijkse voorzieningen

In 2013 zijn bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen ontvangen. Deze bijdragen waren in de begroting niet geraamd. Voorgesteld wordt om dit bedrag ad € 98.012,- in de bestemmingsreserve Bovenwijkse Voorzieningen te storten.

Bestemmingsreserve Planmatig onderhoud wegen

Jaarlijks wordt het voor- of nadeel van het product planmatig onderhoud wegen gestort in of onttrokken aan de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen. In 2013 is er een voordeel van € 175.902,- tussen de begrote - en de werkelijke bedragen voor onderhoud wegen. Voorgesteld wordt om dit voordeel te storten in de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen.

Bestemmingsreserve Riolering

Uitgangspunt van de rioolheffing is dat alle kosten volledig dekkend moeten zijn. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend door een storting in of een onttrekking uit de bestemmingsreserve riolering.

Voor 2013 is per saldo een onttrekking geraamd en gerealiseerd van € 520.604,-.

In 2013 is het verschil tussen de werkelijke lasten en baten van het product Riolerbeheer € 125.736,- nadelig. Daarom stellen wij u voor om het teveel onttrokken bedrag van € 394.868,- terug te storten in de bestemmingsreserve riolering.

Bestemmingsreserve Explosieven

In 2013 zijn niet geraamde kosten gemaakt voor het opsporen en ruimen van explosieven tot een totaalbedrag van € 164.968,-. In 2010 is voor de dekking van deze kosten een bestemmingsreserve gevormd. Voorgesteld wordt om de in 2013 gemaakte kosten uit deze bestemmingsreserve te onttrekken.

Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

In 2011 is besloten een bijdrage te leveren aan het behouden en versterken van landgoed Hemmen (cofinanciering). Voor de werkzaamheden die tot nu toe zijn uitgevoerd is in 2013 een bijdrage verstrekt van € 37.065,-. In 2011 was tevens besloten om deze kosten ten laste te brengen van de algemene reserve. Voorgesteld wordt om deze onttrekking uit de algemene reserve te effectueren.

Bestemmingsreserve Voorfinanciering Huis der Gemeente

In 2013 zijn diverse kosten gemaakt voor de toekomstige huisvesting.

Besloten was om de kosten van onderzoek scenario's nieuwe huisvesting ten laste te brengen van de bestemmingsreserve voorfinanciering Huis der Gemeente. Hier is nog geen volledige uitvoering aan gegeven. Voorgesteld wordt om € 42.907,- te onttrekken uit de Bestemmingsreserve Voorfinanciering Huis der Gemeente.

Alle bovengenoemde mutaties leveren uiteindelijk een negatief resultaat op van € 1.226.322. Wij stellen u voor om tot dit bedrag een onttrekking uit de algemene reserve te doen.

Resumé

Rekeningsresultaat 2013	-510.737
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen NUP gelden	-69.466
Geoormerkte storting in algemene reserve ontvangen bijdrage intensivering armoedebeleid (taakmutatie alg.uitkering)	-24.277
Toevoegen aan het uitvoeringsbudget decentralisaties	-198.000
Toevoeging aan bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	-98.012
Storting in de bestemmingsreserve Planmatig onderhoud wegen	-175.902
Storting in de bestemmingsreserve Riolering	-394.868
Onttrekken uit de bestemmingsreserve explosieven	164.968
Onttrekken uit de algemene reserve (LOP Landschap Hemmen)	37.065
Onttrekken uit de bestemmingsreserve voorfinanciering Huis der Gemeente	42.907
Onttrekking aan de Algemene reserve	-1.226.322

A. Jaarverslag

Programma Samenleven

Visie

Het programma Samenleven heeft als doel de beschikbare middelen zo in te zetten, dat zij een maximale bijdrage leveren aan een zelfredzame en verantwoordelijke samenleving. Ons beleid moet inwoners uitdagen te denken in plichten en verantwoordelijkheden, in plaats van in claims en rechten. De gemeente neemt een meer faciliterende en regisserende rol in en stimuleert zelfredzaamheid en participatie. Mensen die (tijdelijk) minder in staat zijn zichzelf te redden, kunnen rekenen op de hulp die nodig is om zelfredzaam te kunnen zijn of blijven.

Doelenboom

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Meer verantwoordelijkheid bij inwoners, verenigingen en instellingen voor de aanpak van maatschappelijke opgaven.	1.1 Versterken formele en informele netwerken.	1.1.1 Met vrijwilligersorganisaties komen tot structuren die vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen. 1.1.2 Actief ondersteunen en begeleiden van mantelzorgers. 1.1.3 Behoeftte aan hulp wordt adequaat gesignaleerd en opgepakt door de juiste organisatie/instelling. Daar waar dat nodig is weten instellingen elkaar te vinden. 1.1.4 Verenigingen bieden een ruim aanbod aan activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden en zijn in staat, naast hun reguliere verenigingsactiviteiten, breder maatschappelijk betrokken te zijn. 1.1.5 De gemeente betreft inwoners bij het maken van maatschappelijk beleid en de uitvoering daarvan.

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
	1.2 Belonen en stimuleren van activiteiten uit de samenleving gericht op samenwerking en participatie.	1.2.1 Gemeentelijke accommodaties nodigen uit tot ontmoeting en het organiseren van activiteiten. 1.2.2 Het beleid van de gemeente daagt de samenleving uit tot het nemen van initiatieven gericht op "mee-doen". 1.2.3 De gemeente zoekt actief naar win-winsituaties in logische verbindingen tussen activiteiten in de samenleving, organisaties, verenigingen en beleidsdoelen.
2. Verbeteren en bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners, die (tijdelijk) niet in staat zijn voor zichzelf, het huishouden waar zij deel van uitmaken en hun bredere sociale netwerk te zorgen.	2.1 Maatwerk op individueel niveau, gericht op zelfredzaamheid in het dagelijks leven en met beroep op eigen mogelijkheden.	2.1.1 Wmo-voorzieningen zijn passend bij de persoonlijke situatie en gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid. 2.1.2 Inwoners die in een situatie terecht komen waar zij alleen niet meer uitkomen, krijgen hulp gericht op het terugkrijgen en behoud van hun zelfredzaamheid. 2.1.3 Informatie over voorzieningen en hulp is makkelijk en snel te vinden en te verkrijgen.
	2.2 Stimuleren maatschappelijke participatie van mensen die ongewild aan de kant dreigen te komen staan.	2.2.1 De gemeente zet actief in op en ondersteunt activiteiten gericht op het tegengaan van vereenzaming van 75+-ers. 2.2.2 Inwoners die langs de kant dreigen te komen staan, worden actief gestimuleerd om te participeren.

Wat was het hoofdthema?

Het belangrijkste item en de focus voor het programma Samenleven in de periode vanaf 2013 is de decentralisatie van rijkstaken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Met de invoering van de nieuwe WMO, de Jeugdwet en de Participatiewet krijgt de gemeente de verantwoordelijk-

heid voor het grootste deel van de maatschappelijke ondersteuning van kwetsbare inwoners. Dat biedt ons de kans om een samenhangend stelsel op te bouwen, dicht bij de inwoners. Dat stelsel willen wij zo inrichten, dat inwoners die afhankelijk zijn van die ondersteuning, goed geholpen worden. Het hoofdthema van het programma Samenleven voor 2013 is daarom:

Het inrichten van een stelsel van maatschappelijke ondersteuning met als uitgangspunten:

- Een benadering van inwoners vanuit de eigen kracht. De inwoner staat centraal bij het formuleren van de vraag en het zoeken naar de oplossing (de kanteling).
- Het beroep op specifieke ondersteuning is afgenomen ten gunste van de ondersteuning uit de directe (sociale) omgeving en de algemene voorzieningen.
- Een systeem van integrale ondersteuning in de directe omgeving van de inwoners: één gezin, één plan, één loket.
- Een resultaatgerichte en doelmatige aanpak, gericht op verbetering van de zelfredzaamheid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen voor 2013	Gerealiseerd in 2013
Loket Samen met externe partners (aanbieders van zorg) richten wij een loket in, waar inwoners met al hun vragen voor maatschappelijke ondersteuning terecht kunnen. Dit betekent een samenvoeging van de toegang tot WMO-zorg, jeugdzorg en opvoedingsondersteuning en de zorg rondom inkomen. De basis voor de inrichting van dit loket zijn de uitgangspunten uit de vorige paragraaf. De periode voor de invoering van de decentralisatie gebruiken wij om experimenten uit te voeren, gezamenlijk met de aanbieders. De experimenten hebben als doel ervaringen en expertise uit te wisselen op het gebied van de kanteling en nieuwe doelgroepen.	Ervaringen in 2013: • De proeftuin wijst uit dat voor goede toeleiding naar ondersteuning bij de gemeente een “meldingenpoort” ingericht moet worden. Voor alle inwoners met een vraag aangaande participatie en zelfredzaamheid op het gebied van werk en inkomen, (jeugd)zorg en welzijn geldt dat zij zich kunnen melden via deze poort. • Binnen de poort functioneert de medewerker als een doorverwijzer naar kernteam, keukentafelgesprek of specialistisch team. De medewerker heeft ook een advies en informatie functie. Bij alle contacten staat de vraag centraal hoe de inwoner hulpvragen middels inzet van de eigen kracht en het eigen netwerk kan oplossen. • Voor alle hulpvragen is er een gemeentelijke toegang waar een uitgedeelde versie van de Zelfredzaamheidsmatrix als leidraad voor doorgeleiden kan worden gebruikt. • De toegang aan de poort kent een digitale, telefonische en fysieke vorm voor het doen van meldingen door een inwoner. Er kunnen ook meldingen worden gedaan door behandelaars, familieleden en samenwerkingspartners (denk in dit verband aan behandelaars en aanbieders van zorg en ondersteuning).

Voornemen voor 2013	Gerealiseerd in 2013
	Via deze toegang wordt uitvoering gegeven aan het herkennen en goed doorgeleiden van de inwoner. Er zal aan de poort een scheiding worden gemaakt tussen de ernst van de vraag om ondersteuning waaruit moet blijken welke hulpvragen er zijn. Is er sprake van een eenvoudige problematiek dan worden inwoners snel met een sociaal kernteam in contact gebracht. Is sprake van een complexe problematiek of zijn er zaken onduidelijk, dan wordt een huisbezoek georganiseerd. Uit de proeffase 1 b moet nog blijken of de poort ook eventueel als menselijke "eigen kracht wijzer" kan worden ingericht.
Arrangementen Wij werken een plan uit voor het uitvoeren en bewaken van de (zorg)arrangementen dicht bij de inwoners, dus op kernenniveau. Wij onderzoeken of kernteams, bestaande uit zorgaanbieders, deze taken kunnen uitvoeren. Ook hiervoor gaan wij experimenten uitvoeren.	Medio 2013 werden, voor de ontwikkelfase van de kernteams, concrete doelstellingen geformuleerd voor de proeftuin Kernteams. Hieronder staan de doelstellingen en de mate waarin deze gerealiseerd waren op 31 december 2013. 1. De organisaties van inwoners doen op dorps- en wijk-niveau mee aan de ontwikkeling van de proeftuin kern-teams. Doel gerealiseerd. De dorpsraad in Herveld-Andelst en het Wijkplatform Elst Noord deden mee aan het kernteam ontwikkeling en de verschillende ateliers om te komen tot een organisatiestructuur en werkwijze voor de kernteams vanaf 1 januari 2014. Daarnaast deden organisaties van inwoners zoals Tifa, Stichting thuis sterven, organisaties voor thuiszorg en mantelzorg, sportverenigingen, de participatieraad en individuele inwoners mee aan werkateliers en raadplegingsbijeenkomsten over kernteams. Bij de selectie van de leden voor de sociale kernteams waren de dorpsraad en het wijkplatform Elst Noord betrokken en nu de teams operationeel zijn doen bij het vrijwilligerswerk en de gemeenschap betrokken inwoners mee in de kernteams. 2. Er zijn op 1-1-2014 twee op kernen afgestemde kernteams operationeel Doel gerealiseerd. Op 18 december installeerde wethouder Gera Koopmans twee sociale kernteams. In het team van Herveld -Andelst zitten 3 professionals en 1 inwoners (er is nog een vacature voor een inwoner) en in het team van Elst Noord zitten 3 professionals en 2 inwoners. De teams hebben vanaf 6 januari twee keer per week inloopspreekuur en zijn telefonisch en per mail de hele week bereikbaar voor inwoners die ondersteuning willen bij welzijn (jeugd)zorg, wonen en werk. Rond elk team is een netwerk van organisaties die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van ondersteuning, begeleiding en hulpverlening. Het kernteam komt maandelijks met het netwerk bijeen.

Voornemen voor 2013	Gerealiseerd in 2013
	3. Er is een werkwijze en organisatiestructuur beschreven. De volgende aspecten krijgen o.a. daar een plek; a. profiel van de kernteammedewerker, b. organisatievorm binnenschil en buitenschil c. vooruitblik naar 2015 d. mandaat van de leden is geregeld, e. verantwoording verantwoordelijkheden zijn geregeld. Doel gerealiseerd. Er is een document genaamd 'Sociale kernteams in Overbetuwe in de Proeftuin' waarin alle bovengenoemde beschreven staan en waarin ook de werkwijze beschreven staat. Het document is vastgesteld door het college van B&W op 17 december 2013. Er is een getekende overeenkomst tussen gemeente en een aantal organisaties voor zorg en welzijn die een of meer van hun medewerkers voor 12 uur per week hebben vrijgemaakt om onafhankelijk te opereren in de sociale kernteams. Er is een profiel voor medewerkers opgesteld (zowel professionals als vrijwilligers) waarin ervaring en competenties opgenomen zijn. Het profiel is gebruikt om de selectieprocedure uit te voeren om medewerkers te selecteren voor de teams. 4. Er is droog geoefend met nieuwe aanvragen en schaduwareglementen. Doel nog onvoldoende gerealiseerd. Tijdens de ontwerp-fase is, in het kader van het opstellen van de voorlopige werkwijze, geoefend met twee aanvragen om zo te komen tot schaduwareglementen. In 2014 zullen minimaal 6 schaduwareglementen opgesteld worden. Bijstelling op basis van ervaringen in 2013 Oorspronkelijk was er sprake van om al in het najaar met de uitvoering van de teams te beginnen. Dat bleek niet haalbaar. De teams zijn vanaf 6 januari 2014 operationeel. Voortschrijdend inzicht leidt tot de gedachte dat de teams de toeleiding naar welzijn, zorg, werk en wonen in overleg met de inwoner concreet invullen en regie houden op arrangementen. De gemeente neemt nadrukkelijk een regierol wat het nodig maakt om regisseurs vanuit de gemeente toe te voegen aan de teams.

Voornemen voor 2013	Gerealiseerd in 2013
Aanbesteden of subsidiëren Afhankelijk van de wijze waarop wij de uitvoering van het maatschappelijk stelsel willen vormgeven, moeten wij nadenken over contractering van aanbieders. Gaan wij maatschappelijk aanbesteden, bestuurlijk aanbesteden, subsidiëren of gaan wij uit van de vraag via pgb's en pvb's?	In 2013 hebben wij een visie voorbereid op subsidiëren en aanbesteden. Doel van deze visie is het uitbreiden van het instrumentarium. Met een breder palet aan vormen van subsidiëring en aanbesteding zijn we beter in staat te sturen met behulp van financiële prikkels. De keuze voor pgb's en/of pvb's is nog niet gemaakt. Inmiddels is bekend dat de voorwaarden voor deze keuze deels vastgelegd gaan worden in de nieuwe wetgeving.
Regionaal In de regio werken wij met 11 gemeenten aan een gedeelde visie voor de gezamenlijk uit te voeren taken: werkgeversbenadering (programma Leren en Werken), onderdelen van de jeugdzorg en onderdelen van de AWBZ-begeleiding. Daarnaast delen wij ervaringen en uitkomsten van de experimenten die binnen de 11 gemeenten worden uitgevoerd.	De regionale samenwerking is verder uitgebouwd. De gemeente Wageningen heeft zich aangesloten bij de regio, waardoor deze nu 12 gemeenten telt. Er is een tijdelijk regionaal projectbureau in het leven geroepen om de regionale voorbereiding op taken verder vorm te geven.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Samenleven gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	13.768.825	14.303.265	12.989.328

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-1.728.621	-2.123.043	-2.297.884

Saldo	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013	Verschil 2013
Programma Samenleven	12.180.222	10.691.444	1.488.778

Het verschil van het programma wordt toegelicht na de staatjes met de begrotingswijzigingen en de administratieve wijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
8	Gemeentelijke Riolerings Plan (GRP) Mutaties nieuw GRP 2013	20-08-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Administratieve wijzigingen

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Subsidie (éénmalig) aan Stichting Kloppend Hart voor Linge- waard	15-01-2013
54	Herhuisvesting jongeren centrum De Uitvlucht: subsidie STUW i.v.m. huurlasten (krediet voor nieuwbouw wordt afgesloten; voordeel op kapitaallasten wordt ingezet ter dekking van de extra huurvergoeding)	05-02-2013
55	Aanschaf zonnestroomsystemen gemeentelijke gebouwen: - De Helster	05-03-2013
58	Uitvoeringsbudget Voorzieningennota	26-03-2013
61	Opstellen meerjaren onderhoudsplannen (MOP) voor het ge- meentelijk vastgoed	21-05-2013
65	Opstellen uitvoeringskader Ecologie (beschikbaar stellen van het niet bestede budget uit 2011)	10-09-2013
66	Park Lingezegen: ontwikkelen analyse-kaart explosieven in combinatie met een beleidsplan en deelname aan Park Linge- zegen	05-11-2013
101	Groot onderhoud 2013 gymzaal Herveld: vervanging CV leidin- gen	05-11-2013
102	Groot onderhoud 2013: De Oldenburg Driel: vervangen onder- dorpel en vastzetten pui	05-11-2013
103	Groot onderhoud 2013: gymzaal Herveld: onderhoud voegwerk	05-11-2013
104	Groot onderhoud 2013: Randwijkse Hof: opheffen verstoppen riool/vervangen sifons	05-11-2013
105	Groot onderhoud 2013: Randwijkse Hof: vervanging van HWA's	05-11-2013
107	Groot onderhoud 2013: Sportcentrum de Helster: kleedruimtes en sanitaire groepen	05-11-2013

109	Groot onderhoud 2013: Sportcentrum de Helster: frequentiewis-selaars	05-11-2013
110	MOP 2013: NEN 3140 • Gymzaal Herveld • Randwijkse Hof • Sportcentrum de Helster • Sporthal Westeraam • 't Kriekse Valburg • De Kruisakkers • De Wieken • Sporthal 't Binnenveld Heteren • Gymzaal Oosterhout • Sporthal de Mammoet Zetten	05-11-2013
111	Groot onderhoud 2013: De Kruisakkers Elst: scheidingswand	05-11-2013
112	Groot onderhoud 2013: De Wieken Valburg: schilderwerk en brandveiligheid	05-11-2013
115	Groot onderhoud 2013: Randwijkse Hof: vervangen vloeren en onderhoud installaties	03-12-2013
116	Groot onderhoud 2013: De Oldenburg Driel: vervangen straat-werk en verlichting sporthal	03-12-2013
117	Groot onderhoud 2013: De Wanmolen Zetten: vervangen dak, plafond, brandveiligheid H&S	03-12-2013
118	Groot onderhoud 2013: De Kruisakkers Elst: actualisatie brand-detectiesysteem	03-12-2013
119	Groot onderhoud 2013: Sportcentrum de Helster: vervangen boiler en ventilatoren	03-12-2013
120	Groot onderhoud 2013: 't Kriekse Valburg: vervangen diverse elementen	03-12-2013

Toelichting grootste verschillen programma Samenleven

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
620.00	Maatschappelijke dienstverlening voordeel € 331.000 Voordelen: • De voorbereidingen voor de decentralisatie hebben een doorloop naar 2014. De lagere afschrijvingslasten worden gecompenseerd door een lagere onttrekking uit de algemene reserve. Per saldo dus een neutraal resultaat. • Saldo overige voor- en nadelen.	323.000 8.000 331.000	 0	I I

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

n.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	ī
622.00	WMO, huishoudelijke verzorging voordeel € 546.000			
	Voordelen:			
	• Afnemend beroep op hulp bij huishouding (ZIN).	268.000		S
	• Afnemend beroep op hulp bij huishouding (PGB). De "gekanтелеde aanpak" heeft minder toekenningen opgeleverd. Tevens zijn ook minder uren toegekend.	192.000		S
	• Hoger geīnde eigen bijdrage via CAK.	94.000		S
	Nadelen			
	• Hogere uitgaven begeleiding via STMG.		8.000	I
		554.000	8.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Van bovengenoemde structurele voordelen is het structurele voordeel van afnemend beroep op hulp bij huishouding (ZIN) van € 268.000 nog niet opgenomen in de begroting van 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
630.01	Welzijnsaccommodaties voordeel € 129.000			
	Voordelen:			
	• Lagere benutting van het budget voor extra exploitatielasten.	41.000		I
	• De werkzaamheden voor de voorzieningennota vinden plaats in 2014 en 2015.	15.000		I
	• De Wieken: lagere schoonmaakkosten omdat uitvoering in eigen beheer en hogere horeca-inkomsten.	12.000		S
	• Lager uitgaven voor de Theresiaschool omdat deze school vanaf februari 2013 niet meer in gebruik is.	13.000		S
	• 't Kriekske: 1e termijn exploitatiebijdrage is in 2012 verantwoord.	10.000		I

- Brede scholen: gepland groot onderhoud is nog niet uitgevoerd in afwachting van de meerjaren-onderhoudsplannen die gemaakt worden. - De voor- en nadelen op de diverse accommodaties zijn toegelicht op functie 530.01. - Overige voor- en nadelen. Nadelen: - De Wieken: hogere energiekosten. - Randwijksehof: de beheerder heeft de accommodatie in slechte staat achtergelaten. In 2013 zijn wat extra onderhoudswerkzaamheden gedaan.	22.000		I
	26.000		I
	7.000		I
		9.000	I
		8.000	I
	146.000	17.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

De structurele voor- of nadelen zijn al verwerkt in de begroting 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
652.00	Voorzieningen gehandicapten voordeel € 211.000			
	Voordelen:			
	• Minder advieskosten WMO	12.000		I
	• Minder beroep op individuele vervoersvoorzieningen n.a.v. herindicaties.	38.000		S
	• Minder beroep op rolvoorzieningen	68.000		S
	• Minder beroep op woonvoorzieningen.	90.000		I
	• Saldo overige voor- en nadelen.	13.000		I
	De gekantelde aanpak voor woonvoorzieningen heeft resultaten. Ook het zoeken naar gezamenlijke verantwoordelijkheden (zoals met een woningstichting) levert voordelen op.			
	Nadelen			
	• Hogere kosten voor collectief vervoer a.g.v. de opgenomen bonusregeling die de regio met de aanbieder heeft afgesproken.		10.000	I
		221.000	10.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Van bovengenoemde structurele voordelen is het structurele voordeel minder beroep op rolvoorzieningen van € 68.000 nog niet opgenomen in de begroting van 2014.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 1 Samenleven € 1.489.000 voordeel

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- 620.00 Maatschappelijke dienstverlening	€ 331.000 V
- 622.00 WMO, huishoudelijke verzorging	€ 546.000 V
- 630.01 Welzijnsaccommodaties	€ 129.000 V
- 652.00 Voorzieningen gehandicapten	€ <u>211.000</u> V

€ 1.217.000 voordeel

Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000

€ 272.000

voordeel

€ 1.489.000

voordeel

Programma Leren & Werken

Visie

Voor iedere inwoner van de gemeente Overbetuwe is het belangrijk dat hij of zij in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is het afronden van een opleiding die het mogelijk maakt een plaats op de arbeidsmarkt te bemachtigen. De weg daar naar toe start al op zeer jonge leeftijd. Wij willen daarom als gemeente kinderen en jongeren optimaal de kans bieden hun schoolcarrière succesvol te laten doorlopen.

Voor iedereen moet het mogelijk zijn naar vermogen betaald werk te krijgen. Het vinden van betaald werk kan binnen en buiten de gemeentegrenzen plaatsvinden. Daarom benutten we ook de kansen die zich op de regionale arbeidsmarkt voordoen. Noodzakelijk hiervoor is een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en een goede lokale en regionale samenwerking.

Diegenen die (tijdelijk) niet in staat zijn in hun eigen levensonderhoud te voorzien, worden gestimuleerd naar vermogen te participeren.

Doelenboom

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
1. Optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren van 0 tot 27 jaar.	1.1 Versterken van voor- en vroegschoolse voorzieningen.	1.1.1 Voor- en vroegschoolse voorzieningen bieden een dekkend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). 1.1.2 Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven werken intensief samen om de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen op een hoger peil te brengen. 1.1.3 Instellingen die werken met jonge kinderen werken samen om ontwikkelingsachterstanden tijdig te signaleren en aan te pakken.

Strategisch doel:

Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien

Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
	1.2 Versterken van de doorlopende leerlijn.	1.2.1 Onderwijsinstellingen hebben duidelijke afspraken gemaakt over de overdracht naar een volgend onderwijsniveau, door het invoeren van overdrachtsformulieren en het invoeren van "warme" overdracht als de situatie daar om vraagt. 1.2.2 Instellingen die werken op het gebied van onderwijs, zorg, welzijn, sport en cultuur werken samen om ontwikkeling van jongeren en kinderen breed te stimuleren. 1.2.3 Schoolverzuim wordt tot een minimum beperkt.
	1.3 Verhogen van de kans dat jongeren hun opleiding met minimaal een startkwalificatie afronden.	1.3.1 Instellingen werken samen om voortijdig schoolverlaten tot een minimum te beperken. 1.3.2 Jongeren tot 27 jaar, die voortijdig het onderwijs verlaten, worden opgespoord en teruggeleid naar een opleiding, toegeleid naar betaald werk of opgenomen in een zorgtraject. 1.3.3 Jongeren tot 27 jaar, die geen startkwalificatie hebben, beschikken over een ervaringscertificaat.

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
2. Optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.	2.1 Versterken en vormen van netwerken van ketenpartners (onderwijs, instellingen, kenniscentra, overheden).	2.1.1 De gemeente initieert, stimuleert en faciliteert het opzetten van een Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA). 2.1.2 Het concept "Leerdorp Elst" wordt doorontwikkeld in samenwerking met de ketenpartners en breder toegepast in de gemeente.
	2.2 Verhogen van de kennis van jongeren over banen, werk en arbeidsmarkt met het oog op beroepskeuze.	2.2.1 Voor alle scholieren, met name VMBO- en MBO-scholieren, zijn geschikte en gevarieerde stageplaatsen beschikbaar. 2.2.2 Ketenpartners spelen een nadrukkelijke rol in de informatievoorziening over werk en banen op scholen.
3. Iedereen is in staat naar vermogen te participeren op de arbeidsmarkt.	3.1 Versterken van de lokale arbeidsmarkt.	3.1.1 Overbetuwe heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. 3.1.2 Waar mogelijk, benutten wij de kansen binnen de diverse sectoren om de werkgelegenheid te bevorderen.
	3.2 Verhogen van het aantal inwoners dat in zijn eigen levensonderhoud voorziet.	3.2.1 Iedereen die in een uitkeringssituatie terecht komt, wordt binnen zijn/haar mogelijkheden begeleid naar een passende vorm van (arbeids) participatie. 3.2.2 Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn beter op elkaar afgestemd door gerichte aanbodversterking in re-integratietrajecten en ombuiging van de vraag van werkgevers.

Strategisch doel: Iedereen voorziet in zijn eigen levensonderhoud of volgt een opleiding of een traject om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitwerking subdoelen
		3.2.3 Gemeente en bedrijfsleven ontwikkelen samen instrumenten om uitval van laagopgeleiden en onopgeleiden te voorkomen.

Wat was het hoofdthema?

Onderwijs en arbeidsmarkt zijn nauw verbonden. Onvoldoende aansluiting kan aanleiding geven tot mismatches op de arbeidsmarkt. In deze tijd van recessie is te zien dat met name laag of onopgeleiden en jongeren werkloos zijn. We moeten voorkomen dat mensen langdurig in het gat van werkloosheid vallen. De ervaring leert dat het moeilijk is mensen te activeren wanneer eenmaal sprake is van een uitkeringsrelatie. Dit moeten we zien te voorkomen. Vandaar dat we deze jongeren als prioriteitsgroep benoemen. Om te voorkomen dat we met een 'verloren generatie' te maken krijgen. Zij zullen worden ingehaald door een jongere generatie met een recenter schoolverleden.

In het programma Leren & Werken benoemen wij daarom het volgende hoofdthema: optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, mbo niveau 1 en 2.

Waarom?

- Er is met name bij het lagere segment (niveau 1 en 2) een grote mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Het ontbreekt vaak aan stageplaatsen. Dit ondanks de enorme impuls die de afgelopen jaren gegeven is aan de beschikbaarheid van stageplaatsen. Redenen hiervoor zijn het slechte imago van het mbo (voor werkgever) en de tijd en geld die de begeleiding werkgevers kost. Ook ondervinden werkgevers hinder van de papieren rompslomp en slechte rolverdeling tussen school - bedrijf.
- Er is een lacune in informatie rondom keuzes richting de arbeidsmarkt. Dit leidt ertoe dat mensen geen startkwalificatie hebben of zijn opgeleid in een vakgebied waar geen vraag naar is.
- De opleiding sluit niet altijd aan bij wat de werkgever vraagt. Het formuleren van de vraag naar scholing blijkt niet voor alle sectoren even gemakkelijk. Werkgevers hebben bovendien steeds meer behoefte aan mensen met een diploma op mbo 3 niveau en hoger.
- Ook is te zien dat in een ruime arbeidsmarkt hoger opgeleiden lager opgeleiden verdringen. Trekt de markt aan, dan stromen hoger opgeleiden door. Het is echter geen automatisme dat het potentieel lager opgeleiden dit hiaat opvangt.
- Creëren van een gezond economisch klimaat voor werkgevers.
- Ten slotte is de flexibele arbeidsmarkt meer en meer de nieuwe realiteit. Steeds meer mensen, met name jongeren, wisselen werk af met een uitkering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor het programma Leren & Werken is de aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt gekozen als thema voor 2013. Dit thema is in drie delen uitgesplitst: regionale aanpak, lokale aanpak en een interne aanpak. In de programmabegroting 2013 hebben we een aantal activiteiten opgenomen. In de voorjaars- en najaarsnota hebben we aangegeven dat er ontwikkelingen waren die van invloed zijn geweest op het plan van aanpak zoals beschreven in de begroting. Door uitstel van de participatiewet, stijging van het uitkeringsbestand en de rol die de gemeente kan spelen in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt (een indirecte faciliterende en ondersteunende rol) is de beschreven aanpak voor 2013 niet op alle terreinen gerealiseerd.

Regionale aanpak

Regionale samenwerking

De Stuurgroep Re-integratie & Werk is in 2013 opgegaan in het Bestuurlijk regionaal domeinoverleg (Bresdo). Onderstaande projecten zijn in regionaal verband opgestart en in 2013 verder vormgegeven:

1. Werkgeversdienstverlening;
2. Begeleiding Nieuwe Doelgroepen (overdracht Wajong);
3. Instrumenten Werken naar Loonwaarden (re-integratievoorzieningen);
4. Inkomensvoorziening (a. beleidsvorming aanscherping uitvoering WWB, b. deskundigheidsbevordering / training c. Bbz-samenwerking en d. samenwerking fraude / handhaving)
5. Intake en diagnose
6. Bestand in Beeld
7. Arbeidsmatige dagbesteding / nieuw beschut werken
8. Arbeidsmarktinformatie (monitoring en benchmarking)
9. Gezamenlijke aanpak jeugdwerkloosheid
10. Uitvoering afspraken regionaal contract Onderwijs en Arbeidsmarkt
11. Opstellen verordeningen

Doel van de deelprojecten is dat ze als bouwstenen fungeren voor de kaders en beleidsplannen in de deelnemende gemeenten en vormt de fundering van het nieuw op te richten werkbedrijf per 2015. Voor een aantal deelprojecten is in 2013 het projectplan aangescherpt op basis van de laatste inzichten van het Sociaal akkoord, de Participatiewet en de Werkkamer.

Platform Onderwijs & Arbeidsmarkt (POA)

Overbetuwe neemt sinds de oprichting in december 2012 deel aan het POA. Om de POA slagvaardiger te maken is in december 2013 besloten het platform te splitsen in een compact bestuurlijk strategisch beraad en een op uitvoering gerichte werkgroep. Wethouders van de gemeenten Arnhem en Lingewaard zullen gaan deelnemen aan het strategisch beraad. Overbetuwe is bestuurlijk niet vertegenwoordigd, ambtelijk wel.

Triple helix

In het najaar van 2013 is een triple helix samenwerking gevormd vanuit de economische aanvliegeroute. Werkgelegenheid maakt daar een wezenlijk onderdeel van uit. De burgemeester van Overbetuwe is voorzitter van deze samenwerking.

Lokale aanpak

Lokale agenda

Het opstellen van een lokale sociaal economische agenda 2013 – 2017 is in 2013 niet gerealiseerd. We hebben op kleine schaal in 2013 een start gemaakt met de lokale agenda. Geïnspireerd door de ontwikkelingen op het gebied van Duurzaamheid en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is in de Gemeente Overbetuwe de vraag naar een laagdrempelige geobjectiveerde wijze van “inschaling” op het gebied van MVO ontstaan. Door het bestuur van de Stichting Bedrijventerreinen Overbetuwe (SBO) actief voor de bedrijventerreinen Aam- en Merm is daartoe het initiatief genomen. In 2013 is de werkgroep MVO Keurmerk opgericht waarbij zowel de Gemeente Overbetuwe, Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) en Ondernemers betrokken zijn. Door samenwerking en afstemming te zoeken binnen de drie O's: Overheid, Onderwijs en Organisaties ontstaat er in een vroeg stadium betrokkenheid en een breed draagvlak. Aspecten zoals arbeidsmarktbeleid en social return maken onderdeel uit van het keurmerk.

Bij een succesvolle aanpak en voldoende financiering zal de werkwijze over andere bedrijvenparken in Overbetuwe uitgebreid worden.

Aanpak jeugdwerkloosheid

Actieplan jeugdwerkloosheid

In 2013 is begonnen met de uitvoering van het regionaal Actieplan Jeugdwerkloosheid Gelderland-Midden. Het plan kent twee programmalijnen. Een eerste lijn voorziet in de mogelijkheid tot extra inzet van jongeren coaches om in een zo vroeg mogelijk stadium jongeren met verhoogde risico's tot problemen preventief c.q. curatief te kunnen begeleiden. De komende periode zal de gemeente Overbetuwe zich in samenspraak met de partners beraden over de invulling hiervan aanvullend op de activiteiten vanuit het Team werk en inkomen. Programmalijn twee betreft de inzet van jongeren vouchers. Het aantal jongeren met een WWB-uitkering in de gemeente Overbetuwe lag in 2013 rond de 25 (ca. 6 % van het complete WWB-bestand). Hiervan hebben niet meer dan tien het niveau om bij werkgevers geplaatst te worden op extra leerwerkplekken en arbeidsplaatsen. Overbetuwe heeft 10 jongeren vouchers gevraagd, waarvan er een is ingevuld. Voor de overigen was de afstand tot de arbeidsmarkt te groot. Ook is er naar aanleiding van de jongeren vouchers een Wa-jongere uit Overbetuwe bij een werkgever in Overbetuwe geplaatst.

Maatwerktrajecten en extra inzet werkcoaches

Naast de inzet van jongeren vouchers is in het vierde kwartaal van 2013 een pilot gestart om vijf jongeren met een uitkering en een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt te activeren door middel van de inkoop van maatwerktrajecten. Deze groep dient als pilot om te onderzoeken of we met de extra aandacht ook onze doelstellingen halen. Het doel is dat de deelnemers twee treden omhoog gaan op de participatieladder, leren uitgaan van hun eigen kracht, maximaal gaan participeren aan de Overbetuwse samenleving en zo spoedig mogelijk deel gaan nemen aan de arbeidsmarkt. De overgebleven tien jongeren worden gedurende deze periode begeleid door de werkcoaches van het team Werk en Inkomen. Door gebruik te maken van de participatieladder kan in juni 2014 dan helder in beeld komen wat de extra inzet voor de vijf heeft opgeleverd ten opzichte van de tien die op reguliere wijze zijn begeleid.

Interne aanpak

Decentralisaties

De drie decentralisaties beslaan het gehele sociale domein. De aanpak is dan ook niet los te zien van andere beleidsvelden en ontwikkelingen op dit gebied. Dit vereist dan ook een integrale aanpak over de beleidsvelden heen. In 2013 hebben we geïnvesteerd in het bouwen van een lokaal, samenhangend stelsel van maatschappelijke ondersteuning. Het zwaartepunt ligt in het programma Leren & Werken weliswaar bij de Participatiewet maar er is ook veel overlap met de andere decentralisaties.

Voor jongeren tussen de 18 en 23 zijn eind 2013 voorbereidingen getroffen om tot een integrale aanpak te komen. De Jeugdwet richt zich op jongeren tot 18 jaar. Voor een deel van de jongeren in jeugdzorg houdt de behoefte aan zorg niet op zodra ze achttien zijn. Het risico voor deze groep is dat ze tussen wal en schip vallen en (verder) in de problemen komen, als vanaf hun achttiende niet in een goede overgang is voorzien. Uitvoering vindt in 2014 plaats.

Gezinscoach

We zijn gestopt met de voorbereidingen voor een experiment met de gezinscoach. In het kader van de decentralisaties zijn wij bezig met het inrichten van het loket Samenleven. In dit loket wordt de functie van regisseur ontwikkeld. Deze functie komt overeen met de gezinscoach. Vandaar dat besloten is aan te sluiten bij de ontwikkeling van het loket.

Inzet stages en banen bij de gemeente

In 2013 is een begin gemaakt om te onderzoeken hoe de gemeente zelf leerwerkplekken ter beschikking kan stellen.

In het Sociaal Akkoord van 11 april 2013 hebben het kabinet en de sociale partners een afspraak gemaakt over het aan de slag helpen van mensen met een arbeidsbeperking. Het kabinet en sociale partners hebben in het Sociaal Akkoord tevens afgesproken dat als werkgevers deze afspraken niet gestand doen, na overleg met sociale partners en gemeenten alsnog een quotumverplichting wordt geactiveerd. Oplopend tot 2016 zullen werkgevers 100.000 en overheid 25.000 banen moeten realiseren.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Leren & Werken gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	13.804.700	14.315.531	14.731.318

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-6.602.994	-6.413.590	-6.761.786

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Leren en Werken	7.901.941	7.969.532	-67.591

Het verschil van het programma wordt toegelicht na de staatjes met de begrotingswijzigingen en de administratieve wijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
2	Boerderij Lingezen: • investeringsbijdrage • éénmalige co-financiering Leader - subsidie	15-01-2013
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Administratieve wijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
52	Toekennen bonus begeleid werken Wsw 210 aan Presikhaaf Bedrijven	05-02-2013
59	Bestemming vergoeding extra inburgeringstrajecten • Re-integratietrajecten ex-inburgeraars • Restantbedrag Rijksbijdrage storten in Algemene reserve (totale Rijksbijdrage bedraagt 89.247)	26-03-2013
67	Extra aandacht voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid: re-integratietrajecten jongeren met een WWB-uitkering	03-12-2013
100	MOP scholen: • Sunte Werfert: binnendeuren • Drieluik: dakopeningen • Clara Fabricius: hemelwater + dakopening • Sam Sam: dakbedekking plat dak	26-03-2013

Toelichting grootste verschillen programma Leren en Werken

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
441.00	Openbaar VO/VWO, huisvest nadeel € 106.000			
	Voordelen:			
	• Hogere huurinkomst Rijn IJssel College	4.000		I
	• Overige voor- en nadelen.	2.000		I
	Nadelen:			
	• Lyceum Elst is een nieuw opgeleverde school. De OZB was niet begroot.		24.000	S
	• Hogere kapitaallasten: o.a. nieuwbouw en infrastructuur Westeraam.		88.000	I
		6.000	112.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

De hogere OZB belasting is al verwerkt in de begroting 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
611.01	Arbeidstoeleiding nadeel € 398.000			
	Voordelen:			
	• De rijkssubsidie voor de Sociale Werkvoorziening (SW) ad € 4.870.999 is geheel doorbetaald. De stimuleringsuitkering begeleid werken ad € 10.005 wordt in 2014 doorbetaald.	10.000		I
	• De geraamde lasten voor de afbouw van het exploitatietekort gemeenschappelijke regeling hoeft niet meer te worden ingezet.	52.000		I
	• Voordelig afwikkelingsverschil in de bijdrage exploitatietekort.	33.000		I
	Nadelen:			
	• Het nadeel op intake vloeit voort uit de aanzienlijke toename van het aantal intakes (282 in 2012 t.o.v. 404 in 2013).		10.000	I
	• Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling staan de deelnemende gemeenten garant voor de tekorten die Presikhaaf niet zelf kan opvangen. Over 2013 bedroeg het negatieve resultaat van Presikhaaf € 7,2 miljoen. Door het ontbreken van weerstandsvermogen komt dit bedrag dus volledig voor rekening van de deelnemende gemeenten.		483.000	I

	Overbetuwe is voor 6,68% risicodragend, hetgeen dus neerkomt op een aanvullende bijdrage van € 482.600. Hiermee was in de begroting nog geen rekening gehouden. Dit nadeel heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de extra bijdrage wordt onttrokken aan de speciaal hiervoor gevormde bestemmingsreserve tekort Presikhaaf via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een hogere dan geraamde onttrekking (€ 482.600 voordeel).			
		95.000	493.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
723.07	Natuur- en milieueducatie voordeel € 162.000 Voordelen: - Er zijn nog geen kosten gemaakt voor boerderij Lingezen. Om die reden is er een voordeel op de geraamde afschrijvingslasten, kapitaallasten. Een bedrag van € 150.000 zou worden gedekt uit een bijdrage uit de algemene reserve. Op functie 980 is er een eenmalig nadeel omdat de uitname uit de algemene reserve nog niet heeft plaatsgevonden. - Lagere rentelasten omdat op 1 januari 2013 nog geen uitgaven zijn gedaan.	150.000 12.000		I I
		162.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

N.v.t.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 2 Leren en Werken	€ 68.000	nadeel
Verklaard met verschillen > € 100.000:		
- 441.00 Openbaar VO / VWO, huisvesting	€ 106.000 N	
- 611.01 Arbeidstoeleiding	€ 398.000 N	
- 723.00 Natuur- en milieu-educatie	€ 162.000 V	
	€ 342.000	nadeel
Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000	€ 274.000	voordeel
	€ 68.000	nadeel

Programma Wonen

Visie

De Toekomstvisie+ beschrijft de gewenste identiteit van de gemeente. Voor het programma Wonen is relevant dat hierbij de vraag wordt gesteld hoe we in de verschillende dorpen en wijken gaan samenwerken aan een prettige leefomgeving. Vandaar dat de visie (ook wel genoemd 'strategisch doel') van het programma Wonen als volgt is geformuleerd: een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe.

Doelenboom

In de Programmabegroting 2013 is de aandacht voor de prettige leefomgeving - vanuit het strategische doel - volgens onderstaande structuur verfijnd naar hoofddoelen, subdoelen en uitgewerkte subdoelen.

Strategisch doel: Een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe		
Hoofddoelen	Subdoelen	Uitgewerkte subdoelen
1. Vergroten aansluiting leefomgeving bij behoeften van inwoners.	1.1 Vergroten flexibiliteit woning en leefomgeving.	1.1.1 Vormen van woningbouw (en kaders daarvoor) met voldoende ruimte voor flexibiliteit. 1.1.2 Basisniveau openbare ruimte (beheer, kwaliteit) met mogelijkheden voor meer flexibele inrichting.
	1.2 Een meer toereikend en bestendig woningaanbod.	1.2.1 Vraaggericht ontwikkelen. 1.2.2 Vormen van woningbouw gericht op invloed door (toekomstige) bewoners.
	1.3 Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners op woning en leefomgeving.	1.3.1 Kerngericht werken gericht op betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving.

Indicatoren programma Wonen

Hoofddoel: vergroten aansluiting leefomgeving bij behoeften van inwoners.

Strategisch doel	Indicator	Buurt	Scoreklasse 2010	Scoreklasse 2012	Ambitie	Bron
Een prettige leefomgeving voor de inwoners van Overbetuwe	Score leefbaarheid per buurt	Andelst	Zeer positief	Zeer positief	Basisambitie: indien negatieve ontwikkeling → score minimaal stabiliseren Extra ambitie: indien scoreklasse 'positief' → score verhogen	Leefbaarometer (Rijksoverheid, BZK/WWI)
		Driel	Zeer positief	Zeer positief		
		Elst-Noordoost	Zeer positief	Zeer positief		
		Elst-Noordwest	Positief	Positief		
		Elst-Zuidwest	Zeer positief	Zeer positief		
		Elst-Oost	Zeer positief	Zeer positief		
		Hemmen	Zeer positief	Zeer positief		
		Herveld	Zeer positief	Zeer positief		
		Heteren	Zeer positief	Zeer positief		
		Oosterhout	Zeer positief	Zeer positief		
		Randwijk	Zeer positief	Zeer positief		
		Slijk-Ewijk	Zeer positief	Zeer positief		
		Valburg	Zeer positief	Zeer positief		
		Zetten	Zeer positief	Zeer positief		

In de begroting voor 2012 waren de programma's voorzien van een nieuwe en actuele set indicatoren. Bij het programma Wonen is toen de indicator 'leefbaarheid per buurt' gekozen op niveau van het strategische doel. Daarmee heeft deze doelstelling het maatschappelijk effect al in zich. Een aparte kolom voor maatschappelijke effecten opnemen, zoals bij de andere programma's is hiermee niet aan de orde.

In de Programmabegroting 2013 is benoemd dat we in de beleidscyclus, begrotingscyclus en bijbehorende werkwijzen wilden gaan zoeken naar verbetering. Bij de kadernota 2014 heeft de raad een besluit genomen over dit proces. Vooruitlopende hierop is ervoor gekozen in de Programmabegroting 2013 de indicatoren wel op te nemen, maar niet te investeren in ontwikkeling daarvan. In lijn daarmee informeren wij u over de scoreklasse over leefbaarheid per buurt in 2012¹. Het feit dat over een periode van 2 jaar de leefbaarheidsscores (zeer) positief blijven, is geen aanleiding geweest om andere hoofdthema's of (sub)doelen te kiezen voor de uitvoering van het programma Wonen in 2013.

Hoofdthema 2013

Zoals verwoord in beleid over wonen en woonomgeving, werkten wij ook in 2013 door aan de drie subdoelen zoals opgenomen in de Programmabegroting. Op basis van het collegeprogramma 2012-2014, is voor 2013 hierbij het vergroten van betrokkenheid op de directe leefomgeving als hoofdthema benoemen.

¹ Beschikbaar vanaf juli 2013

Daarom werkten we nadrukkelijk door aan het (laten) ontstaan van meer betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving. Dit deden we via verdere uitwerking en uitvoering van de 'Nota van uitgangspunten kerngericht werken 2012-2015'. Op deze wijze trachten we - met dit hoofdthema voor 2013 - de kracht vanuit onze kernen goed te kunnen benutten. En daarbij open te staan voor ideeën, o.a. vanuit de partijen die zich bezighouden met het 'beheer' van kernen en wijken. Denk hierbij aan communicatie met en tussen inwoners(collectieven), wijkplatforms of dorpsraden, corporaties, welzijnsorganisaties en wijkagent. Waarbij een solide link naar het lokale (kern- of wijk-gerichte) samenhangende stelsel van maatschappelijke ondersteuning² van belang is.

Met de 'Nota van uitgangspunten kerngericht werken 2012-2015' als leidraad, was onze inzet in 2013 gericht op het (laten ontstaan) van meer betrokkenheid van inwoners bij hun directe leefomgeving. In het najaar zijn we in Oosterhout gestart met de 'gekanтелеde aanpak kerngericht werken'. In die kern werken we nu concreet aan een 'kanteling' (in denken en doen) bij items die spelen in of rondom de leefomgeving, in dit geval het centrum van Oosterhout. Dat doen we samen met de dorpswerkgroep en andere partijen die zich bezighouden met het 'beheer' van de kern. Denk hierbij aan corporaties, welzijnsorganisaties, ondernemers en de wijkagent. Met behulp van de dialoog en vanuit een gedeelde urgentie werken we (met een gedeelde verantwoordelijkheid) in Oosterhout toe naar een gezamenlijk geformuleerde uitvoeringsagenda.

Een en ander overigens gespiegeld aan ervaringen uit aanverwante trajecten in andere kernen. Concreet gaven we dit een plek tijdens een themabijeenkomst voor dorpsraden en wijkplatforms, tevens heeft een bijeenkomst plaatsgevonden voor (burger)raadsleden. Wij informeerden u daarover met de 'Update kerngericht werken'. U heeft daarin gelezen dat wij leerervaringen uit de processen gebruiken om te komen tot aanbevelingen. Waarbij het streven bestaat concrete handvatten te kunnen bieden voor rolkeuze en rolinvulling (afhankelijk van thema en context).

Overige thema's

Naast de inzet op het hoofdthema, hebben we in 2013 natuurlijk doorgewerkt aan de andere subdoelen. Zo hebben we de afgelopen maanden geïnvesteerd in de voorbereidingen voor een flexibeler bestemmingsplan. Nu deze voorbereidingen afgerond zijn en ook de juridische kaders in wetgeving zijn aangepast, gaan we begin 2014 starten met dit traject. U wordt daarover in het 2e kwartaal van 2014 geïnformeerd en geconsulteerd.

Tenslotte werkten we in 2013 nadrukkelijk aan de (sub)regionale Woonagenda, de actualisatie van de bestuursovereenkomst verstedelijking voor het thema wonen. In dit traject staan kwaliteit en vraaggericht ontwikkelen voorop. U ben hierover separaat geïnformeerd met een raadsmemo (24 februari 2014).

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Wonen gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijnz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	62.377	87.276	61.465

² Gezien ons bestaande beleid én de drie decentralisaties (de 3D's: jeugdzorg, Participatiewet en uitbreiding Wmo).

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-18.120	-18.120	-21.509

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Vershil
Programma Wonen	69.156	39.956	29.200

Het verschil van het programma wordt toegelicht na de staatjes met de begrotingswijzigingen en de administratieve wijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Administratieve wijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
63	Gekantelde aanpak kerngericht werken: project/advieskosten	20-08-2013
121.	Groot onderhoud 2013: gebouw Thorbeckestraat: vervangen CV ketel	03-12-2013

Toelichting grootste verschillen programma Wonen:

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 3 Wonen	€ 29.000	voordeel
-----------------------------------	----------	----------

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- geen producten met verschillen > € 100.000	€ 0	voordeel
--	-----	----------

Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000	€ <u>29.000</u>	voordeel
--	-----------------	----------

	€ <u>29.000</u>	voordeel
--	-----------------	----------

Programma verkeer

Visie

Uitgangspunt is en zodanig verkeers- en vervoersnetwerk binnen de gemeente dat inwoners de keuze hebben uit verschillende vervoersmogelijkheden. Voor het verbeteren van de verkeersafwikkeling wordt het gebruik van het “rondje Overbetuwe” gestimuleerd. Naast het fysieke netwerk richt dit programma zich ook op het comfort, het gedrag en een relatief nieuwe verbinding: de digitale. Mensen verplaatsen zich dagelijks ten behoeve van voornamelijk werk, school, recreatie en maatschappelijke zorg. Het verbeteren van de ketenmobiliteit stimuleert mensen gebruik te maken van alternatieve vervoersmiddelen. Voor alle inwoners moeten de voorzieningen openbaar vervoer, school, werk, maatschappelijke instellingen en recreatiegelegenheden bereikbaar zijn. De mate van bereikbaarheid verschilt wel per kern.

Doelenboom

Strategisch doel: Een optimaal verkeersnetwerk.	
Hoofddoelen	Subdoelen
1. Het verbeteren van de ketenmobiliteit	1.1. Het versterken van de OV knooppunten
	1.2. Het verbeteren van de overstappunten
2. Het stimuleren van een bewuste mobiliteitskeuze	2.1. Het verbeteren van de communicatie over de keuzemogelijkheden vervoer
	2.2. Het verhogen van de fysieke en sociale (verkeers)veiligheid
3. Een optimale bereikbaarheid van de voorzieningen	3.1 Het optimaliseren van de digitale bereikbaarheid
	3.2 Het verbeteren van een collectieve vervoersvoorziening

Hoofdthema

Het programma Verkeer omvat een breed beleidsterrein. Naast de reguliere uitvoering van beleidsplannen en projecten was het goed om op een aspect focus aan te brengen. In 2013 werd bij de uitvoering van zowel het programma Verkeer als Landschap & Recreëren meer ingezet op de fiets. Voor velen is de fiets het primaire vervoermiddel. Ook is de fiets een gezond en schoon alternatief voor de auto. Daarom is het goed meer aandacht te geven aan fietsveiligheid, voorzieningen voor fiets en fietsers en het gebruik ervan te promoten.

De Stadsregio is gestart met de campagne ‘Fietsen is leuker’. Belangrijk doel van deze actie is om het fietsgebruik voor korte ritten te vergroten. Bij deze actie wordt ook sociale media ingezet, zoals een Facebookpagina. Om verstandig gedrag te bevorderen zijn verschillende acties ondernomen. De succesvolle fietsinformatiedagen voor senioren zijn hier een goed voorbeeld van. Het ROVG heeft, ook binnen Overbetuwe veel aandacht gegeven aan het belang van goede fietsverlichting. In 2013 is veel werk verzet in het verbeteren van voorzieningen voor fietsers. Fietsklemmen bij bushaltes bevorderen het gebruik van alternatieven voor de auto. Het RijnWaalpad, de snelle fietsverbinding tussen Nijmegen en Arnhem krijgt steeds verder vorm. We werken aan snelle en veilige aansluitingen hierop.

Met het vaststellen van de begroting over 2014 is de gemeentelijke bijdrage aan een ontbrekende schakel in het fietsnetwerk geregeld. Dit is de vrij liggende verbinding van Industrieweg Oost – Bemmelseweg.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Verkeer gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	704.875	1.431.978	1.334.417

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-5.780	-5.780	-3.222

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Verkeer	1.426.198	1.331.195	95.003

Het verschil van het programma wordt toegelicht na het staatje met de begrotingswijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Toelichting grootste verschillen programma Verkeer:

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 4 Verkeer	€ 95.000	voordeel
-------------------------------------	----------	----------

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- geen producten met verschillen > € 100.000

	€ 0	voordeel
Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000	<u>€ 95.000</u>	voordeel
	<u>€ 95.000</u>	voordeel

Programma Landschap en Recreëren

Visie

Een basis is het behouden van de kenmerkende landschappelijke waarden en het ontwikkelen van een sterke samenhangend landschappelijke structuur. Er moet evenwicht zijn tussen de stedelijke en de landelijke gebieden. De economische dragers verdienen ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe, duurzame mogelijkheden binnen de ruimtelijke kaders. Hiermee kan een impuls worden gegeven aan een innovatieve, groene, lokale economie. Samenwerking tussen ondernemers, (onderwijs)instellingen en overheid is een uitgangspunt bij uitvoering van het programma. De gemeente zoekt actief samenwerking met buurgemeenten. De gemeente onderneemt actie wanneer dat nodig is, maar treedt vooral op als regisseur; zij faciliteert waar mogelijk, stimuleert en ondersteunt partners bij het bereiken van hun doelstellingen. Vooral de onderscheidende kwaliteitskenmerken duurzaamheid, identiteit en innovatie vinden een prominente plek binnen het programma.

Doelenboom

Strategisch doel: Een vitaal en aantrekkelijk Overbetuws landschap.	
Hoofddoelen	Subdoelen
1. Het versterken van een vitaal en aantrekkelijk platteland	1.1. Ontwikkelen van een sterke, samenhangende, landschappelijke structuur met een Overbetuwse identiteit die tegenwicht biedt aan verstedelijking
	1.2. Het cultuurhistorische erfgoed beter zichtbaar maken
2. Het verbeteren van de toeristische en recreatieve mogelijkheden op basis van Overbetuwse kwaliteiten	2.1. De educatieve en recreatieve waarde van het erfgoed verhogen
	2.2. Meer ruimte bieden aan nieuwe economische impulsen op het gebied van recreatie en toerisme
	2.3. Vergroten van het toeristische marktaandeel van Overbetuwe

Hoofdthema

Het programma Landschap & Recreëren omvat een breed terrein aan activiteiten en planvorming. Naast de reguliere uitvoering van beleidsplannen en projecten is het goed om focus aan te brengen en daarmee meer aandacht te genereren voor de uitvoering van (een deel van) het programma. In 2013 werd bij de uitvoering van zowel het programma Landschap & Recreëren als Verkeer meer ingezet op de fiets.

In september is de fietsroute langs kolken officieel geopend. Een mooi sluitstuk van het samengaan van landschapsherstel en recreatie. De nieuwe fietsroute voert langs de overblijfselen van oude dijkdoorbraken, zogenaamde wielen. Door gemeente en RBT-KAN is ook gewerkt aan de plaatsing van toeristische bewegwijzering. De gemeente sluit hierbij aan bij de herkenbare, regionaal

gebruikte bruin-witte borden. Rust & Ruimte vormt een speerpunt van de toeristisch recreatieve doelstellingen van RBT-KAN. Dit in combinatie van de regio als short-break bestemming past goed bij de ambities van Overbetuwe. De nadruk op fiets- en fietsvoorzieningen binnen gemeentelijk en regionaal beleid versterkt elkaar. Park Lingezen bouwde voort aan de uitvoering. De verschillende projecten die uitgevoerd zijn of in uitvoering zijn dragen bij aan een steeds beter herkenbaar Landschapspark.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Landschap en Recreëren gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	582.716	811.287	630.094

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	0	0	4.425

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Landschap en Recreëren	811.287	634.519	176.768

Het verschil van het programma wordt toegelicht na het staatje met de begrotingswijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-6-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Toelichting grootste verschillen programma Landschap en Recreëren:

Geen nadere toelichting, omdat er geen producten zijn met afwijkingen groter dan € 100.000.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 5 Landschap en Recreëren € 177.000 voordeel

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- geen producten met verschillen > € 100.000

€ 0 voordeel

Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000 € 177.000 voordeel

€ 177.000 voordeel

Programma Interne Zaken

Inhoud

Dit programma omvat al die activiteiten, producten en middelen die op een indirecte wijze bijdragen aan de realisatie van de doelen van de andere programma's. Het gaat om ondersteunende activiteiten en werkzaamheden. Belangrijke onderdelen zijn zaken die te maken hebben met bedrijfsvoering, maar ook met bestuur, samenwerking en dienstverlening.

Doel van programma

- Het verbeteren van de mate waarin ondersteunende werkzaamheden en processen de primaire processen van de organisatie ondersteunen.

Gerealiseerd: in 2013 is door de afdeling Interne Service gewerkt aan het doorontwikkelen van de ondersteunende werkzaamheden en processen. Onder klanten en medewerkers is een enquête uitgezet over de beleving van de kwaliteit van de interne dienstverlening. Door het management is met medewerkers van Interne Service gesproken over de uitkomsten van dit onderzoek en de wijze waarop verbeterpunten kunnen worden opgepakt.

- Het bevorderen van de verbindingen tussen bestuur en inwoners.

Gerealiseerd: In maart 2013 is de Communicatievisie "Luisteren en verbinden" door het MT vastgesteld. In deze visie is beschreven dat de gemeente actief haar partners opzoekt, naar hen luistert en verbinding zoekt door transparant te zijn en een dialoog na te streven op basis van gelijkwaardigheid. De communicatievisie is in 2013 besproken met het college, met teammanagers, programmanagers en projectleiders.

- Het bevorderen van een gemeentelijke dienstverlening die klantgericht, duidelijk en bij de tijd is.

Gerealiseerd: in 2013 is het Informatieplan vastgesteld, waarin het bij de tijd maken van de informatievoorziening en dienstverlening een belangrijke plek heeft gekregen. Het centraal plaatsen van de klant (zowel interne klanten als burgers) is één van de kernwaarden voor de gemeentelijke organisatie. Deze kernwaarden zijn besproken in medewerkersbijeenkomsten en worden 'geladen' in de verschillende teams.

Vastgesteld beleid

- Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling en uitwerkingsovereenkomst
- Bezoldigingsregeling (2011)
- Archiefverordening (2010)
- Besluit informatiebeheer Overbetuwe (2011)
- Algemeen delegatiebesluit (2010)
- Algemeen mandaatbesluit (2012)
- Besturings- en managementconcept (2008)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2011)
- Inkoop- en aanbestedingsbesluit gemeente Overbetuwe (2011)
- Controleverordening gemeente Overbetuwe (2007)
- Financiële verordening (2007)
- Treasurystatuut (2011)

- Regeling budgethouders (2011)
- Realisatieplan informatievoorziening Overbetuwe 2008-2011 (2008)
- Raadsbesluit inzake nieuwe Huis der Gemeente (2007)

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Interne Zaken gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	5.231.891	6.542.270	5.337.262

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-261.295	-269.095	-418.101

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Interne Zaken	6.273.175	4.919.161	1.354.014

Het verschil van het programma wordt toegelicht na de staatjes met de begrotingswijzigingen en de administratieve wijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013
10	Toekomst scenario's gemeentelijke huisvesting: kosten extra adviezen	03-12-2013

Administratieve wijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
62	Vervanging van 2 voertuigen voor de BOA: Auto BOA 1 Auto BOA 2 Inruil auto BOA 1 Inruil auto BOA 2	11-06-2013

114	Groot onderhoud 2013: gemeentehuis Andelst: gedeeltelijke vervanging van het dak	05-11-2013
153	Openbare werken 2013: verv. Iveco Daily BN-SX-26	05-11-2013
154	Openbare werken 2013: verv. Iveco Daily BN-PB-74	05-11-2013
157	Openbare werken 2013: handgereedschappen en hulpmiddelen	05-11-2013

Toelichting grootste verschillen programma Interne Zaken

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
960.00	Saldo kostenplaatsen voordeel € 1.283.000 Voordelen: - Lagere loonkosten waardoor uiteindelijk minder is doorbelast aan de producten. Zie specificatie en nadere toelichting in de Paragraaf Bedrijfsvoering. - Verder is in dit voordeel het saldo dat op alle teamkostenplaatsen samen nog resteerde na de nacalculatie door o.a. afronding tarieven. - Lagere kapitaallasten van de vervoermiddelen en mechanische hulpmiddelen. Dit voordeel van € 45.000 heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de afschrijvingslasten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve vervanging materieel via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een lagere dan geraamde onttrekking (€ 45.000 nadeel).	 935.000 303.000 45.000 1.283.000	 0	 I I I

Toelichting structurele voordelen/nadelen:

Geen structurele voor- of nadelen.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 6 Interne Zaken	€ 1.354.000	voordeel
---	-------------	----------

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- 960.00 Saldo kostenplaatsen	<u>€ 1.283.000</u> V
-------------------------------	----------------------

€ 1.283.000	voordeel
-------------	----------

Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000	<u>€ 71.000</u>	voordeel
--	-----------------	----------

<u>€ 1.354.000</u>	voordeel
--------------------	----------

Programma Reguliere Werkzaamheden

Inhoud

Dit programma omvat al die werkzaamheden, producten en middelen die extern gericht zijn en niet rechtstreeks, maar indirect een bijdrage leveren aan de programmacontracten. Daarom vallen deze qua aansturing niet onder de regie vanuit de programma's.

Het programma Reguliere Werkzaamheden omvat daarmee een groot deel van de werkzaamheden die door de gemeentelijke organisatie uitgevoerd worden.

Vastgesteld beleid

Dit omvat alle overige beleidskaders die niet in de voorgaande programma's genoemd zijn. Een totaaloverzicht van de gemeentelijke regelgeving is te vinden via www.overbetuwe.nl en via <http://overbetuwe.verordeningbeheerder.com/index.html>

Speerpunten 2013

Dit programma kende geen specifieke speerpunten voor 2013, aangezien het de 'going concern' activiteiten betrof.

Financiële verantwoording

Wat heeft het programma Reguliere Werkzaamheden gekost?

Lasten	Prim.begr. 2013	Begr.na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	38.397.742	47.630.172	64.117.010

Baten	Prim. begr. 2013	Begr. na wijz. 2013	Werkelijk 2013
- Bestaand beleid	-20.224.175	-21.640.676	-40.430.197

Saldo	Begr.na wijz.	Werkelijk	Verschil
Programma Reguliere Werkzaamheden	25.989.496	23.686.813	2.302.683

Het verschil van het programma wordt toegelicht na de staatjes met de begrotingswijzigingen en de administratieve wijzigingen.

Toelichting op verschil tussen primaire begroting per 1-1-2013 en de begroting na wijziging

Begrotingswijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
1	Heroverwegingsoperatie 2012 Doorwerking mutaties Najaarsnota 2012 Lasten jaarschijf PNL 2013 Eénmalig tekort jaarschijf 2013	18-12-2012

3	Krediet voor het project Spoorzone Elst	21-05-2013
4	Krediet voor de uitvoering van de overeenkomst met HJ Heinz	21-05-2013
6	Krediet voor aankopen gronden aan de Steenbeekstraat te Zetten	21-05-2013
7	Mutaties Voorjaarsnota 2013	11-06-2013
8	Gemeentelijke Riolerings Plan (GRP) Mutaties nieuw GRP 2013	20-08-2013
9	Mutaties Najaarsnota 2013	03-12-2013

Administratieve wijzigingen 2013:

Nr.	Omschrijving onderwerp	Raadsbesluit
53	Realisatie wandelroutes	05-02-2013
55	Aanschaf zonnestroomsystemen gemeentelijke gebouwen: - Brandweergarage Valburg	05-03-2013
57	Voortzetting Startersleningen 2013: - Geldlening SVn - Rentebaten 2013	26-03-2013
60	"Oormerken" gelden uit de Algemene Uitkering van NUP: Implementatieprogramma NUP	26-03-2013
64	Financiële consequenties koop-/ruilovereenkomst t.b.v. Sporthal Zetten: Kosten groenbeheer	20-08-2013
65	Opstellen uitvoeringskader Ecologie (beschikbaar stellen van het niet bestede budget uit 2011)	10-09-2013
66	Park Lingezegen: ontwikkelen analyse-kaart explosieven in combinatie met een beleidsplan en deelname aan Park Lingezegen	05-11-2013
106	Groot onderhoud 2013: gebouwen Snodenhoek: schilderwerk	05-11-2013
108	Groot onderhoud 2013: brandweergarage Heteren: groot onderhoud volgens MOP	05-11-2013
113	Groot onderhoud 2013: gebouwen Snodenhoek: vernieuwen sanitair	05-11-2013
150	Brandweer 2013: hydr. gereedschap TS	05-11-2013
151	Brandweer 2013: vervanging motorspuit	05-11-2013
152	Brandweer 2013: aanpassing posten	05-11-2013
155	Openbare werken 2013: vervanging sneeuwschuif	05-11-2013
156	Openbare werken 2013: vervanging sneeuwschuif	05-11-2013
158	Brandweer 2013: vervanging blusleiding compleet	05-11-2013

Toelichting grootste verschillen programma Reguliere Werkzaamheden

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
210.00	Wegen voordeel € 414.000 <i>De voor- en nadelen op het onderdeel wegen (exclusief de toegerekende loonkosten, kosten van vervoermiddelen en afschrijvingen) worden geneutraliseerd door een storting in of onttrekking aan de bestemmingsreserve planmatig onderhoud wegen. Dit houdt in dat € 175.902 via de bestemming van het rekeningresultaat 2013 wordt toegevoegd. Het verschil tussen het voordeel (€ 414.000) op het product en de storting in de bestemmingsreserve (€ 175.902) betreft het voordeel op de kapitaallasten van € 238.000.</i> Voordelen: • Lagere uitgaven voor onderhoud door derden 16.000 I • Het plaatsen van VRI's (verkeersregel-installaties) is uitgesteld naar het voorjaar van 2014. Ook de werkzaamheden aan de kruispunten vindt dan plaats. 238.000 I • Er is minder onderhoud aan bermen geweest vanwege de gunstige weersomstandigheden. 22.000 I • Lagere kapitaallasten: een aantal investeringen van het wegenplan 2012-2013 is nog in voorbereiding. Bijvoorbeeld, Elst Rijksweg Noord, Oosterhout Dorpsstraat en Britanjesingel Zetten. Ook heeft voor een aantal projecten nog geen afrekening plaatsgevonden met de beschikbare middelen van 'Wegen', bijvoorbeeld Heteren Centrum. 238.000 I • Overige voor- en nadelen 12.000 I Nadelen: • Hogere uitgaven voor belasting waterschap. 12.000 S • De teams Openbare Werken en Buitenruimte en Vastgoed hebben nog geen invulling gegeven aan de beoogde compensatie voor de wegvallende opbrengsten van oude materialen en werkzaamheden voor derden. Eind 2013 is opdracht gegeven om invulling te geven aan deze taakstelling. 100.000 I			
		526.000	112.000	

Toelichting structurele voordelen/nadelen:

De hogere belasting van het waterschap is al verwerkt in de begroting 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
240.00	Waterbeheer nadeel € 101.000			
	Voordelen: - Het onderhoud van watergangen, bruggen en duikers is niet planmatig. Alleen noodzakelijke reparaties. Voor 2013 een voordeel. - Lagere kosten voor grondwatermeetnet en lagere storkosten van vuil. - Saldo van de overige voor- en nadelen.	18.000 22.000 10.000		I I I
	Nadelen: De investering voor de waterhuishouding de Aam zijn (conform begrotingswijziging) ineens afgeschreven. De dekking van de extra kapitaallasten heeft plaatsgevonden door een onttrekking uit de algemene reserve, via functie 980. Het gaat dus om een administratief nadeel op dit product.		151.000	I
		50.000	151.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
610.01	Uitkeringen voordeel € 369.000			
	Voordelen: - Het aantal verleende uitkeringen is lager dan geraamd. - Lagere advieskosten a.g.v. minder beroep op de Bbz - Lagere huurkosten Werkplein Arnhem - Hogere rijksbijdrage (I-deel) - Lagere kosten uitvoering Bbz (factuur van € 28.600 over het 2e halfjaar is pas in 2014 ontvangen).	196.000 24.000 6.000 103.000 50.000		S I I S I
	Nadelen: Minder ingevorderd op openstaande vorderingen.		10.000	I
		379.000	10.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

Bovengenoemde structurele voordelen zijn reeds opgenomen in de begroting 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
716.00	Jeugdgezondheidszorg (maatwerkdeel) voordeel € 197.000 Voordelen: - Nog niet ingevulde vacature Bureauhoofd CJG. Voorgesteld wordt om het overschot 2013 via de bestemming van het resultaat van de jaarrekening toe te voegen bij het uitvoeringsbudget decentralisaties voor 2014. - Vertraging in uit te voeren projecten.	197.000		I
		197.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
722.00	Rioolbeheer voordeel € 123.000 ALGEMEEN <i>Uitgangspunt van het Gemeentelijk Riolerings Plan is dat de kosten volledig gedekt moeten worden door de rioolheffing. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend door een storting in of onttrekking aan de bestemmingsreserve riolering waarbij rekening wordt gehouden met het btw-compensatiefonds en de verleende kwijtscheldingen.</i> <i>Een voor- of nadeel op het product Rioolbeheer heeft dus feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat het voor- of nadeel via functie 980.00 wordt gestort of onttrokken aan de bestemmingsreserve riolering.</i> <i>Op basis van de begroting 2013 (incl. wijzigingen) heeft reeds een <u>onttrekking</u> uit de bestemmingsreserve riolering plaatsgevonden van € 520.604. Het werkelijke resultaat bedraagt (incl. door te berekenen compensabele BTW en opbrengsten rioolheffing) € 125.736 nadelig. Om het neutrale effect te bereiken zal bij de bestemming van het rekeningresultaat 2013 een toevoeging aan de bestemmingsreserve plaatsvinden van € 394.868.</i> Hieronder volgt de toelichting op het resultaat van de lasten rioolbeheer. Voordelen: • Kapitaallasten onbenutte financiële ruimte: In 2013 zijn alleen investeringskredieten geopend voor vijf projecten die daadwerkelijk uitgevoerd worden. Het team Beleidsrealisatie maakt een uitvoeringsplan voor de periode 2014-2017. Naar aanleiding van de projecten in dit plan worden nieuwe investeringskredieten geopend • Kapitaallasten lopende investerings-kredieten: van een aantal projecten heeft de voorbereiding plaatsgevonden in 2013. De daadwerkelijke uitvoering hiervan start in 2014. Voorbeelden hiervan zijn: Elst Centrum en Centrumplan Heteren. Dit leidt tot eenmalige afschrijvings- en rentevoordelen.	82.000 68.000		I I

	Aanbestedingsvoordeel op inspectie en reinigen van het rioolstelsel.	29.000		I
	Werkzaamheden door buitendienst aan kolken zijn voor een deel niet uitgevoerd in 2013 maar in begin 2014.	12.000		I
	Vanwege het opstellen van het GRP in 2013 is minder budget benut voor operationele jaarplannen en onderzoeken. Verder uitstel van projecten en dus ook uitstel van onderzoeken die hiervoor nodig zijn.	40.000		I
	Overige voor- en nadelen.	7.000		I
	Nadelen:			
	Hogere doorbelasting van interne loonkosten, vooral door hoger uurtarief.		39.000	I
	Eindafrekening energiekosten NUON periode 2006-2011.		70.000	I
	Overgang NUON naar DONG energie.		6.000	I
		238.000	115.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
810.01	Planologie en stedenbouw nadeel € 148.000			
	Voordelen:			
	Voor de advertentiekosten is een te hoog budget beschikbaar. Publicatie in de staatscourant is tegenwoordig namelijk kosteloos.	24.000		S
	Saldo overige voor- en nadelen.	4.000		I
	Nadelen:			
	Lagere bijdragen en legesinkomsten: buiten de grondcomplexen om zijn minder overeenkomsten zijn gesloten en zijn er minder bestemmingsplanwijzigingen in rekening is gebracht		79.000	I
	De kosten 2013 voor de actualisatie van bestemmingplannen zijn ineens afgeschreven. De dekking van deze lasten vindt plaats door een onttrekking uit de algemene reserve. Tegenover dit nadeel staat om die reden een voordeel op functie 980.		35.000	I

	- De noodzakelijke omvang van de voorziening planschade is ten laste van dit product verhoogd. - Hogere kosten voor inhuur juridische ondersteuning en vergoeding proceskosten/griffierecht. Dit wordt veroorzaakt door extra kosten vanuit de beroepsfase van diverse bestemmingsplannen.		45.000	I
			17.000	I
		28.000	176.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

Structurele voordeel m.b.t. advertentiekosten is nog niet opgenomen in de begroting 2014.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
822.04	Bouw- en woningtoezicht nadeel € 488.000 Nadelen: - De kosten voor de geluidsschermen langs de A50 worden gedekt door een bijdrage uit de reserve. Het administratieve nadeel op deze post wordt gecompenseerd door een onttrekking uit de algemene reserve op functie 980. - Extra juridische kosten vergunningen verleningen Elst Centraal. - Saldo overige voor- en nadelen.		450.000 30.000 8.000	I I I
		0	488.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
823.00	Bouwvergunningen voordeel € 187.000 Voordelen: In 2013 is de raming verwachte legesinkomsten via de bestuursrapportage verlaagd van € 600.000 naar € 400.000. Mede door de leges HdG is de oorspronkelijke target gehaald.	187.000		I
		187.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

N.v.t.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
830.00	Grondexploitatie voordeel € 1.625.000 Voordelen: • Geen uitgaven t.b.v. van Heinz binnen het project Spoorzone. Dit voordeel heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de lasten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Spoorzone via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een lagere dan geraamde onttrekking (€ 5.244.000 nadeel). • In 2013 is meer subsidie ontvangen voor het project Spoorzone dan dat er uitgaven waren. • Per saldo is er sprake van een hogere grondopbrengst van reststroken. • Lagere kosten MTC-panden (rente en beheerskosten) doordat een aantal panden zijn verkocht. Ook dit voordeel heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de lasten worden onttrokken aan de algemene reserve via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een lagere dan geraamde onttrekking (€ 48.000 nadeel). Nadelen: • Resultaat grondcomplexen (zie paragraaf Grondbeleid). • Aan de grondcomplexen konden minder loonkosten worden doorbelast dan was geraamd. Zie nadere toelichting in de Paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing (onderdeel 4.2-B Toerekening loonkosten aan grondexploitatie). • Niet geraamde uitgaven van de bovenwijkse complexen B016 (Afslag 38) en B017 (Nieuwe Aamsestraat). Dit nadeel heeft feitelijk geen gevolgen voor het totale exploitatieresultaat omdat de lasten worden onttrokken aan een bestemmingsreserve via functie 9800.0 (mutaties reserve). Op 9800.0 staat een niet geraamde onttrekking (€ 342.000 voordeel). • Niet aan de complexen door te berekenen diverse algemene kosten. • Door Team Projectrealisatie zijn meer uren besteed aan grondbeleid.	5.244.000 416.000 190.000 48.000	3.385.000 426.000 342.000 86.000 11.000	I I I I I I

	- Aan de grondcomplexen kon iets minder rente worden doorberekend. - Diverse overige kleine afwijkingen.		10.000	I
			13.000	I
	Een uitgebreidere toelichting op het resultaat van de grondexploitatie (GREX) is te vinden in de Paragraaf Grondbeleid.	5.898.000	4.273.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

Geen structurele voor- of nadelen.

Recapitulatie verschil programma

Totaal verschil programma 7 Reguliere werkzaamheden € 2.303.000 voordeel

Verklaard met verschillen > € 100.000:

- 210.00 Wegen	€ 414.000 V		
- 240.00 Waterbeheer	€ 101.000 N		
- 610.01 Uitkeringen	€ 369.000 V		
- 716.00 Jeugdgezondheidszorg	€ 197.000 V		
- 722.00 Rioolbeheer	€ 123.000 V		
- 810.01 Planologie en stedenbouw	€ 148.000 N		
- 822.04 Bouw- en woningtoezicht	€ 488.000 N		
- 823.00 Bouwvergunningen	€ 187.000 V		
- 830.00 Grondexploitatie	<u>€1.625.000 V</u>		
		€ 2.178.000	voordeel
Totaal diverse producten met verschillen < € 100.000	<u>€ 125.000</u>		voordeel
	<u>€ 2.303.000</u>		voordeel

Paragrafen

Paragraaf Lokale lasten

1. Inleiding

Deze paragraaf biedt inzicht in het beleidskader rond de lokale heffingen, de soorten heffingen, het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

2. Wet waardering onroerende zaken

Beleidskader

Wet waardering onroerende zaken.

Voor 2013 relevante zaken

Bij de vaststelling van de OZB-tarieven voor 2013 is rekening gehouden met de gedaalde waarden van de onroerende zaken. De waarden van woningen zijn in de periode van 1 januari 2011 tot 1 januari 2012 met gemiddeld 2,9% gedaald. De waarden van niet-woningen zijn in die periode gemiddeld met 1,7% gedaald.

3.1 Soorten lokale belastingen en heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Beleidskader

Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente Overbetuwe 2013.

Voor 2013 relevante zaken

Eind februari 2013 zijn de waardebeschikkingen verzonden met de WOZ-waarden naar de waardeprijddatum 1 januari 2012. Het beleid is, dat de uitkomsten van de nieuwe waarderingen niet van invloed zijn op de OZB-opbrengst. Een daling van de economische waarden leidt om die reden tot een verhoging van de OZB-tarieven. En omgekeerd. De OZB-tarieven zijn, naast de hiervoor vermelde aanpassing i.v.m. de waardeontwikkeling, trendmatig verhoogd met 1,5%. De totale OZB-opbrengst 2013 bedraagt € 6.440.174,-.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

Beleidskader

Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer en de Verordening reinigingsheffingen gemeente Overbetuwe 2012. Het tarievenbeleid is gebaseerd op een 100% kostendekking.

Voor 2013 relevante zaken

De tarieven 2013 zijn aangepast aan de raming van de afvalbegroting 2013. Voor 2013 werd een overschot verwacht. Dit had een tariefsverlaging van 1,3% ten opzichte van de tarieven van 2012 tot gevolg.

De tarieven zijn gebaseerd op een kostendeckingspercentage van 99,94%. De nacalculatie laat een dekkingspercentage zien van 96,0%

.

Rioolheffing

Beleidskader

Verordening rioolheffing gemeente Overbetuwe 2013 en het Gemeentelijk Rioleringsplan Overbetuwe 2008-2012 (GRP).

Voor 2013 relevante zaken

De tarieven zijn aangepast aan het voorstel in de Heroverwegingsnota 2012. De tarieven in 2013 zijn met 3% verlaagd ten opzichte van de tarieven van 2012. De gemeenteraad heeft in 2013 het nieuwe GRP vastgesteld waarin is uitgegaan van een gelijkblijvende rioolheffing van 2014 tot en met 2016 en een jaarlijkse tariefverhoging van 3,2% met ingang van 2017.

Het begrote nadelige saldo 2013 (incl. begrotingswijzigingen) bedraagt € 520.604. Dit bedrag is onttrokken aan de bestemmingsreserve riolering. Uit de jaarcijfers blijkt een werkelijk tekort van € 125.736. Via de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2013 wordt het verschil alsnog toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

De kostendekking is op begrotingbasis én in werkelijkheid dus lager dan 100%. De egalisatie vindt plaats via de bestemmingsreserve.

Hondenbelasting

Beleidskader

Verordening hondenbelasting gemeente Overbetuwe 2013.

Voor 2013 relevante zaken

De tarieven 2013 zijn aangepast aan het voorstel in de Heroverwegingsnota 2012. De tarieven, met uitzondering van het kenneltarief, worden met ingang van 2013 jaarlijks verhoogd met 5% voor de 1^e hond en volgende honden tot en met 2016. Er is geen verschil in verhoging voor binnen of buiten de bebouwde kom.

De opbrengst van de hondenbelasting is door een toename van het aantal honden gestegen naar € 49.000,- (afgerond).

3.2 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Kwijtscheldingsregeling gemeente Overbetuwe 2013.

Voor 2013 relevante zaken

In de Heroverwegingsnota 2012 is voorgesteld om voor 2013 en volgende jaren alleen nog maar kwijtschelding te verlenen voor het vaste bedrag afvalstoffenheffing en niet meer voor het variabele bedrag (aantal ledigingen van maximaal 9 maal GFT en 15 maal restafval) van de afvalstoffenheffing.

Door de economische crisis zijn er in 2013 meer aanvragen kwijtschelding ingediend en verleend. Ten opzichte van 2012 zijn er ongeveer 55 aanvragen meer gehonoreerd.

3.3 Leges

Beleidskader

Legesverordening gemeente Overbetuwe 2013 en de tarieventabel 2013.

Het tarievenbeleid is gebaseerd op een 100% kostendekking.

Voor 2013 relevante zaken

De legestarieven 2013 zijn aangepast aan de door de raad vastgestelde voorstellen met betrekking tot de leges (inclusief bouwleges) uit de Heroverwegingsnota 2012. De legestarieven die niet in de voorstellen in de Heroverwegingsnota 2012 zijn genoemd zijn trendmatig verhoogd met 1,5%.

4. Overzicht belastingopbrengsten 2013

Omschrijving	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012	Begroot 2013	Werkelijk 2013
OZB gebruikers	717.530	757.060	838.619	834.121
OZB eigenaren	5.252.873	5.425.813	5.613.205	5.606.052
Afvalstoffenheffing/reinigingrecht	3.873.938	3.802.661	3.745.599	3.732.374
Rioolheffing	3.622.575	3.738.262	3.650.655	3.672.826
Hondenbelasting	217.915	234.704	243.978	249.661
Kwijtschelding	-253.477	-246.884	-273.214	-280.841
Totaal	13.431.354	13.711.615	13.818.842	13.814.193

Omschrijving	Opbrengst per object	Totaal 2013 in %	Opbrengst per inwoner	Totaal 2013 in %
OZB gebruikers	38,16	6,0%	17,92	6,0%
OZB eigenaren	256,48	40,6%	120,47	40,6%
Afvalstoffenheffing/reinigingrecht	170,76	27,0%	80,21	27,0%
Rioolheffing	168,03	26,6%	78,93	26,6%
Hondenbelasting	11,42	1,8%	5,37	1,8%
Kwijtschelding	-12,85	-2,0%	-6,04	-2,0%
Totaal	632,00	100,0%	296,86	100,0%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in:

- enerzijds de financiële risico's die de gemeente loopt en
- anderzijds de financiële buffer die de gemeente achter de hand heeft om deze risico's op te vangen. Dit laatste wordt ook wel de weerstandscapaciteit genoemd.

Weerstandsvermogen = de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

Risico's zijn gebeurtenissen:

- waarvan niet zeker is dat deze gaan plaatsvinden en
- waarvan de kosten nagenoeg niet zijn in te schatten.

Deze risico's moeten worden vermeld in deze paragraaf.

Voorbeelden: bodemvervuiling, juridische procedures, niet verzekerde schade, etc.

Het is op basis van de begrotingsvoorschriften niet toegestaan om hiervoor een financiële voorzieningen te treffen. Dat mag alleen voor:

- gebeurtenissen die zeker gaan plaatsvinden en
- waarvan de financiële consequenties redelijk zijn in te schatten.

Voorbeeld: voorziening groot-onderhoud gebouwen, verwachte tekorten grondexploitatie o.b.v. actuele exploitatieberekeningen, e.d.

Weerstandscapaciteit: bestaat uit middelen en mogelijkheden om financiële risico's op te vangen. Daarbij kan worden gedacht aan reserves, onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.

Voor een gezonde financiële positie van de gemeente is het van belang dat de financiële risico's goed in beeld zijn en er voldoende financiële buffers zijn om die risico's op te vangen.

Voor een zuivere bepaling van het weerstandsvermogen wordt er in deze paragraaf onderscheid gemaakt in:

- **eenmalig weerstandsvermogen:**
de verhouding tussen incidentele financiële risico's en eenmalige weerstandscapaciteit
- **structureel weerstandsvermogen:**
de verhouding tussen risico's met structurele financiële gevolgen en structurele weerstandscapaciteit

2. Belangrijke verbeteringen in deze paragraaf

In deze paragraaf bij de jaarrekening zijn t.o.v. de paragraaf in de voorgaande jaarrekening veel verbeteringen doorgevoerd. Niet alleen is de inleiding hierboven geactualiseerd en is de indeling van enkele onderdelen aangepast, maar ook zijn er wijzigingen doorgevoerd op basis van de in 2.1 t/m 2.4 beschreven ontwikkelingen en bij de diverse onderdelen toegelichte aanpassingen.

2.1 Aanpassingen BBV d.d. juni 2013

In juni 2013 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) gewijzigd. Eén van de wijzigingen betreft de naam van deze paragraaf van “Weerstandsvermogen” in “Weerstandsvermogen en risicobeheersing”. Deze laatste toevoeging is bedoeld om het aspect van de risicobeheersing in deze paragraaf beter tot uitdrukking te laten komen. De wijzigingen zijn voor het eerst van toepassing op de begroting 2014 en de jaarrekening 2014. De nieuwe regels zijn dus formeel nog niet van toepassing op deze jaarrekening 2013. Waar mogelijk hebben we al wel aspecten van deze doorontwikkeling meegenomen in diverse onderdelen. Bij de betreffende onderdelen worden die aanpassingen toegelicht.

2.2 Aanbevelingen van de accountant bij controle Jaarrekening 2012

In het accountantsverslag bij de Jaarrekening 2012 zijn bij enkele onderdelen van de Paragraaf Weerstandsvermogen kanttekeningen geplaatst en/of zijn er aanbevelingen gedaan.

Hierbij gaat het om o.a. de volgende aspecten:

- toekomstige stortingen in de algemene reserve
- ontbreken van financiële kwantificering van structurele risico's
- ontbreken van indicatoren voor de netto schuld- en financieringspositie.

Verder is in het accountantsverslag gewezen op toenemende financiële risico's ten gevolge van de grote decentralisaties (3 D's) en uit diverse samenwerkingsverbanden.

Tenslotte heeft de accountant -om adequaat in te spelen op de toekomstige ontwikkelingen en de daaruit voortvloeiende risico's- geadviseerd om het systeem c.q. het proces van risicomanagement kwalitatief door te ontwikkelen en daarbij de financiële impact, kansinschatting en mogelijke beleidsmaatregelen op een transparante wijze in beeld te brengen.

2.3 Collegeonderzoek risicomanagement

De “Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de Gemeente Overbetuwe 2011” verplicht het college tot het periodiek uitvoeren van onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur. Ook is daarin vastgelegd dat het college jaarlijks tenminste één onderzoek uitvoert naar de doelmatigheid en één naar de doeltreffendheid. Op 29 november 2011 heeft het college het onderzoeksplan 2012 vastgesteld. Eén van de onderzoeken uit dat plan betreft het onderzoek naar risicomanagement.

De doelstelling van dit onderzoek is: het college inzicht te bieden in de stand van zaken van het risicomanagement en het doen van voorstellen tot verbetering.

De vraagstelling van dit onderzoek is: hoe geeft gemeente Overbetuwe inhoud aan het risicomanagement en op welke wijze kan dit verbeterd worden?

De hoofdvraag kan opgedeeld worden in onderstaande voorlopige deelvragen:

- Wat zijn de wettelijke kaders?
- Wat wordt verstaan onder weerstandsvermogen?
- Wat wordt verstaan onder risicomanagement?
- Hoe wordt invulling gegeven aan de paragraaf weerstandsvermogen, risicobeheersing en risicomanagement en hoe kan deze invulling verbeterd worden?

Het onderzoek is in november 2013 afgerond. In de diverse onderdelen van deze paragraaf zijn, zoals reeds vermeld, al verbeteringen doorgevoerd. Het is de bedoeling het risicomanagement verder door te ontwikkelen en een vast onderdeel te laten uitmaken van de processen, e.d..

2.4 Al verwerkte aanpassingen en het vervolgtraject

In deze paragraaf zijn, voor zover mogelijk en/of nu noodzakelijk, diverse aanbevelingen van de accountant verwerkt. Ook is, zoals vermeld, gekozen voor een meer logische opbouw, in de lijn van de opzet van deze paragraaf bij de begroting 2014.

Nieuw is het door Team Projectrealisatie opgezette systeem van gewogen risicoanalyse van alle grondcomplexen (zie onder 3.1-B). Een belangrijk nieuw element voor een goede risicobeheersing.

Verdere aanpassingen en verbeteringen vinden plaats parallel aan het vervolgproces van de heroverwegingen. In het kader daarvan wordt ook een nota opgesteld ter verbetering van de positie van de algemene reserve.

Tevens zal in de aanloop naar opstelling van de begroting 2015 het rekenmodel van de VNG over de Houdbare Gemeentefinanciën worden toegepast en de eerste resultaten daarvan worden beoordeeld. Wellicht dat daaruit normen voortvloeien voor beoordeling van een gezonde omvang van de algemene reserve.

Wij hebben besloten om in deze paragraaf geen indicatoren voor de netto schuld- en financieringspositie op te nemen, waarop de accountant doelt. Dergelijke kengetallen passen naar onze mening beter in de Financieringsparagraaf en daarom hebben wij voor het eerst in die paragraaf bij de begroting 2014 enkele nieuwe kengetallen opgenomen en daar nader toegelicht.

Er zijn dus al zeer belangrijke stappen gezet ter verbetering van deze paragraaf en dit krijgt een vervolg in de aanloop naar de begroting 2015. In de Kadernota 2015 zullen wij over de stand van zaken van bovengeschetste doorontwikkelingen rapporteren.

3. Incidenteel weerstandsvermogen

3.1 Incidentele financiële risico's

A. Grote projecten, niet zijnde specifiek (alleen) grondexploitatie

De gemeente heeft de volgende grote projecten in voorbereiding:

- Spoorzone/Ontsluiting Heinz
- Elst Zuid Oost
- Huis der Gemeente
- Elst Centrum
- Park Lingezegen
- MTC-panden
- Ontsluiting Park 15
- Intratuin

Voor enkele projecten zijn voorzieningen en/of bestemmingsreserves gevormd of zijn financiële middelen in de begroting gereserveerd. Voor dat deel zijn daarmee aanwezige risico's ondervangen.

Hieronder volgt een overzicht waaruit is op te maken in welke mate de projecten financieel zijn afgedekt en in hoeverre nog rekening moet worden gehouden met niet afgedekte risico's.

Spoorzone/Ontsluiting Heinz

In het project Spoorzone worden de volgende onderdelen gerealiseerd: de eerste fase van het 3e spoor vanuit Tiel en benodigde perronaanpassingen- en toegangen, de tunnel voor hulpdiensten, bus- en autoverkeer, de fietstunnel en nieuwe fietsenstallingen. De realisatie van het spoor en de perronaanpassingen in 2014 gebeurt in opdracht van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. De gemeente Overbetuwe is opdrachtgever naar ProRail voor de auto- en fietstunnel en fietsenstallingen. Als gevolg van de verkeerstunnel zal het bedrijf H.J. Heinz een nieuwe ontsluiting aan de zuidzijde van het perceel krijgen zodat vrachtverkeer niet meer door het centrum rijdt.

Voor de netto kosten van de auto- en fietstunnel en fietsenstallingen is – na aftrek van de beschikbare subsidies – een afzonderlijke bestemmingsreserve "Spoorzone" gevormd van € 5,5 miljoen. Op 21 mei 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de projectovereenkomst met ProRail voor het maken, beheren en instandhouden van de tunnelinfrastructuur en een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 16,7 miljoen. In dit krediet is geen rekening gehouden met de overkappingen boven de perrontoegangen, waarvan de realisatie afhankelijk is gesteld van aanbestedingsvoordelen. Wel is in het krediet rekening gehouden met een post voor mogelijke kosten die tot aanbesteding kunnen optreden, zoals een indexering van de geraamde bouwkosten en overige engineeringkosten. In 2014 wordt het tunnelproject aanbesteed waarna de uitvoering volgt in 2015 en 2016.

Onderdeel van de dekking is een bijdrage "spoorse doorsnijding" van € 8 mln. van het ministerie van I&M. Voor de subsidiebeheersing worden met I&M in het 2^e kwartaal 2014 de actuele stand van zaken en voortgang besproken. Provinciale Staten van Gelderland heeft in september 2013 ingestemd met het verlenen van de subsidie aan o.m. de tunnelinfrastructuur in de Spoorzone. Voor de technische uitvoering van dit besluit is eind 2013 de definitieve subsidieaanvraag ingediend die naar verwachting begin 2014 wordt beschikt. In deze paragraaf wordt voor dit project geen afzonderlijk financieel risico opgenomen.

Elst Zuid Oost

Voor dit gebied proberen wij meer samenhang aan te brengen tussen de diverse in dit plangebied al gestarte en nog te starten projecten. Voor de realisering van die projecten is in totaal € 6,2 miljoen subsidie beschikbaar. Hiervan is € 4,2 miljoen door de provincie toegekend. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente ook in de omvang van € 4,2 miljoen bijdraagt in de realisering van deze projecten. Om voor de definitieve bijdrage in aanmerking te komen dienen de werkzaamheden voor 31-12-2014 te zijn afgerond. De aanvullende EFRO-subsidie ad. € 1,714 miljoen is in juli 2013 toegekend. De middelen van deze co-financiering zijn al gereserveerd en dit project vormt geen risico meer.

Huis der Gemeente

De financiële kaders voor de bouw van een nieuw Huis der Gemeente zijn op een duidelijke wijze vastgelegd. Binnen die kaders kan de nieuwbouw zich -ondanks de vertraging op basis van de uitspraak van de Raad van State en uitgaande van reparatie van het bestemmingsplan- nog steeds voltrekken en behoeft voor dit project geen risicopost te worden opgenomen met uitzondering voor het onderdeel "opbrengst vrijkomende panden". Bij de diverse scenario's, waarover de nieuwe raad zal beslissen, is er verschil in het aantal panden dat vrij zal komen. Bij het opknappen van de

panden in Elst en Andelst komt bijv. alleen het Ambtshuis vrij. Bij het alsnog realiseren van het Huis der Gemeente aan het spoor in Elst is gerekend op een verkoopopbrengst van alle drie de oude panden van in totaal € 6,5 miljoen. In de rapportage over de diverse scenario's is door DHV aangegeven dat dit bedrag in werkelijkheid mogelijk slechts € 2,5 miljoen zou kunnen zijn. Wij hebben aangegeven dit een te pessimistische schatting te vinden. In deze paragraaf nemen wij voorlopig 50% van het verschil tussen beide bedragen op als financieel risico, dus **€ 2 miljoen**.

Elst Centrum

Via jaarschijf 2012 van het PNL 2012-2015 is voor een deel van dit plan € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld. Via het PNL 2013-2016 is vervolgens een aanvullend bedrag gevraagd van € 4,06 miljoen. Bij het vaststellen van de begroting 2013 is door de raad een amendement aangenomen dat het taakstellende budget voor de herinrichting (na aftrek van een bijdrage uit het GRP) maximaal € 3,0 miljoen mag bedragen. Van dit bedrag is inmiddels via jaarschijf 2013 van het PNL € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld. De resterende € 2,5 miljoen is opgenomen in jaarschijf 2014 (€ 1,25 miljoen) en jaarschijf 2015 (€ 1,25 miljoen) van het PNL 2014-2017, waarvan jaarschijf 2014 al beschikbaar is gesteld.

De verwachting is dat het plan binnen de PNL-middelen t/m 2015 kan worden uitgevoerd.

Park Lingezen

De conform de bestuursovereenkomst te betalen bijdrage voor de te verrichten investeringen in dit park is inmiddels volledig betaald. Voor de beheerskosten zijn voldoende middelen in de begroting opgenomen. Daarom is het niet nodig om in deze paragraaf nog een risico voor Park Lingezen op te nemen.

MTC

In juni 2011 zijn alle participanten in het MTC bestuurlijk akkoord gegaan met de voorgestelde afkoopsom ter compensatie van de nadelen op het verworven onroerend goed. Onze gemeente kon daardoor de boekwaarde van onroerende MTC goederen verlagen met afgerond € 2,6 miljoen. Alle MTC panden zijn door de plaatsgevonden transactie tevens in volledig eigendom gekomen van de gemeente Overbetuwe. Inmiddels zijn vier panden verkocht (13% onder de taxatiewaarde). De boekwaarde van de resterende 6 panden komt overeen met de taxatiewaarde van deze panden per eind 2010.

Inmiddels heeft er een verdere waardedaling plaatsgevonden. Op basis van de huidige inzichten is in de jaarrekening 2013 de hiervoor beschikbare voorziening van € 359.000 opgehoogd met € 962.000 tot € 1.321.000.

In deze paragraaf wordt voor dit project geen afzonderlijk financieel risico opgenomen.

Ontsluiting Park 15 (voorheen Betuws Bedrijvenpark)

Overbetuwe draagt in financiële zin bij aan een goede verkeerskundige ontsluiting van Park 15. Om dat goed te regelen, is een bestemmingsreserve afslag 38 gevormd ter grootte van € 4,5 miljoen. Daarmee is dat ingeschatte risico voorlopig voldoende afgedekt.

Momenteel wordt onderzocht welke zakelijke zekerheden de ontwikkelaar dient af te geven, zodat de gemeente ervan verzekerd is dat de gemaakte (plan)kosten geïnd kunnen worden bij de ontwikkelaar. Indien deze zekerheden niet afgegeven kunnen worden, loopt de gemeente een groot risico.

Voorlopig is hiervoor nog geen afzonderlijke risicopost opgenomen (valt voorlopig binnen de algemene risicopost van € 5 miljoen).

Intratuin

Intratuin heeft in maart 2012 een nieuw tuincentrum geopend nabij de afslag van de A325, tegenover de huidige locatie. In de vastgestelde exploitatieovereenkomst is geregeld, dat de gemeente zal zorgdragen voor de aanleg van een rotonde. Die rotonde regelt onder andere de verkeersafwikkeling van en naar het nieuwe tuincentrum. Later is bekend geworden dat de tot nu toe voorziene rotonde niet volstaat om de verkeersafwikkeling naar behoren te doen plaatsvinden en dat er een grotere reconstructie moet komen. De extra kosten hiervan bedragen (na aftrek van subsidies en bijdragen) € 725.000 en worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen.

Aan de toegekende subsidies (Provinciale € 850.000 en EFRO € 575.000 + € 639.000) zijn de volgende voorwaarden verbonden:

- Voor de EFRO-subsidie dient de bestemmingsplanprocedure voor 1 september 2014 te zijn afgerond.
- Voor de Provinciale subsidie (voor EFRO voor 28-2-2015) dienen de werkzaamheden voor 31-12-2014 te zijn afgerond en de betreffende werkzaamheden m.b.t. de EFRO-subsidies voor 28-2-2015.

B. Grondexploitatie algemeen (nieuw)

Voor de grondcomplexen is een gewogen risicoanalyse opgesteld. De gewogen risicobedragen per 01-01-2014 van de actieve en passieve (in exploitatie en nog in exploitatie te nemen) complexen over de periode 2014-2020 bedragen in totaal afgerond € **3,6 miljoen**. Dit algemene risicobedrag nemen wij voor het eerst op in deze paragraaf.

Tijdens het boekjaar vindt monitoring plaats van alle gewogen risicoanalyses uit het oogpunt van risicobeheersing en planoptimalisatie.

C. Overige eenmalige risicoposten

PPS constructies

Gemeente Overbetuwe werkt met een aantal marktpartijen binnen de GEM Westeraam samen aan de realisatie van de wijk Westeraam waarin 2.350 woningen worden gebouwd. Nagenoeg alle gronden zijn bij de gemeente ingebracht en worden naarmate het plan vordert overgedragen aan GEM Westeraam. Tot het moment dat alle gronden zijn overgedragen, draagt de gemeente hiervoor de financiële risico's. Bij het schrijven van deze paragraaf is de waarde van bedoelde gronden afgenomen tot afgerond € 2,3 miljoen. Per 1-1-2013 zijn 1.958 van de geplande 2.350 kavels verkocht. In het voorjaar van 2014 is de jaarlijks geactualiseerde grondexploitatieberekening gepresenteerd, een van de uitgangspunten hierbij is dat de looptijd zal worden verlengd van 2017 naar 2020. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn kunnen worden opgevangen door de afkoop van de "tunnel Parklaan".

Bij de afwikkeling van de GEM Westeraam dient het gemeentelijke aandeel voor de verplaatsing van de Duivensportvereniging ad.€ 480.000 aan de GEM Westeraam te worden betaald.

Omdat deze kosten niet gedekt kunnen worden uit het positieve saldo uit de grondexploitatie, ko-

men deze kosten voor rekening van de gemeente. Op basis van het bovenstaande is al in de jaarrekening 2012 een voorziening gevormd van € 504.000 (€ 480.000 + € 24.000), waarmee het financiële risico is afgedekt.

Garantieverplichtingen

	(x € 1 miljoen)
Stichtingen, verenigingen e.d.	9,5
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	53,0
Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	167,5
Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)	0,2
Particulieren (voormalige gemeentegaranties)	17,5
Totaal	247,7

Het totaalbedrag aan garanties is ten opzichte van de laatst opgestelde paragraaf bij de begroting 2014 afgenomen met afgerond € 13 miljoen, voornamelijk door afname van het totaalbedrag van garanties Waarborgfonds Eigen Woningen.

Het leeuwendeel van de garanties heeft betrekking op garanties voor eigen woningen. Sinds 1-1-2011 loopt de gemeente hiervoor geen concreet risico meer. Dat geldt ook voor de garanties aan particulieren, waarvoor het risico in het verleden is afgekocht.

Voor de overige garanties loopt de gemeente een secundair of tertiair risico. Dat betekent dat de gemeente pas in tweede of in derde instantie wordt aangesproken. Het is nog steeds verantwoord er vanuit te gaan dat er in de voor ons liggende jaren geen substantieel beroep zal worden gedaan op de door de gemeente verstrekte garanties of afgegeven achtervang.

Presikhaaf Bedrijven

De gemeente Overbetuwe is op basis van de verdeling van de GR-bijdrage voor het jaar 2013 voor ca. 6,6% risicodragend. Door het ontbreken van enig weerstandsvermogen bij Presikhaaf zijn aanvullende gemeentelijke bijdragen in de komende jaren onvermijdelijk. Hierop heeft de raad inmiddels geanticipeerd via een aangenomen amendement bij de begrotingsbehandeling 2013. Op basis hiervan is in de Najaarsnota 2013 voor Presikhaaf een bestemmingsreserve gevormd die in 2013 t/m 2015 stapsgewijs wordt opgebouwd met € 0,5 miljoen per jaar ten laste van de algemene reserve.

Het definitieve resultaat over 2013 is op dit moment nog niet bekend. Volgens de financiële overzichten in de begroting 2014 verwacht Presikhaaf voor 2013 een tekort van afgerond € 7,5 miljoen. Voor Overbetuwe betekent dit een aanvullende bijdrage van ongeveer € 0,5 miljoen.

Met de vorming van de bestemmingsreserve gaan wij er voorlopig vanuit dat hiermee de financiële risico's kunnen worden opgevangen. Op de wat langere termijn (vanaf 2016) zal er op basis van de huidige inzichten sprake zijn van een structurele bijdrage in het tekort van ca. € 0,3 miljoen. Deze bijdrage zal dan een plek moeten krijgen in onze begroting. In de huidige Programmabegroting 2014 die op 5 november 2013 is vastgesteld, is nog geen rekening gehouden met een toekomstige structurele bijdrage aan Presikhaaf. Wel hebben wij laatstvermeld structurele bedrag meegenomen onder de structureel risico's van deze paragraaf.

De drie grote decentralisaties

In het PNL bij de begroting 2014 is een toelichting gegeven op de extra voorbereidingskosten t/m 2015 van de drie grote decentralisaties. Naast de forse structurele efficiencykorting van het rijk die

de gemeente zelf moet opvangen zal er de komende jaren een totaalbedrag van bijna € 1,4 miljoen aan extra voorbereidingskosten 2014 en 2015 moeten worden “terugverdiend” dat tijdelijk uit de algemene reserve is gehaald. Dit legt -naast de grote korting van het rijk- dus een extra druk op de budgetten die de gemeente van het rijk ontvangt voor deze decentralisaties.

Brandbestrijding en hulpverlening bij rampen

In het geval van incidenten op “rampschaal” kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken. Daarbij moet worden gedacht aan herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.

Eventuele kosten kunnen in eerste instantie worden opgevangen met de algemene post van € 5 miljoen (zie totaaloverzicht).

Juridische procedures ruimtelijke plannen e.d.

De mogelijkheid bestaat dat aan de algemene reserve middelen moeten worden onttrokken om een of meerdere langsepende (ruimtelijke) kwesties voor de gemeente tot een goed eind te kunnen brengen. Hiervoor nemen wij een risicobedrag op van **€ 0,5 miljoen**.

Opvang rekeningstekorten

De gemeente heeft geen afzonderlijke bestemmingsreserve om eventuele rekeningstekorten op te vangen. Ook kan het zijn dat er zich bij de grote projecten in de toekomst toch nog onverwachte aanvullende tekorten voordoen, ondanks de getroffen voorzieningen en ingeschatte risico's in deze paragraaf. In de lijn van voorgaande jaren wordt voor bovenstaande risico's één algemene post opgenomen van **€ 5 miljoen**.

Recapitulatie incidentele financiële risico's

	(x € 1 miljoen)
A. Grote projecten, niet zijnde specifiek (alleen) grondexploitatie	
Opbrengst vrijkomende panden na nieuwe huisvesting	2
B. Grondexploitatie algemeen (gewogen risicoanalyse)	3,6
C. Overige eenmalige risico's	
Juridische procedures	0,5
Algemene stelpost rekeningstekort, e.d.	5,0
Totaal eenmalige financiële risico's	11,1

Belangrijke wijzigingen t.o.v. de vorige paragraaf (bij begroting 2014), waarbij het totaal van de risico's was geraamd op € 13,8 miljoen:

Eenzijds is geen rekening meer gehouden met:

- nieuwe toekomstige beschikkingen over de algemene reserve voor nieuw beleid (was € 3 miljoen) en onverwachte uitgaven op basis van de 3 O's (onvoorzien, onvermijdbaar, onuitstelbaar; was € 1 miljoen). Dit betreffen namelijk nieuwe, toekomstige uitgaven en/of nieuw beleid en geen echte risico's. Dit was ook een kritiekpunt vanuit de raad, waaraan nu dus tegemoet gekomen wordt.
- afzonderlijke risicoposten voor Elst Centraal van € 1,2 miljoen (zit in bovenvermelde € 3,6 miljoen), € 0,6 miljoen voor de MTC-panden (voor verwacht tekort is voorziening getroffen) en € 0,5 miljoen Elst-Zuid Oost (geen risico meer).

Anderzijds is de nieuwe algemene risicopost grondexploitatie opgevoerd van € 3,6 miljoen. In de oude opzet werd deze geacht te zijn begrepen in de algemene risicopost van rekeningstekorten.

Per saldo dus een afname van de eenmalige risico's met € 2,7 miljoen.

3.2 Omvang incidentele weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit weergegeven in drie in de tijd opeenvolgende P&C-documenten.

Ontwikkeling weerstandscapaciteit maart 2013 / maart 2014 (x € 1.000)			
	Jaarrekening 2012 (maart 2013)	Begroting 2014 (sept. 2013)	Jaarrekening 2013 (maart 2014)
Incidentele weerstandscapaciteit			
A. Algemene reserve			
• Werkelijk saldo 31-12-2012	3.640		
• Geraamd saldo per 1-1-2014 (=31-12-2013)		1.461	
• Werkelijk saldo per 31-12-2013			4.754
B. Stille reserves in:			
• gemeentelijk woningbezit	200	200	200
• aandelenkapitaal BNG	1.100	1.100	1.100
• grondeigendom (niet zijnde grondbedrijf)	500	500	500
Totale incidentele weerstandscapaciteit	5.440	3.261	6.554

Toelichting op de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit en de algemene reserve

A. Algemene reserve

Een belangrijke aanpassing in deze paragraaf 2013 t.o.v. voorgaande versies is dat bij de berekening van de omvang van de algemene reserve geen rekening meer wordt gehouden met toekomstige toevoegingen aan die reserve. Het advies van de accountant bij de Jaarrekening 2012 was

namelijk om in de prognose van de ontwikkeling van de algemene reserve voortaan geen rekening meer te houden met toekomstige opbrengsten (winsten) van grondcomplexen. In alle bovenstaande cijferkolommen zijn daarom de toekomstige mutaties niet meer opgenomen. Voor zover het gaat over werkelijke saldi, zijn dat saldi inclusief de mutaties van bestemming van het rekeningsresultaat. Uiteraard zijn de gehanteerde saldi van de algemene reserve door dit aangepaste uitgangspunt lager en daarmee ook de totale incidentele weerstandscapaciteit, maar zijn de cijfers wel harder en wordt tegemoet gekomen aan een belangrijke aanbeveling van de accountant.

Dit betekent overigens niet dat er geen toekomstige bijdragen meer te verwachten zijn die ten gunste zullen komen aan de algemene reserve. Zo verwachten we in 2017 een bijdrage van bijna € 4 miljoen van de Gem Westeraam. Maar deze worden zoals gezegd pas bij de realisatie meegenomen worden in de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit.

B. Stille reserves

Door de accountant zijn ook opmerkingen gemaakt over de stille reserves. Volgens de accountant kan het bedrag aan stille reserves (€ 1,8 mln.) pas worden geëffectueerd bij realisatie van een aantal besluiten c.q. acties die niet direct tot een financieel resultaat leiden (bijv. aandelenverkoop BNG). De directe vrije beschikking van deze posten is dus enigszins onzeker. Voorlopig hebben wij dit onderdeel ongewijzigd gehandhaafd als soort stelpost, maar –in totaliteit bezien- wel een reële. Bij de verdere ontwikkeling van de paragraaf zullen wij hieraan namelijk extra aandacht besteden en zal blijken dat er posten zullen wegvallen, maar zeker tot minimaal dezelfde bedragen reële stille reserves zullen worden toegevoegd.

De totale incidentele weerstandscapaciteit 2013 (inclusief enkele stille reserves) bedraagt afgerond € 6,6 miljoen hetgeen afgerond € 3,3 miljoen hoger is dan de incidentele weerstandscapaciteit in de laatst opgestelde paragraaf weerstandsvermogen bij de begroting 2014. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

• vertraging van een aantal geraamde beschikkingen voor (oude) investeringen (komen dus alsnog in komende jaren t.l.v. deze reserve, dus geen echt voordeel)	€ 2,7 miljoen
• lager nadelig rekeningssaldo dan geraamd in de Najaarsnota 2013	€ 0,4 miljoen
• overige kleine mutaties	<u>€ 0,2 miljoen</u>

Per saldo AR hoger € 3,3 miljoen

3.3 Conclusie incidentele weerstandsvermogen

Uit deze paragraaf is op te maken dat de verhouding tussen de gekwantificeerde eenmalige financiële risico's van € 11,1 miljoen en de incidentele weerstandscapaciteit van € 6,6 miljoen **59%** bedraagt.

Zoals ook in vorige jaren aangegeven, geeft dit percentage geen absolute feiten weer. Het percentage geeft een indruk van de mate waarin de gemeente in staat is de geldelijke gevolgen van de gekwantificeerde risico's op te vangen.

Het zondermeer vergelijken van bovenvermeld percentage met percentages uit voorgaande paragrafen heeft geen zin, omdat in deze paragraaf bij de jaarrekening veel uitgangspunten zijn gewijzigd.

Gelet op het lage percentage van het incidentele weerstandsvermogen en de lage stand van de algemene reserve, is de conclusie dat deze situatie wordt gekwalificeerd als:

“zorgelijk en aanleiding tot actie op korte termijn”

Zie ook de toelichting, eindconclusie en vervolgacties op de laatste pagina bij het structurele weerstandsvermogen.

4. Structureel weerstandsvermogen

4.1 Structurele risico's

Dit zijn risico's waaruit structurele financiële consequenties kunnen voortvloeien. Zoals op de eerste pagina vermeld, verdient het aanbeveling om meer aandacht aan de structurele financiële risico's te besteden en deze waar mogelijk te kwantificeren. We hebben daarom kritisch gekeken naar de tot nu toe gehanteerde structurele risico's en enkele inmiddels niet meer relevante verwijderd. Vervolgens hebben wij een aantal nieuwe structurele risico's toegevoegd en in de “uiteenzetting van de financiële positie” van de begroting 2014 ook al een vooruitblik gegeven op de komende rijksbezuinigingen. De verwachte gevolgen daarvan zijn in die begroting gekwantificeerd in een bijgesteld (indicatief) meerjarenperspectief. Nadien heeft er nog een actualisatie plaatsgevonden op basis van de septembercirculaire 2013 van de algemene uitkering. Dat geactualiseerde perspectief, dat als basis wordt genomen voor de uit te voeren heroverwegingsoperatie, resulteert in een structureel tekort van € 3,1 miljoen in 2017 en een verwacht begrotingstekort van € 1,7 miljoen in 2015 (is begrepen in totale € 3,1 miljoen).

4.2 Afbouw structurele risico's

Alvorens in te gaan op de nieuwe en geactualiseerde structurele risico's wijzen wij u erop dat wij met ingang van 2014 bewust een aantal structurele risico's uit de begroting hebben afgebouwd, hetgeen wij hieronder nader toelichten (tekst ongewijzigd overgenomen uit de begroting 2014).

a. Gehanteerde aantal nieuwbouwwoningen

Elke nieuwbouwwoning levert een structureel bedrag aan algemene uitkering op. In de meerjarenraming bij de begrotingen t/m 2012 werd telkens uitgegaan van een gemiddeld aantal nieuwe woningen van 275 per jaar. Op basis van nadere onderzoeken zijn de gehanteerde aantallen verlaagd. Met ingang van begrotingsjaar 2013 is dat aantal al verlaagd naar 240 per jaar en met ingang van begrotingsjaar 2014 is het jaarlijkse aantal verder verlaagd naar 180. Door deze verdere verlaging m.i.v. 2014 is dit structurele risico naar onze mening voldoende beperkt.

b. Toerekening van loonkosten aan grondexploitatie

Enkele jaren geleden werd er jaarlijks ruim € 1,4 miljoen aan loonkosten (inclusief opslagen) toegerekend aan grondexploitatie. Deze kosten drukten dus niet op het gemeentebudget. Uit de jaarrekeningen bleek telkens dat de werkelijke toegerekende kosten aanzienlijk lager waren door afnemende grondexploitatie-activiteiten. Met ingang van de Programmabegroting 2012 is op basis van nader onderzoek die toerekening structureel verlaagd met ongeveer € 4 ton en daarmee werd ook het financiële risico op dit onderdeel ingrijpend verlaagd. In de begroting 2014 is de toerekening

nogmaals verlaagd met afgerond € 2 ton tot in totaal ruim € 8 ton, waarmee ook het structurele financiële risico op dit onderdeel is verlaagd.

In de jaarrekening 2013 is de werkelijke toerekening aan grondexploitatie veel lager dan de geraamde € 8 ton. Volledige doorbelasting heeft in 2013 niet plaatsgevonden, omdat er o.a. geen zekerheid was of een hogere urentoerekening wel binnen de grondcomplexen kon worden opgevangen. Ook moet het systeem van urenverantwoording nog worden verbeterd. In 2014 wordt aan beide aspecten extra aandacht besteed en zal ook worden beoordeeld in hoeverre de formatie beter zal moeten worden afgestemd op de totale werkzaamheden van grondexploitatie.

In afwachting van de resultaten van deze acties, is het nadeel van de lagere urentoerekening 2013 aan grondexploitatie als een eenmalig nadeel aangemerkt.

c. Rekening houden met toename aantal WWB-ers.

In de meerjarenramingen van de begrotingen werd nooit rekening gehouden met een jaarlijkse toename van het aantal uitkeringsgerechtigden o.b.v. de Wet Werk en Bijstand (WWB).

In de begroting 2014 is aan dit aspect meer aandacht besteed en is ook in de meerjarenraming rekening gehouden met extra lasten van toename van het aantal WWB-ers. Hierdoor is het structurele financiële risico van dit onderdeel sterk afgenomen.

4.3 Overzicht structurele financiële risico's

Aanvullende rijksbezuinigen

In de uiteenzetting van de financiële positie hebben wij al een doorkijk gegeven naar de mogelijke financiële consequenties van de aanvullende rijksbezuinigen. Nadien is er in het kader van de heroverwegingen een nadere berekening gemaakt -o.a. op basis van de septembercirculaire 2013 van de algemene uitkering- van het op te lossen structurele tekort.

Op basis van die herberekening bedraagt dat structurele tekort in 2017 **€ 3,1 miljoen**.

Samenwerking op diverse taakgebieden

De accountant heeft meer aandacht gevraagd voor het in beeld brengen van risico's bij samenwerkingsverbanden. In de paragraaf bij de begroting is hieraan aandacht besteed.

Ook nader ingegaan op de financiële consequenties van een aantal afzonderlijk vermelde nieuwe samenwerkingsverbanden. Laatstbedoelde specifieke informatie zullen wij hier niet herhalen

Zuiver vanuit het financiële oogpunt bezien -dus los van inhoudelijke voordelen- heeft de al dan niet vrijwillige samenwerking met andere gemeenten tot nu toe geleid tot (voorlopige) financiële nadelen en verhoging van financiële risico's o.a. wegens niet door te belasten overheadkosten. Zoals ook geconcludeerd in de begroting 2014, vloeien uit de diverse nieuwe samenwerkingsvormen grote eenmalige en structurele financiële consequenties en risico's voort.

Wat betreft de structurele risico's speelt ook nog het volgende.

Gemeente Overbetuwe hanteert -in tegenstelling tot veel andere gemeenten- voor de eigen begroting al jaren de nullijn; dus geen verhogingen wegens areaaluitbreiding en prijsstijgingen.

Op het moment dat taken uit handen gegeven worden aan samenwerkingsverbanden, e.d., bepaalt Overbetuwe niet meer zelfstandig de begrotingsrichtlijnen voor de betreffende onderdelen, maar worden deze bepaald door "de meerderheid".

Min of meer hetzelfde geldt bij structurele uitbesteding van werkzaamheden, waarbij de gemeente gebonden is aan de prijs- en areaalaanpassingen op basis van gesloten contracten.

Uit de diverse samenwerkingsvormen/-verbanden vloeien op termijn wellicht hogere structurele kosten voort. Op dit moment zijn die risico's nog niet te kwantificeren.

Het bovenstaande is aanleiding geweest om bij de start van nieuwe samenwerkingsverbanden nog meer nadruk te leggen op aspecten van o.a. sturing aan de voorkant, grip op de zaak. Hiertoe hebben wij inmiddels extra acties ondernomen.

Zoals toegelicht onder de eenmalige risico's is de kans groot dat voor Presikhaaf m.i. 2016 een structurele bijdrage van **€ 0,3 miljoen** verleend zal moeten worden. Dit bedrag nemen wij in deze paragraaf mee als structureel risico.

Compensatie via algemene uitkering voor opruimen van explosieven

In de begroting zijn met ingang van 2011 de structurele inkomsten die wij via de algemene uitkering krijgen om de kosten van opruimen van explosieven te dekken, als structurele inkomsten ten gunste van de algemene middelen ingeboekt. Het ging oorspronkelijk om een bedrag van € 550.000 berekend op basis van een bedrag via de algemene uitkering voor elke nieuwe woning. Met de eenmalig hogere bijdrage in 2010 van afgerond € 650.000 is destijds een nieuwe bestemmingsreserve opruimen explosieven gevormd, waarvan de verwachting is dat met deze middelen de komende jaren werkelijke uitgaven van opruimen van explosieven kunnen worden gedekt.

Omdat het aantal nieuwbouwwoningen is verlaagd, is de geraamde jaarlijkse bijdrage in de begroting 2014 ook verlaagd en wel tot afgerond € 350.000. Dit bedrag vormt dus een structurele inkomst voor het gemeentebudget en is nog steeds nodig om de op te lossen financiële problemen na de aanvullende rijksbezuinigingen niet nog groter te laten zijn.

De hierboven beschreven financiële constructie houdt wel een behoorlijk financieel risico in, omdat gemeenten die voor deze jaarlijkse bijdragen in aanmerking komen ook regelmatige werkelijke kosten moeten maken voor het opruimen van explosieven om voor die bijdrage in aanmerking te blijven komen (over de omvang van de kosten is niets geregeld). Er bestaat dus een kans dat deze structureel ingeboekte inkomsten een keer wegvallen. Daarom hebben wij in deze paragraaf een structureel financieel risico opgenomen tot het in de begroting 2014 structureel geraamde bedrag van **€ 350.000**.

Recapitulatie gekwantificeerde structurele financiële risico's

• verwacht structurele tekort	€ 3,1 miljoen
• structurele bijdrage aan Presikhaaf m.i.v. 2016	€ 0,3 miljoen
• bommenregeling algemene uitkering	€ 0,35 miljoen

Totaal afgerond **€ 3,7 miljoen**

4.4 Structurele weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de verwachte **structurele weerstandscapaciteit** in drie opeenvolgende momenten en P&C-documenten weergegeven.

Ontwikkeling structurele weerstandscapaciteit september 2013/2014 (x € 1.000)			
	Jaarrekening 2012 (maart 2013)	Begroting 2014 (sept. 2013)	Jaarrekening 2013 (sept. 2014)
Voordelen heroverwegingen	2.247	pm	pm
Onbenutte belastingcapaciteit	3.942	4.600	4.600
Post onvoorzien	53	54	53
Totale structurele weerstandscapaciteit	6.242	4.654	4.653

De structurele weerstandscapaciteit in deze jaarrekening is dus ongeveer € 1,5 miljoen lager dan in de jaarrekening 2012 en nagenoeg gelijk aan dat in de paragraaf bij de begroting 2014.

Omdat de in gang gezette heroverwegingsoperatie nog moeten worden vertaald in concrete voorstellen en hierover vervolgens nog besluiten moeten worden genomen door de nieuwe raad, kunnen er nog geen harde financiële resultaten voor 2014 en volgende jaren worden ingeboekt. Daarom is in bovenvermeld overzicht bij dat onderdeel in de twee laatste kolommen pm ingevuld.

4.5 Het structurele weerstandsvermogen en de eindconclusie

Het structurele weerstandsvermogen is, zoals reeds vermeld in de inleiding: de verhouding tussen structurele risico's en structurele weerstandscapaciteit.

Aan het afzetten van de gekwantificeerde structurele risico's tegen de structurele weerstandscapaciteit kunnen niet zondermeer conclusies worden verbonden. Strikt theoretisch zou de conclusie zijn dat er sprake is van een structurele weerstandsratio van afgerond 124% (4,6milj/3,7milj x 100%), dus meer structurele weerstandscapaciteit dan structurele risico's. Op basis van een eerdere prognose in de begroting 2014 bedroeg die weerstandsratio nog 260%, gebaseerd op een gunstiger meerjarenperspectief van de meicirculaire 2013.

Het structurele weerstandsvermogen wordt gekwalificeerd als:

“zorgelijk en aanleiding tot actie op korte termijn”

en wel op basis van de volgende aspecten die hierbij spelen:

- de geactualiseerde meerjarenraming geeft grote structurele tekorten aan;
- bij de heroverwegingen die zullen plaatsvinden, kan geen gebruik meer worden gemaakt van toepassing van financiële constructies, zoals bij eerdere operaties; er zullen dus inhoudelijke, vaak niet eenvoudige beslissingen genomen moeten worden;
- de theoretisch berekende onbenutte belastingcapaciteit van € 4,6 miljoen vormt in deze omvang niet echt een reële mogelijkheid om structurele risico's op te vangen, omdat het niet reëel is om te veronderstellen dat deze gemeente de belastingen, e.d. op de korte termijn met enkele tientallen procenten zal verhogen.

Ook de provincie heeft in de brief naar aanleiding van de beoordeling van de Programmabegroting 2014 grote zorgen geuit over de sterk toenemende negatieve financiële positie van onze gemeente, zowel wat betreft de structurele middelen als de algemene reserve. Kortom: reden genoeg om op korte termijn concreet invulling te geven aan beide onderdelen in de heroverwegingsoperatie.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inleiding

In de openbare ruimte bevinden zich veel zaken die eigendom van de gemeente zijn. Deze eigendommen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- infrastructuur: wegen, water en riolering
 - voorzieningen: groen, verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen
 - gebouwen: scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer
- Al deze eigendommen, die ook wel kapitaalgoederen worden genoemd, moeten door de gemeente worden onderhouden.

In deze paragraaf wordt aangegeven waar de afspraken die de gemeenteraad heeft gemaakt over het onderhoud van de kapitaalgoederen, vastliggen. Die afspraken gaan vooral over de kwaliteit van het onderhoud. In deze paragraaf wordt verder informatie gegeven over de bedragen die nodig zijn en in de begroting zijn opgenomen voor die uitvoering van dat onderhoud.

2. Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt?

De gemeenteraad heeft plannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Het kwaliteitsplan BOR is de afgelopen 2 jaar een goed instrument gebleken om daadwerkelijk de afgesproken kwaliteit in de praktijk te realiseren. Daarentegen is het Rioleringsplan meer een plan dat is gericht op milieueffecten.

Nog niet in alle plannen zijn eenduidige afspraken vastgelegd over het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Toch is de door de raad nagestreefde kwaliteit ook in die gevallen redelijk goed te definiëren en die beoogde kwaliteit is verderop in deze paragraaf ook weergegeven. Bij de actualisering van onderstaande plannen zal het voorgenomen kwaliteitsniveau concreter worden geformuleerd, zodat dit onomstotelijk vaststaat.

Beleidsdocument	Datum vaststelling	Geplande actualisatie ³
Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte	14-12-2010	2014
Gemeentelijk Rioleringsplan	20-08-2013	2017
Waterplan Gemeente Overbetuwe	30-09-2008	-
Beleidsplan Openbare Verlichting	30-05-2006	2014
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002	2012
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke Accommodaties	26-02-2008	2013
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (sportvelden, veldmeubilair, sportinventaris)	28-10-2008	2014

3. Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed⁴. Deze kwaliteitsniveaus zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt, zodat duidelijk wordt wat eronder wordt verstaan. (Overigens wordt in de CROW –systematiek gewerkt met niveaus A+ tot en met D maar worden vanwege de leesbaarheid van deze paragraaf vertaald in onderstaande kwalificaties Laag, Basis en Hoog.)

³ Het jaartal geeft weer in welk jaar de actualisatie leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad.

⁴ In de overzichten is het kwaliteitsniveau "goed" gewijzigd in "hoog"

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet niet of niet-geheel aan de minimaal vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet voldoende aan de vereiste wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet ruimschoots aan de vereiste wettelijke voorschriften
Duurzaamheid (Vervangingstermijnen)	Door het lage onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed korter dan gebruikelijk	De levensduur is de gebruikelijke vervangingstermijn van het kapitaalgoed	Door het hoge onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed verlengd
Opbouw achterstallig onderhoud	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor	Achterstallig onderhoud komt niet voor
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud bestaat een gerede kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

4. In plannen vastgelegd kwaliteitsniveau van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitsniveau (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau
Beheersplan Openbare Ruimte	14-12-2010	Wegen Basisniveau Groen Binnen beb. kom: basis/hoog niveau Buiten beb. kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Straatreiniging Centra, beb. kom: hoog niveau Buiten beb. kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau Openbare verlichting (zie beleidsplan) Straatmeubilair Binnen beb. kom: basisniveau Buiten beb. kom: basisniveau Bedrijventerreinen: basisniveau	
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	20-08-2013	Gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. De taken vormen de basis van het GRP 2013-2017. Uitgangspunt bij het opstellen van het GRP is het in stand houden van de huidige voorzieningen, waarbij wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften. Het na te streven kwaliteitsniveau kan worden bepaald op "basis".	Basis In 2013 is een nieuw GRP opgesteld en door de raad vastgesteld.

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitsniveau (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau
Waterplan gemeente Overbetuwe	30-09-2008	Met de uitvoering van het Waterplan voldoet de gemeente aan de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water (waterkwaliteit) en de afspraken uit het nationaal Bestuursakkoord Water (waterkwantiteit). Aangezien hiermee wordt voldaan aan de wettelijke voorschriften met oog voor duurzaamheid en veiligheid kan het kwaliteitsniveau worden bepaald op "basis".	
Beleidsplan Openbare verlichting	30-5-2006	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen e.d.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid e.d.) is in het plan vastgelegd na te streven kwaliteitsniveau "basis" is.	Basis. In 2013 is een begin gemaakt met een nieuw beleidsplan.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	26-2-2008	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer, enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarige onderhoudsplanningen. Het opstellen van deze meerjarenonderhoudsplannen zijn in 2013 opnieuw aanbesteed. Op dat moment worden de onderhoudsplannen ook geactualiseerd.	

Naam beleids-/beheersplan	Datum raads-besluit	Voorgenomen kwaliteitsniveau (laag, basis of hoog)	Gerealiseerd kwaliteitsniveau
		We gaan kritisch om met het onderhoud. Indien op basis van de meerjarenonderhoudsplannen vervanging noodzakelijk is, bekijken we eerst kritisch of vervanging daadwerkelijk nodig is. Incidenteel komt achterstallig onderhoud voor. Wij gaan op een afgewogen manier met de financiële middelen om. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".	
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris)	28-10-2008	De basis onder de onderhoudsbegroting is gelegen in de door derden opgestelde meerjarige onderhoudsplanningen. Deze meerjarige onderhoudsplannen zijn in 2013 geactualiseerd. Bij de voetbalvelden bekijken we jaarlijks kritisch welk onderhoud daadwerkelijk nodig is. De sportinventaris wordt jaarlijks gekeurd. Aan de hand van deze keuring bekijken we of vervanging nodig is of dat onderhoud voldoende is. Op basis hiervan kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "basis".	
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002	Onderhoud en beheer van speelvoorzieningen gaat uit van wettelijke (veiligheids)voorschriften en landelijke afschrijvingstermijnen. Er is een grens aan de financiële ruimte voor het onderhoud en beheer. Het kwaliteitsniveau kan daarom als "basis" aangemerkt worden.	

5. Financiële consequenties

Voor klein onderhoud, investeringen en stortingen in voorzieningen voor groot onderhoud van al onze kapitaalgoederen is € 13,8 miljoen in de begroting 2013 opgenomen. Dat is ongeveer 14,4% van de totale begroting. In de volgende tabel staan de budgetten vermeld die voor het onderhoud beschikbaar zijn om het door de raad opgedragen kwaliteitsniveau waar te maken. Tevens wordt aangegeven of er naast deze budgetten onderhoudsvoorzieningen of bestemmingsreserve (BR) zijn gevormd, waaruit het groot onderhoud op de langere termijn kan worden bekostigd. In het geval dat “nvt” wordt vermeld, wordt daarmee bedoeld dat er geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve beschikbaar is. In dat geval zijn de onderhoudskosten geheel opgenomen in de exploitatiebegroting.

Omschrijving	Plan	Jaar vaststelling	Begroot 2013 (incl. begr. wijz.)	Werkelijk 2013	Voorz. /BR beschikbaar?	Volgende omvang?
Wegbeheer	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 5.428.677	€ 5.014.357	ja	ja
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	2006	€ 430.791	€ 335.615	nvt	nvt
Straatmeubilair	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 276.305	€ 284.075	nvt	nvt
Straatreiniging	Beheersplan Openbare Ruimte	2010	€ 94.035	€ 74.417	nvt	nvt
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	2008	€ 192.051	€ 293.055	ja	ja
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	2008	€ 129.631	€ 129.631	nvt	nvt
Openbaar groen	Beleidsplan Openbare Ruimte	2010	€ 2.866.180	€ 2.924.165	nvt	nvt
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	2002	€ 207.647	€ 129.501	nvt	nvt
Riolering	GRP 2013-2017	2008	€ 3.228.931	€ 3.105.765	ja	ja
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	2008	€ 629.368	€ 592.409	ja	ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	2008	€ 305.016	€ 297.317	ja	ja
Totaal			€ 13.788.632	€ 13.180.307		

In bovenstaande financiële gegevens zijn de totaalbedragen van de betreffende kostenplaatsen verwerkt; hierin zijn onder andere ook loonkosten opgenomen. Voor de gemeentelijke gebouwen zijn uitsluitend de onderhoudsbudgetten en de dotaties aan de voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties op het overzicht vermeld. Op de kostenplaatsen van de gemeentelijke gebouwen zijn namelijk ook overige niet onderhoudsgerelateerde exploitatielasten verwerkt.

Paragraaf Financiering

Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarmee samenhangende financiële risico's.

1. Algemene ontwikkelingen

Beleidskader

Het financieringsbeleid is vastgelegd in het treasurystatuut gemeente Overbetuwe 2011.

Interne ontwikkelingen

De uitvoering van de treasuryfunctie heeft in het verslagjaar plaatsgevonden binnen de regelgeving zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

Door middel van het aantrekken van kasgeldleningen is optimaal gebruik gemaakt van de lage rente en door spreiding in de looptijden van langlopende geldleningen is het renterisico optimaal gespreid.

De geldstromen die voortkomen uit de grote projecten en de grondcomplexen hebben in grote mate de omvang van de financieringsportefeuille bepaald.

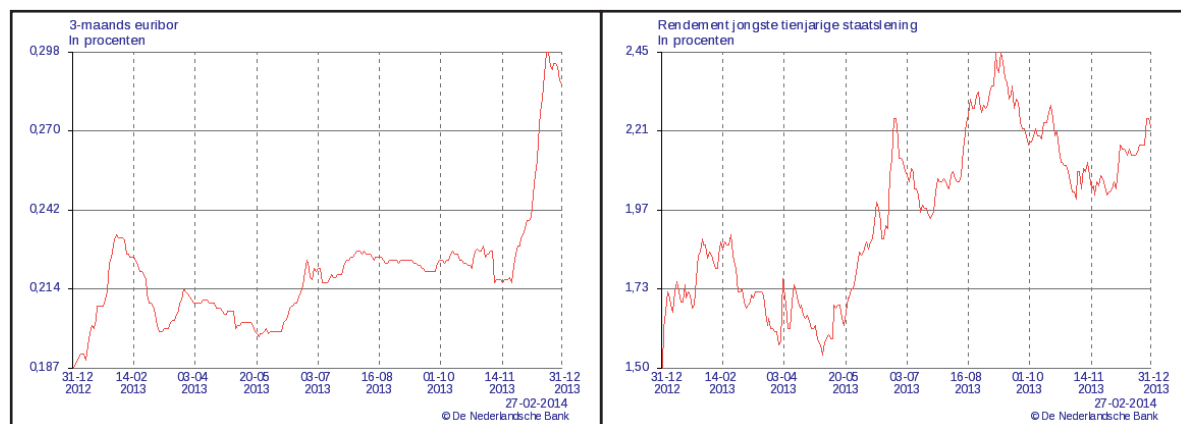
Mede door de vertragingen rond het project HdG zijn investeringen uitgesteld en is de financieringsbehoefte in 2013 minder hard gegroeid.

Externe ontwikkelingen

Na jaren economische crisis in Europa is de economie in tweede helft van 2013 weer voorzichtig gegroeid. Het herstel is echter pril, maar de grootste zorgen lijken inmiddels gepasseerd.

De korte rente (3 maands euribor) is in 2013 gestegen van 0,18% (per 1/1/2013) tot 0,29% per ultimo 2013. De lange rente (10 jaars staatslening) is per saldo gestegen van 1,50% (per 1/1/2013) tot 2,24% per ultimo 2013.

Rentegrafieken

Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 is Schatkistbankieren ingevoerd.

Voor onze gemeente heeft de regeling weinig gevolgen omdat wij een zogenaamde “leen”gemeente zijn.

Wel worden we geconfronteerd met de administratieve gevolgen van het verplicht schatkistbankieren, omdat dagelijks alle overtollige liquiditeiten moeten worden afgeroomd naar de schatkist.

2. Gemeentefinanciering

In 2013 zijn de vaste schulden (langlopende leningen) per saldo gegroeid met 5,3 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met een groei van € 6 miljoen.

In de leningenportefeuille is een lening ad € 2,2 miljoen opgenomen die is afgesloten ter financiering van de grondbank GEM Westeraam. De gronden werden tot juli 2013 volledig gefinancierd met kortlopende leningen waarvan het renterisico werd afgedekt door derivaten. De kapitaallasten van deze lening worden volledig doorbelast naar GEM Westeraam.

De gemeente heeft binnen de wettelijke mogelijkheden van de kasgeldlimiet en renterisico-norm geopereerd (zie 3.4.3).

Rentekosten

De rentekosten over het verslagjaar bedroegen afgerond € 5,4 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met € 6 miljoen. De lagere rentelasten zijn grotendeels te verklaren door de lage rentestanden en de lagere boekwaarde van de investeringen (per 1 januari 2013). Deze zijn afgerond 13 miljoen lager dan begroot. Hierdoor vallen het financieringstekort (per 1 januari 2013) en dus ook de rentelasten lager uit.

De totale boekwaarde van gedane investeringen per 1 januari 2013 bedraagt (exclusief grondbank Westeraam) € 144 miljoen.

Van de rente is € 5,2 miljoen toegerekend aan de boekwaarde van de investeringen tegen vaste rentepercentages (€ 125 miljoen) en de resterende rentelasten, € 0,2 miljoen, zijn tegen de omslagrente verdeeld over de overblijvende investeringen (€19 miljoen). De werkelijke omslagrente bedraagt 1,26%.

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaande tabellen geven inzicht in de ontwikkelingen van de financieringspositie in 2013.

Mutaties in de leningenportefeuille (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1-1- 2013	58.606	3,64%
Nieuwe leningen	12.200	2,15%
Reguliere aflossingen	6.945	2,27%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	
Stand per 31-12- 2013	63.861	3,53%

Mutaties in portefeuille uitzettingen (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1-1- 2013	1.358	4,71%
Nieuwe leningen	n.v.t.	
Reguliere aflossingen	112	7,20%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	
Stand per 31-12- 2013	1.246	4,61%

3. Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's.

Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente zijn beperkt, omdat uitsluitend middelen worden uitgezet in *vast-rentende waarden*, zoals deposito's en obligaties bij gerenommeerde banken en instellingen (conform treasurystatuut). Door afstemming van de looptijden op de liquiditeitenplanning kunnen deze in principe tot het einde van de looptijd worden aangehouden. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op deze einddatum is dus geen sprake van koersrisico's. Ook de koersschommelingen gedurende de looptijd zijn beperkt, omdat de uitzettingen een relatief korte gemiddelde looptijd hebben. Het uitzetten van overtollige middelen is in het verslagjaar niet voorgekomen.

Renterisicobeheer

Voor korte en lange financiering zijn er de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de hoogte van het bedrag aan waarover renterisico mag worden gelopen. Hieronder vallen alle financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar.

De kasgeldlimiet voor het jaar 2013 bedraagt afgerond 6,7 miljoen euro. Dit is 8,5% van de begroting.

Tabel kasgeldlimiet 2013

(bedragen x € 1.000)

Kasgeldlimiet (bedragen in duizenden € per kwartaal)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
1) Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	8,50 %	8,50 %	8,50 %	8,50 %
- in bedragen	6.707	6.707	6.707	6.707
2) Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	12.333	11.333	4.667	2.667
Schuld in rekening-courant	532	222	526	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
3) Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	265	2.626	726	478
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0			0
Toets kasgeldlimiet:				
4) Totaal netto vlottende schuld = 2 minus 3	12.600	8.929	4.467	2.189
Toegestane kasgeldlimiet (zie onder 1)	6.707	6.707	6.707	6.707
Ruimte + / Overschrijding - Formule 1 minus 4	- 5.893	-2.222	+2.240	+4.518

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	begroting	werkelijk	verschil
(1)	Renteherziening	0	0	
(2)	Aflossingen	7.100	6.945	155
(3)	Renterisico (1+ 2)	7.100	6.945	155
(4)	Renterisiconorm	16.000	15.781	219
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	8.900	8.836	64
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm			

Berekening	Berekening renterisiconorm			
(4a)	Begrotingstotaal	80.000	78.906	
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	
(4)=(4a x 4b)	Renterisiconorm	16.000	15.781	

Uit de tabel blijkt dat de ruimte binnen de renterisiconorm in 2013 in beperkte mate is benut.

De leningenportefeuille is per saldo gegroeid met € 5,3 miljoen.

In de leningenportefeuille is in mei 2013 een lening ad € 2,2 miljoen opgenomen die is afgesloten ter financiering van de groundbank GEM Westeraam. De gronden werden tot mei 2013 volledig gefinancierd met kortlopende leningen. De rentelasten van deze lening worden volledig doorbelast naar GEM Westeraam.

In augustus is een lening van € 7 miljoen met een looptijd van 30 jaar afgesloten. Daarnaast is in september 2013 een eenjarige lening van € 3.000.000,- verlengd tegen een rentepercentage van 0,53%.

In totaliteit is er voor € 6,9 miljoen aan leningen afgelost en hebben er geen renteherzieningen plaatsgevonden.

Kredietrisico's

Onze gemeente heeft in het begrotingsjaar 2013 voor een bedrag van afgerond € 6,8 miljoen te maken gekregen met kredietrisico.

Onder "Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen" (3.4.2.) worden overigens alleen die leningen vermeld die een vast rentepercentage hebben. Dat zijn de eerste twee genoemde uitzettingen in het onderstaande overzicht.

Voor de overige leningen is de gemiddelde rente niet te benoemen doordat de rente variabel is of door de grote variatie aan rentetarieven zoals bij de personeelshypotheke het geval is.

De onderstaande leningen hebben betrekking op de uitzettingen:

- Lening die in het begin van de jaren negentig aan de Woningstichting Valburg is verstrekt onder borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De waarde van de lening bedraagt per 31 december 2013 € 75.000.
- De gemeente heeft een lening doorverstrekt aan ondernemingscentrum De Schalm ter grootte van € 1.520.000. De waarde per 31 december 2013 bedraagt € 1.283.000.
- Hypothecaire geldleningen verstrekt aan personeel met een waarde per 31 december 2013 van € 1.175.000.
- Achtergestelde geldlening aan Vitens. In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens verkocht en omgezet in een lening. De waarde per 31 december 2013 bedraagt € 1.241.000.
- Leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een bedrag van totaal € 196.000 per 31 december 2013.
- Verstrekte geldlening SVn inzake Startersleningen ter grootte van € 2.850.000 per 31 december 2013. Rente en aflossing zijn afhankelijk van het aantal Startersleningen.

Derivaten⁵

De in juli 2011 afgesloten Cap overeenkomst ter afdekking van de renterisico's van onderstaande kasgeldleningen is geëindigd in juli 2013.

Omdat de regels ten aanzien van derivaten is verscherpt zijn de kasgeldleningen afgelost en is de resterende financieringsbehoefte (€2,2 miljoen) omgezet in een langlopende geldlening (zie ook renterisiconorm).

⁵ Derivaten zijn financiële instrumenten die valuta- en/of renterisico's afdekken.

Paragraaf Bedrijfsvoering

1. Bedrijfsvoering algemeen

In deze paragraaf komen de volgende elementen van bedrijfsvoering aan de orde: personeel en organisatie, financiën, informatie en communicatie. Daarnaast wordt stilgestaan bij het onderwerp integriteit. Aangegeven wordt wat de voornemens waren voor 2013 en wat we hieraan hebben gedaan. Doel van de bedrijfsvoering is het ondersteunen en faciliteren van het primaire proces en de uitvoering van de programma's.

2. Beleid en ontwikkeling in de bedrijfsvoering

Het beleidsmatige kader rond de bedrijfsvoering is opgenomen in het programma Interne Zaken. In 2012 zijn drie kernbegrippen bepaald voor de ontwikkeling van de bedrijfsvoering: sturing, beheersing en samenhang. Dit is vertaald in onze ambitie: *in één keer goed!*

Om focus aan te brengen in de manier waarop de organisatie met die kernbegrippen en ambitie aan de slag gaat is door het MT de Ontwikkelagenda 2012-2014 opgesteld. Daarin is vastgelegd dat de organisatie zich de komende jaren gaat focussen op een viertal thema's:

- HRM
- Informatievoorziening
- Publieke Dienstverlening
- Samenhangend werken

In het kader van de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering en organisatie-efficiency speelt de intergemeentelijke samenwerking als belangrijk thema. Dit uit zich in de samenwerking in G5-verband (Rheden, Renkum, Lingewaard, Arnhem en Overbetuwe), maar ook in andere verbanden, bijvoorbeeld bij de Veiligheidsregio, ODRA en het Regionaal Bureau Leerplicht.

In G5-verband is in 2013 besloten om de meerwaarde en randvoorwaarden te onderzoeken van een nieuw op te richten 'Intergemeentelijke Uitvoeringsorganisatie'. De gedachte is dat deze organisatie bestaande 'beleidsarme' uitvoeringstaken in samenhang en kostenefficiënt kan oppakken voor 5 gemeenten (bijvoorbeeld ICT, inkoop en aanbesteding, leerplicht).

3. Ontwikkeling en activiteiten in 2013

Personeelsbeleid

In 2013 heeft het personeelsbeleid vooral in het teken gestaan van het traject organisatieontwikkeling en de verdere doorvertaling van deze ontwikkelingen in onze organisatie. Het personeelsbeleid voor de komende jaren zal een belangrijke bijdrage moeten blijven leveren aan de ontwikkelingsrichting van de organisatie. Leidende thema's in de organisatieontwikkeling zijn: kwaliteit, flexibiliteit (i.r.t. mobiliteit) en externe gerichtheid. Deze thema's zijn verder doorvertaald in onze organisatie en zijn onderdeel geworden van de werk- en ontwikkelingscyclus (W&O) van onze medewerkers. Wil de organisatie met veerkracht kunnen anticiperen op de interne en externe ontwikkelingen vraagt dit om flexibiliteit, kwaliteit en externe gerichtheid van onze medewerkers.

Eind 2013 is gestart met de actualisatie van het functieboek. Het voornemen is om aan te sluiten bij het landelijke functiebeschrijvings- en functiewaarderingssysteem HR 21. Dit systeem is in opdracht van het VNG ontwikkeld. In het CAO-akkoord zijn afspraken gemaakt over het aansluiten van gemeenten bij dit systeem.

De organisatie is per 1 januari 2014 nog niet overgegaan op de Werkkostenregeling, maar dit gaat plaatsvinden per 1 januari 2015. De belangrijkste reden is dat het gunstiger is voor onze organisatie om later aan te sluiten.

Formatie

Ook dit jaar is met het structureel invullen van de formatie terughoudend omgegaan.

Dit is van belang om te kunnen blijven anticiperen op ontwikkelingen zoals de Odra, regionalisering van de brandweer, intergemeentelijke samenwerking (G5), de decentralisaties en de economische ontwikkelingen. Door deze ontwikkelingen blijft de formatie een continu aandachtspunt en met name de effecten van deze ontwikkelingen voor de overhead.

Personeelsbudget

In 2012 is voor het eerst gewerkt met het zgn. 'personeelsbudget'. In de kadernota 2012 zijn de uitgangspunten rond de werkwijze van het personeelsbudget vastgesteld. Op basis van deze uitgangspunten wordt jaarlijks de maximale omvang van de structurele formatie en een aantal gerelateerde budgetten berekend. In het 1^e kwartaal van 2014 wordt het personeelsbudget geëvalueerd.

In de begroting 2013 is concreet aangegeven welke toename van het personeelsbudget noodzakelijk werd geacht. Het budget is toen met € 205.000 verlaagd. Door een (nog) scherpere focus op organisatie-efficiency is in 2013 wederom een substantiële incidentele onderbesteding op het personeelsbudget gerealiseerd. De ontwikkeling van het personeelsbudget 2013 is als volgt geweest.

Personeelsbudget 1 januari 2013	€	20.252.533
Effecten najaarsnota 2012	- €	205.000
Effecten Odra	- €	150.177
Effecten najaarsnota 2013	- €	275.000
Bijgesteld personeelsbudget 2012	€	19.622.416
Totaal werkelijke uitgaven personeelsbudget 2013	- €	18.688.058
Voordeel t.o.v. het bijgestelde personeelsbudget 2013	€	934.358

De onderbesteding van het personeelsbudget is in hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- € 95.000 is minder besteed aan uitgaven voor opleidingen / trainingen en belonings-differentiatie. Gezien de organisatieontwikkelingen en de effecten die deze heeft op de uitvoering van de taken is de verwachting dat deze budgetten de aankomende jaren worden benut. Op het opleidingsbudget wordt de aankomende jaren ook een extra beroep gedaan in verband met de

- landelijke afspraken (CAO) over het individueel loopbaanbudget (ILB).
- € 120.000 is te verklaren vanuit een onderbesteding vanuit diverse deelbudgetten zoals uitgaven voor werving en selectie, het meerkeuzemenu en reis- en verblijfskosten.
- € 125.000 was gereserveerd voor het opvangen van personele knelpunten. Afronding was niet te realiseren in 2013 en de uitgaven vinden plaats in 2014.
- € 135.000 is meer aan inkomsten gegenereerd door middel van bijvoorbeeld ziekteuitkeringen in verband met zwangerschaps-/bevallingsverlof en WIA-uitkeringen. Dit zijn met name zogenaamde niet beïnvloedbare inkomsten.
- € 455.000 is minder besteed aan loonkosten. Er wordt terughoudend omgegaan met het (structureel) invullen van vacatures en er wordt een flexibele schil toegepast.
Dit in verband met de doorontwikkeling van de organisatie en om te kunnen anticiperen op interne en externe ontwikkelingen. De tendens is ook dat de uitgaven voor inhuur geringer zijn door onder andere de economische ontwikkelingen.

De onderbesteding moet op basis van bovenstaande toelichtingen als incidenteel worden beschouwd. Dit heeft tevens te maken met diverse ontwikkelingen die nog effecten hebben op het personeelsbudget. Deze zijn onder andere: de heroverwegingsvoorstellen 2012, de frictiekosten (bijv. in verband met de Odra) en de doorontwikkeling van de organisatie. Ook de kadernota 2015 en de lokale benchmark (begin 2014) gaan ons nieuwe inzichten geven in de ontwikkeling van het personeelsbudget de aankomende jaren. Op basis van bovenstaande toelichtingen en geschetste ontwikkelingen wordt geen aanleiding gezien om de ontwikkeling van het personeelsbudget structureel bij te stellen.

Verzuim

In 2013 is het ziekteverzuim gestegen ten opzichte van 2012. De stijging is grotendeels te verklaren door het aandeel langdurig verzuim van ruim 3%. Het langdurig verzuim is niet werkgerelateerd en daardoor zeer moeilijk beïnvloedbaar. We blijven periodiek aandacht houden voor de verzuimontwikkeling en verzuimpreventie. Dit vindt plaats in nauwe samenwerking met de bedrijfsarts.

Ontwikkeling ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Norm	5,5%	4,5%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%	4,0%
Werkelijk	4,5%	4,1%	3,5%	3,8%	3,3%	4,0%	4,5%	5,6%

Bron: verzuimstatistieken Team Administratie (salarisbureau) gemeente Overbetuwe.

Financiën

De financiële uitgangssituatie van de gemeente Overbetuwe is niet zonder zorgen. Dit heeft enerzijds te maken met een niet sluitende begroting en het financieel meerjarenperspectief. Anderzijds met de ontwikkeling van de algemene reserve en weerstandscapaciteit. In 2013 zijn door de organisatie voorbereidingen getroffen voor de heroverwegingen / keuzes die in 2014 door de Raad moeten worden gemaakt. Dit heeft geresulteerd in 19 factsheets die als basis dienen voor de politieke besluitvorming. Verder is de optimalisering van de P&C-cyclus en P&C-producten een belangrijk thema geweest in 2013.

Informatie

Het verbeteren van de informatievoorziening is voor de medewerkers én klanten van de gemeente van groot belang. Eind 2012 is het Informatieplan opgeleverd. Daarin staan de beleidskaders voor

de informatievoorziening opgetekend. Met de uitvoering van dit plan, waaronder het investeren in passende ICT-voorzieningen, is in 2013 een begin gemaakt.

Communicatie

Het communicatiebeleidsplan is richtinggevend voor de activiteiten die in 2013 zijn opgepakt. Belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen en grote projecten, zoals de drie decentralisaties, Elst Zuid-oost en het centrumplan, hebben vanuit communicatief oogpunt veel aandacht gekregen. Er zijn regelmatig werksessies met beleids- en projectteams georganiseerd voor het maken van omgevingsanalyses, kernboodschappen en communicatiekalenders.

Integriteit

De actualisatie van het gemeentelijk integriteitsbeleid is in 2013, anders dan voorzien, niet opgepakt. Dit onderwerp is inmiddels belegd, waarbij verschillende aspecten van integriteit nadrukkelijker onder de aandacht worden gebracht, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Paragraaf Verbonden Partijen

1. Beleid verbonden partijen

In de “Nota verbonden partijen” is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en toezicht met betrekking tot de verbonden is geregeld. Het doel hiervan is de gemeenteraad zicht te geven op de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd, op goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en op adequate beheersing van de eventuele risico's.

2. Relevante ontwikkelingen met betrekking tot de verbonden partijen

Bank Nederlandse Gemeenten

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

BNG Bank heeft het eerste halfjaar van 2013 een nettowinst behaald van € 123 miljoen, een daling van € 36 miljoen ten opzichte van dezelfde periode in 2012. Het renteresultaat, het kernresultaat van de bank, is met € 13 miljoen licht gestegen.

Het resultaat financiële transacties stond onder druk door een aanpassing van de wijze van waardering van derivaten in aansluiting op wat in de markt gebruikelijk is geworden; dit leidde tot een incidenteel ongerealiseerd resultaat van € 27 miljoen negatief. Daarnaast heeft de bank een additionele bijzondere waardevermindering van ruim € 20 miljoen op een deelneming genomen.

Ondernemerscentrum De Schalm

De gemeente Overbetuwe is eigenaar van het pand van ondernemerscentrum De Schalm. Deze wordt verhuurd, welke verhuur is uitbesteed aan de locatiemanager. Uit de jaarrekeningen blijkt dat De Schalm door verhuur geen grote winsten maakt, maar ook geen exploitatiegevaar kent. Het college van B&W heeft reeds besloten dit pand te verkopen, omdat deze situatie niet langer als overheidstaak wordt beschouwd. Vanwege de slechte economische omstandigheden is nog geen geïnteresseerde marktpartij/koper gevonden.

Stadsregio Arnhem Nijmegen

Binnen de Stadsregio en door de deelnemende gemeenten onderling wordt gesproken over de mogelijke vormen van samenwerking in de toekomst. Het is nog niet duidelijk welke kaders hiervoor vanuit een nieuwe regering worden meegegeven. De deelnemende gemeenten bespreken vooruitlopend op deze kaders de mogelijkheden voor de toekomstige samenwerking in het Stadsregiogebed. Deze nieuwe samenwerking wordt momenteel voorbereid door twee commissies: de

commissie Van Asseldonk en de commissie Gebben. De eerste commissie heeft opdracht - onder voorzitterschap van onze burgemeester - advies uit te brengen over de mogelijkheden van een gezamenlijke agenda voor ondernemers, onderwijs en overheid voor een triple helix samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen. De tweede commissie heeft de opdracht - onder voorzitterschap van de burgemeester van Renkum - advies uit te brengen over welke publiekrechtelijke taken naar het oordeel van de meerderheid van de gemeenten op schaal van de regio moeten worden uitgevoerd. Beide commissies hebben al veel voorwerk gedaan en zullen binnenkort voorstellen voorleggen. In de loop van 2014 zal duidelijk worden welke richting wordt gekozen voor de toekomstige samenwerking binnen de Stadsregio en welke bestuurlijke, juridische en financiële gevolgen dit met zich meebrengt.

Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal

Noemenswaardig is het KLiKER-project. Dit is een initiatief vanuit de Stadt Rheinberg, waarbij een aantal Nederlandse gemeenten is aangehaakt, waaronder Overbetuwe. Samengevat gaat het erom, hoe gemeenten integraal optimaal de klimaatbescherming kunnen organiseren, aansturen en communiceren. Het doel is om voor alle gemeenten een klimaatroadmap te ontwikkelen (inclusief doelen en maatregelen) en deze te implementeren. De afzonderlijke roadmaps vormen de basis voor de ontwikkeling van een euregionale roadmap. Bovendien zijn pilotprojecten op het gebied van gemeentelijke klimaatbescherming uitgevoerd. Een doel daarbij is altijd de euregionale netwerkvorming van de gemeenten. Onze co-financiering is geleverd door de inzet van ambtelijke uren. De subsidiemiddelen die hier tegenover staan, zijn ingezet voor het project.

Daarnaast is door Overbetuwe en Zevenaar samenwerking gezocht met Duitse partners (jobcenters, Theodor Brauerhaus, en Kreiz Kleve) om voor werkzoekenden de afstand tot de euregionale arbeidsmarkt te verkleinen. Dit heeft geresulteerd in het Project Activ über die Grenze. Nederlandse en Duitse werkzoekenden kregen daarbij gedurende een periode van zes weken een cultuur- en taaltraining aangeboden. Tevens konden zij gedurende een periode van zes weken een stageplaats vervullen in het nabuurland. Hierdoor hebben zij direct kennis kunnen maken met de cultuur, wetgeving en werkomstandigheden in het nabuurland. Ieders kansen zijn hiermee vergroot. In sommige gevallen heeft dit zelfs geleid tot een vaste aanstelling.

Dit succesvolle project willen wij samen met de Duitse partners regionaliseren. Hiervoor wordt ingezet op een organische groei; als tussenstap worden eerst enkele andere regiogemeenten aan beide zijde van de grens betrokken. Lingewaard is bij een 2^e projectaanvraag bijv. nu ook aangesloten. Wij zetten voor deze 2^e pilot in op het professionaliseren van de jobcoaches. Ook zij krijgen dezelfde training aangeboden en kunnen zodoende hun euregionale netwerk vergroten, opdat zij werkzoekenden over en weer, ook kunnen bemiddelen in het buurland. Na afronding van dit project zal een regionaleringsslag gemaakt worden en voor het Interreg V-programma een brede subsidieaanvraag worden gedaan.

Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken regio Arnhem (GRO)

Sinds 1 januari 2005 hebben de gemeenten in de regio Arnhem die deelnemen aan de GRO een overeenkomst kosten voor gemene rekening. Doel van de overeenkomst is de Btw-heffing te voorkomen op de bijdrage van elke gemeente aan de GRO. Deze overeenkomst is steeds voor een bepaalde periode gesloten en is afgelopen op 31 december 2012.

Aangezien alle gemeenten hebben aangegeven vooralsnog deel te willen blijven uitmaken van de GRO is er opnieuw voor een periode van drie jaar een overeenkomst afgesloten. De regionale regisseur van de gemeente Arnhem heeft een concept voorbereid, welke ambtelijk door alle gemeenten akkoord is bevonden.

Binnen de gemeenschappelijke regeling voor onderwijszaken (GRO) verricht personeel dat formeel in dienst is van de gemeente Arnhem werkzaamheden ten behoeve van alle gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling. De ambtelijke inzet van personeel bestaat uit 8 uur regiocoördinatie en 6 uur secretariële ondersteuning per week. De deelnemende gemeenten betalen hiervoor een vergoeding. Eén daarvan is de gemeente Overbetuwe. In 2013 bedroeg de vergoeding € 3.100. In 2014 zal deze iets hoger liggen.

Hulpverlening/Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

Binnen VGGM speelde in 2013 met name de verplichte regionalisering van de brandweer. Door een wetswijziging verdwijnen de lokale brandweren. Daarvoor komt er ook in onze regio één regionale brandweer. Aansturing gebeurt dan niet meer door het lokale bestuur en/of een lokale commandant, maar door het bestuur van de veiligheidsregio en de regionale commandant. De nieuwe brandweerorganisatie is op 1 januari 2014 gestart. Het jaar 2013 stond voor het project regionalisering brandweer in Gelderland-Midden vooral in het teken van het ontwerpen en inrichten van de nieuwe organisatie.

De financiële bijdrage per inwoner stijgt van € 16,59 in 2012 naar € 17,04 per inwoner in 2013 (+2,7%). De afgelopen jaren realiseerde de GGD een daling van de kosten. In 2010 bedroeg de bijdrage per inwoner nog € 18,06.

De bijdrage in 2013 is € 0,45 per inwoner hoger dan in 2012. Dat wordt vooral veroorzaakt door het opnemen van € 0,40 als structurele kosten voor het digitaal dossier Jeugdgezondheidszorg voor thuiszorginstellingen en GGD-en. De implementatie daarvan is afgerond en thans is er sprake van regulier gebruik en de daarmee samenhangende kosten.

De resterende extra lasten van € 0,05 per inwoner betreffen loon- en prijsstijgingen.

De begrote totale bijdrage van Overbetuwe voor 2013 is € 25.700 hoger dan die van vorig jaar. In 2013 komt het neer op € 788.220, waarvan € 255.339 voor de regionale brandweer en € 532.881 voor volksgezondheid.

Uit de concept jaarrekening 2013 van VGGM blijkt een positief resultaat van € 211.546. De besluitvorming over de bestemming van het saldo moet nog plaatsvinden.

Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA)

Op 7 januari 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd met de opheffing van de GR Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA). De taken en de resterende budgetten van de MRA zijn ondergebracht bij de ODRA.

Werkvoorzieningsschap Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven)

De afgelopen periode heeft zich een aantal (landelijke) ontwikkelingen voorgedaan die impact hebben gehad op de financiële situatie van Presikhaaf Bedrijven. Zo heeft de val van het kabinet geleid tot het controversieel verklaren van de Wet werken naar vermogen.

Vervolgens is door een aantal politieke partijen het zogeheten Lenteakkoord opgesteld. Dit akkoord had de volgende significante gevolgen voor de gemeenten en Presikhaaf:

- de Wet werken naar vermogen (Wwnv) heeft geen doorgang;
- de herstructureringsfaciliteit WSW (ter grootte van € 400 miljoen) vervalt om zo een deel van de besparingsverliezen door het niet doorgaan van de Wwnv op te vangen.

Een en ander heeft er toe geleid dat er op dit moment nog grote onduidelijkheid is hoe de financiering voor de uitvoering van de WSW er in de komende jaren uit ziet. Het Lenteakkoord geeft wel aan dat de bezuiniging op de subsidie van de WSW is stopgezet, maar hoe het toekomstige subsidieregime er zal uit zien, wordt niet aangegeven. Daarnaast ontstaat door het vervallen van de Herstructureringsfaciliteit een financieringsprobleem voor de dekking van de kosten van de transitie naar de 'Stip op de Horizon'.

In de notitie 'Stip op de horizon' wordt beschreven dat Presikhaaf Bedrijven wil inspelen op de veranderingen door het bedrijf in twee entiteiten te splitsen; een 'beschut werken' entiteit en een plaatsingsorganisatie. Dit is nader uitgewerkt in een transitieplan, waarin is beschreven hoe Presikhaaf Bedrijven de komende tijd tot deze toekomstige organisatie zal transformeren. De gemeenteraad van Overbetuwe heeft aangegeven de door het Algemeen Bestuur gemaakte keuze voor de twee scenario's te ondersteunen. Echter, wel met de aanvulling te laten onderzoeken wat meest gewenste juridische structuur van het huidige bedrijf zou moeten zijn, gelet op de doelen en wensen van de deelnemende gemeenten.

De financiële situatie van Presikhaaf Bedrijven is in de loop van 2012 en 2013 verder verslechterd. Over 2012 kwam het totale verlies uit op € 16,6 miljoen (door o.a. ca. € 14,0 miljoen aan herstructureringskosten). Voor 2013 verwacht Presikhaaf volgens de financiële overzichten in de begroting 2014 een tekort van ca. € 7,5 miljoen. Voor Overbetuwe betekent dit een aanvullende bijdrage van ca. € 0,5 miljoen. Het definitieve resultaat over 2013 is op dit moment nog niet bekend.

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2013 heeft de raad een amendement aangenomen. Op basis daarvan is via de Najaarsnota 2013 een nieuwe bestemmingsreserve gevormd die met ingang van 2013 (t/m 2015), stapsgewijs wordt opgebouwd met € 0,5 miljoen per jaar (ten laste van de algemene reserve). Gezien de verwachte aanvullende bijdragen over de jaren 2013 t/m 2015 komt dat ongeveer overeen met de omvang van de betreffende bestemmingsreserve. Op wat langere termijn (vanaf 2016) is feitelijk sprake van een structurele bijdrage in het tekort van ca. € 0,3 miljoen. Deze bijdrage zal dan een plek moeten krijgen in onze begroting. In de huidige Programmabegroting 2014 die op 5 november 2013 is vastgesteld, is nog geen rekening gehouden met een toekomstige structurele bijdrage aan Presikhaaf.

Westeraam

De laatste deelwijk van Westeraam is Vierslag. Start verkoop en realisatie begint in het noordelijke deel (Vierslag-Noord). In mei 2013 is begonnen met de verkoop van de eerste woningen. Eind 2013 is het bouwrijp maken van de grond afgerond. De start bouw van de eerste woningen vindt in maart 2014 plaats.

Recreatieschap Overbetuwe

Er zijn geen ontwikkelingen met betrekking tot het Recreatieschap. De gemeentelijke financiële bijdrage is een aantal jaren geleden afgekocht. Alle werkzaamheden worden momenteel uitgevoerd door de BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied.

Vitens

Voor Vitens zijn voor 2013 geen relevante bestuurlijke of financiële ontwikkelingen te melden.

Openbaar Lichaam Park Lingezegen

In december 2010 is het Openbaar Lichaam (OL) Park Lingezegen opgericht. Het OL heeft tot doel de coördinatie te verzorgen van de realisatie en het beheer van Park Lingezegen. Deelnemende partijen zijn de provincie Gelderland, het waterschap Rivierland en de gemeenten Arnhem, Lingewaard en Overbetuwe. De gemeente Nijmegen gaat binnenkort ook aan het beheer bijdragen. Het bestemmingsplan Lingezegen is in februari 2012 door de gemeenteraad vastgesteld. Het bestemmingsplan is grotendeels onherroepelijk. Voor de niet goedgekeurde elementen worden reparatieplannen gemaakt. De eerder verwachte realisatie van de basisuitrusting heeft door het planologische oponthoud niet in 2013 in zijn geheel kunnen plaatsvinden. Volgens de huidige planning zal dat eind 2014 zijn. Het overgrote deel van de gronden is inmiddels op vrijwillige basis verworven. Met alle eigenaren vindt intensief overleg plaats om maatwerk te kunnen leveren voor wat betreft grondverwerving, bestemmingsplan en realisatie.

Park Lingezegen wordt gerealiseerd om te voorzien in de behoefte van de bewoners van Overbetuwe en de Stadsregio op het gebied van natuur en recreatie. De overheid neemt het initiatief voor de aanleg van de basisuitrusting; particuliere initiatieven van allerlei aard zullen het park compleet maken. De opzet en de omvang van Park Lingezegen zijn uniek voor Nederland en kan daardoor ook Overbetuwe goed bedienen en op de kaart zetten.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Op 23 oktober 2012 heeft de gemeenteraad besloten om in te stemmen met deelname aan de 'Gemeenschappelijke Regeling (GR) Regionale Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)', en naast het basistakenpakket alle overige milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving onder te brengen bij de ODRA. De GR is gebaseerd op het bedrijfsplan voor de ODRA. De bijbehorende personele en financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting 2013. Tevens heeft de raad besloten om bestuurlijke taakstellende kostenreducties op te leggen aan de ODRA.

Op 14 november 2012 is de Omgevingsdienst Regio Arnhem opgericht. Na 14 november 2012 is de ODRA met alle partners voortvarend aan de slag gegaan om de organisatie in te richten zodat de ODRA op 1 april 2013 is gestart met de uitvoering van de aan haar opgedragen taken. De wijze

waarop en de voorwaarden waaronder de ODRA als opdrachtnemer genoemde taken uitvoert zijn schriftelijk vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst die de gemeente Overbetuwe is aangegaan met de ODRA.

In het Bedrijfsplan ODRA is vastgesteld dat de eerste jaren het principe van inputfinanciering wordt aangehouden en partners de bestaande formatie inbrengen. Voor Overbetuwe betreft het 4,34 fte. De frictiekosten die hiermee gemoeid zijn bedragen € 22.380,-. Deze structurele kosten zijn per 1 januari 2014 teruggebracht tot 0 door hiervoor binnen de eigen organisatie structurele capaciteit in te leveren. De afspraken in het bedrijfsplan over een éénmalige compensatie voor de nadelige financiële effecten voor de begroting zijn nagekomen.

Op 7 januari 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd met de opheffing van de GR Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA). De taken en de resterende budgetten van de MRA zijn ondergebracht bij de ODRA.

3. Overzicht verbonden partijen

Hierna treft u een actueel overzicht aan van de bestuurlijke vertegenwoordiging in verbonden partijen, inclusief de doelstellingen, financiële bijdragen en risico-inschattingen. De verbonden partijen zijn ingedeeld in categorie A of B. De procedures met betrekking tot sturing, beheersing, verantwoording en toezicht zijn voor verbonden partijen van de A-categorie scherper bepaald dan voor verbonden partijen van de B-categorie. De raad is dan ook nadrukkelijker bij de eerstgenoemde categorie betrokken.

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen- de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
1.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag.	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valuta-transacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.	Wethouder R.W. Mooij vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	21.762 aandelen van de 55.690.720 (0,03%).	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van elf Provincies en één Hoogheemraadschap.	Risico beperkt tot de nominale inleg € 54.405.	Eigen vermogen per 31 dec. 2013 € 3.430 miljoen.	B	Algemene dekkingsmiddelen

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
2.	Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg.	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied.	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Wethouder R.W. Mooij is namens de gemeente commissaris.	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 1.134.450 aandelen à € 1,- nominaal. Hiervan zijn 226.890 aandelen (= € 226.890) geplaatst bij de gemeente Overbetuwe. De overige aandelen zijn niet geplaatst.	Gemeente Overbetuwe.	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is.		A	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen- de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
3.	Gemeenschappelijke regeling. Stadsregio Arnhem – Nijmegen te Nijmegen.	Een adequate aanpak van de grootstedelijke problematiek in het gebied alsmede de bevordering van een evenwichtige ontwikkeling van het gebied.	F.M.J. van Rooijen is lid van het College van bestuur. Stemrecht in de Stadsregioraad door vertegenwoordiging van wethouders F.M.J. van Rooijen en R.W. Mooij. Gemeente is vertegenwoordigd in: • Cie. Bestuur en Financiën door R.W. Mooij. • Cie. Ruimte en Wonen: R.W. Mooij. • Cie. Mobiliteit en Werken: F.H.G.M. Wijtes.	Bijdrage: € 142.006. Bijdrage voor collectief vraagafhankelijk vervoer: € 67.533.	20 regio-gemeenten.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig.	A	Verkeer Wonen Landschap & Recreëren Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
4.	Gemeenschappelijke regeling. Samenwerkingsverband Euregio Rijn/Waal te Kleve.	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking.	Stemrecht in de Euregio-raad door vertegenwoordiging van wethouder R.W. Mooij (plv. F.H.G.M. Wijes) en de raadsleden J.J. van Braekel-Huijgen en J.G.M. van der Heijden) (plv. lid J. Beumer).	Bijdrage: € 11.525.	50 Duitse en Nederlandse gemeenten en 5 regionale overheden en overige publiekrechtelijke organisaties.	De deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten.	Eigen vermogen per 31 december 2013: € 3.769.570 miljoen. Geen vreemd vermogen aanwezig. De solvabiliteit is constant en zeer sterk (100%).	B	Landschap & Recreëren Leren & Werken
5.	Gemeenschappelijke regeling. Gemeenschappelijk Orgaan voor Onderwijszaken in de regio Arnhem Volwasseneducatie (GOV) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneducatie en andere onderwijszaken.	Wethouder F.M.J. van Rooijen als lid van het dagelijks en algemeen bestuur.	Bijdrage: € 0.	10 regio-gemeenten.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekke bijdrage.	Geen vermogen aanwezig.	B	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen- de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
6.	Gemeenschappelijke regeling. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Mid-den te Arnhem. (VGGM).	Draagt zorg voor de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg, preventie, epidemio-logie, hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulance-hulpverlening, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.	Vanaf 1 januari 2013 tot en met 5 april 2013 is wvd. burgemeester R. T. Metz lid van het Algemeen Bestuur van het Regionaal College, geen DB-lid meer. Vanaf 5 april 2013 t/m 31 december 2013 s burgemeester A.S.F. van Asseldonk lid van het Algemeen Bestuur van het Regionaal college. Wethouder G.C. Koopmans-Jacobs is lid van het Regionaal College (AB).	Bijdrage: Regionale brandweer € 255.333. Volksgezondheid € 533.509.	16 regio-gemeenten.	Groot. De alg. bedrijfsreserve (ABR) wordt gebruikt om exploitatie-overschotten en verliezen te compenseren en de risico's op te slaan. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om na-delige exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.	Algemene bedrijfsreserve Per 31 december 2013: € 1.339.000 Diverse bestemde reserves per 31 december 2013: € 891.000.	A	Reguliere werkzaamheden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
7.	Gemeenschappelijke regeling. Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen zowel in rechtstreekse samenwerking als bij wet toevertrouwde belangen betreffende de bescherming van milieu.	Wethouder F.H.G.M. Wijes is lid van het algemeen bestuur.	Bijdrage Verkeersmilieukaart € 10.815. Regionaal overleg € 14.022.	10 regio-gemeenten.	Risico is in zeer beperkt gelet op de opheffing in 2014.	De solvabiliteit is zeer solide.	B	Reguliere werkzaamheden.
8.	Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Midden-Gelderland (Pre-siknaaf Bedrijven) te Arnhem.	Het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen re-integreren in een reguliere baan.	Wethouder G.C. Koopmans-Jacobs is lid van het algemeen bestuur.	Bijdrage € 4.838.199	11 regio-gemeenten.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten opkomen voor eventuele tekorten. Gemeente Overbetuwe is hierdoor voor ca. 8% risicodragend.	Eigen vermogen per 31 december 2012: nihil (Definitieve stand per 31 december 2013 nog niet beschikbaar).	A	Leren & Werken

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
9a.	Commandiet Westeraam B.V. te Elst.	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de commanditaire vennoten.	Directeur: Th. Hoex. De directeur van de commandiet tekent de jaarstukken van de GEM.	910 aandelen van de 910 (100%).	Gemeente Overbetuwe.	In principe groot. Risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg € 217.815. Daarnaast is door de commandiet nog een achtergestelde lening verstrekt van € 1,1 miljoen die kan worden aange-sproken bij een mogelijk verlies uit de grond-exploitatie.	Eigen vermogen per 31 december 2013 € 21.781. Vreemd vermogen per 31 december 2013: € 217.815. Solvabiliteits-ratio EV = 10% en daarmee laag.	A	Regulieren werkzaamheden
9b.	GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst.	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.	Wethouder F.M.J. van Rooijen vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	2400 aandelen van de 4800 (50%).	Gemeente Overbetuwe, Rabo vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos-Projecten BV.	Beperkt. Risico beperkt tot de nominale inleg: € 10.891.	Eigen vermogen per 31 december 2013 € 21.782. Vreemd vermogen € 2.732.616. Solvabiliteits-ratio EV = 0,80% en daarmee laag.	A	Reguliere werkzaamheden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
9c.	GEM Westeraam Elst C.V. te Elst.	Het verkrijgen en ver- vreemden van onro- rende zaken en het bouwwijp maken en het exploiteren van on- roerende zaken. Alles binnen het exploitatie- gebied.	Er vindt geen afzonderlijke vennotenver- gadering van GEM CV plaats. De jaarreke- ning wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stuk- ken van de BV al zijn vastge- steld).	GEM Wes- teraam Beheer B.V. heeft 4% van de aandelen. Comman- diet Weste- raam B.V. heeft een belang van 48% (inleg € 217.814) De ove- rige com- mandieten hebben tezamen ook 48%.	GEM Wes- teraam Be- heer B.V., Commandiet Westeraam B.V. en overige com- mandieten (drie markt- partijen).	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondex- ploitatie van Westeraam.	Eigen ver- mogen per 31 december 2013 : € 453.781. Vreemd vermogen per 31 november 2013 € 2.752.486. Solvabiliteits- ratio 16% en daarmee acceptabel.	A	Reguliere werkzaam- heden

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen- de partij	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
10.	Gemeenschappelijke Regeling Openbaar lichaam Recreatieschap Overbetuwe te Arnhem.	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openluchtrecreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie betreft, op bovenlokaal niveau.	Wethouders R.W. Mooij en F.H.G.M. Wijtes vertegenwoordigen de gemeente in het algemeen bestuur.	Geen bijdrage. In 2001 is de jaarlijkse bijdrage afgekocht met een eenmalig bedrag.	Gemeenten Arnhem, Overbetuwe en Lingewaard.	Geen. Het Recreatieschap Overbetuwe is één van de drie aandeelhouders van de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied. In het geval deze BV niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, gaat ze (uiteindelijk) zonder verplichtingen van de aandeelhouders failliet.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig.	B	Landschap & Recreëren
11.	Vitens N.V. te Zwolle.	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening.	Wethouder R.W. Mooij vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	34.717 aandelen van de 5.022.404 is 0,691%.	107 gemeenten en 3 provincies.	Risico beperkt tot het belang in aandelen (€ 34.717).	De solvabiliteit bedraagt 21%.	B	Algemene dekkingsmiddelen.

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Fiancieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
12.	Gemeenschappelijke Regeling Park Lingezegen.	De realisatie en coördinatie van het beheer Park Lingezegen.	Wethouder R.W. Mooij is lid van het Algemeen Bestuur.	Bijdrage beheerskosten € 240.000.	Provincie Gelderland, gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe en Waterschap Rivierenland.		De begroting 2014 heeft een tekort van € 13,2 mln. Dat volledige tekort komt ten laste van het positieve batige saldo dat is opgebouwd in de jaren tot en met 2013. Het batige saldo is ontstaan uit de bijdragen van de verschillende deelnemers aan de GR.	A	Landschap & Recreëren

Nr	Verbonden partij	Doelstelling/Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemen-de partijen	Risico's	Vermogen	Categorie	Programma
13.	Gemeenschappelijke regeling. Omgevingsdienst Regio Arnhem (ORA), later ODRA geworden. Oprichting 14 november 2012.	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.	Wethouder F.H.G.M. Wijtes als lid van het Algemeen Bestuur, wethouder R.W. Mooij is plv. lid AB. Stemrecht 8 van de in totaal 100 stemmen.	Bijdrage: In 2012 uitsluitend oprichting. Overheveling taken vanaf 1 april 2013. Jaarlijks financiële bijdrage plus eerste 3 jaren opstartkosten. In 2013: € 385.309.	Provincie Gelderland en de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden Westervoort en Zevenaar.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekke bijdrage. Eventuele bedrijfsrisico's worden gedragen naar rato van inbreng van taken en verantwoordelijkheden zoals beschreven in het bedrijfsplan van ODRA.	Eigen vermogen € 2.286.000 (is resultaat 2013 voor resultaatbestemming).	A	De regeling is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Paragraaf grondbeleid

In deze Paragraaf Grondbeleid 2013 wordt een toelichting gegeven op de financiële stand van zaken van de grondcomplexen per 31 december 2013.

Deze paragraaf is als volgt samengesteld:

1. Verloop boekwaarde
2. Resultaat 2013
3. Te verwachten resultaten van de actieve complexen in exploitatie
4. Algemene toelichting
 - 4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties
 - 4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe
 - 4.3 Risico's grondexploitatie

1. Verloop boekwaarde

Het verloop van de boekwaarde over 2013 is:

(bedragen x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2013	Uitgaven	Inkomsten	Resultaat 2013	Boek- waarde 31-12-2013	Getroffen voorziening	Balans- waarde
Actieve grondcomplexen							
Actieve woningbouw complexen in exploitatie	€ 1.447	€ 770	€ 533	€ -1.000	€ 2.684		€ 2.684
Actieve bedrijven complexen in exploitatie	€ 9.560	€ 450	€ 1.666		€ 8.344	€ 2.623	€ 5.721
Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouw complexen	€ 7.675	€ 4.028	€ 5.035		€ 6.668	€ 6.407	€ 261
Nog in exploitatie te nemen actieve bedrijvencomplexen	€ 2.259	€ 182	€ 644		€ 1.797	€ 1.015	€ 782
	€ 20.941	€ 5.430	€ 7.878	€ -1.000	€ 19.493	€ 10.045	€ 9.448
Passieve grondcomplexen							
Passieve woningbouwcomplexen in exploitatie	€ -31	€ 143	€ 114		€ -2	€ 32	€ -34
Passieve bedrijven complexen in exploitatie		€ 4	€ 4				
Nog in exploitatie te nemen passieve woningbouw complexen	€ 1.488	€ 2.280	€ 1.128		€ 2.640	€ 2.213	€ 427
Nog in exploitatie te nemen passieve bedrijvencomplexen	€ 204	€ 99	€ 35		€ 268	€ 164	€ 104
	€ 1.661	€ 2.526	€ 1.281	-	€ 2.906	€ 2.409	€ 497
GEM Westeraam	€ 3.812	€ 89	€ 1.412		€ 2.489	€ 724	€ 1.765
	€ 26.414	€ 8.045	€ 10.571	€ -1.000	€ 24.888	€ 13.178	€ 11.710

2. Resultaat 2013

Het nadelig resultaat over 2013 van de grondexploitatie bedraagt € 2.201.000 en is als volgt samengesteld:

	(bedragen x € 1.000)			
	Najaarsnota		Werkelijk	
	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
Resultaat complexen	€ 1.000	€ -	€ 1.000	€ 15
Mutaties voorziening verliesgevende complexen	€ 638	€ 350	€ 825	€ 1.959
Mutaties voorziening (mogelijke) verliesgevende complexen	€ 13	€ 117	€ 157	€ 1.426
Mutaties voorziening MTC				€ 962
Afwaardering complexen			€ 83	
Storting in bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen			€ 96	
	€ 1.651	€ 467	€ 2.161	€ 4.362
	per saldo	€ 1.184	<i>voordeel</i>	€ 2.201 <i>nadeel</i>

Bij de MARAP grondexploitatie (opgenomen in de najaarsnota 2013) werd uitgegaan van een geprognosticeerd voordelig resultaat van € 1.184.000, het verschil een nadelig resultaat van ca. € 3.385.000 wordt veroorzaakt door:

	(bedragen x € 1.000)	
Niet door te berekenen plankosten	€ 15	nadeel
Mutatie voorziening verliesgevende complexen	€ 1.422	nadeel
Mutatie voorziening (mogelijke) verliesgevende complexen	€ 1.165	nadeel
Mutatie voorziening MTC panden	€ 962	nadeel
Vrijval voorziening afgesloten complexen	€ 83	voordeel
Storting in de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen	€ 96	voordeel
	<u>€ 3.385</u>	nadeel

3. De te verwachten resultaten van de actieve complexen in exploitatie

Het onderstaande overzicht toont de verschillen ten opzichte van 2013 van de te verwachten exploitatiesaldi van de actieve in exploitatie genomen grondcomplexen op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten per 1 januari 2014 (N = nadelig, V = voordelig, resultaat * € 1.000).

Complex	GREX 1-1-2014			Eindwaar- de per	GREX 1-1-2013			Eindwaarde per	Netto con- tante waar- de NCW per 01-01-2014
Woningbouwcomplexen									
14 Elst Zuid	€	691	V	31-12-2015	€	973	V	31-12-2014	€ 633 V
19 De Breekenhof Driel	€	1.684	V	31-12-2015	€	2.706	V	31-12-2015	€ 1.542 V
47 Molenstraat Zetten	€	115	V	31-12-2014	€	-			€ 110 V
71 Elst Centraal	€	4.244	N	31-12-2018	€	3.027	N	31-12-2018	€ 3.559 N
84 Heteren Centrum	€	153	V	31-12-2015	€	330	V	31-12-2015	€ 134 V
Subtotaal	€	1.601	N		€	982	V		€ 1.140 N
Bedrijvencomplexen									
53 De Merm Elst	€	579	N	31-12-2017	€	752	N	31-12-2016	€ 485 N
55 De Merm Oost Elst	€	723	N	31-12-2017	€	571	N	31-12-2016	€ 607 N
56 PvMG Zuid Heteren	€	5.374	V	31-12-2017	€	5.260	V	31-12-2016	€ 4.506 V
subtotaal	€	4.072	V		€	3.937	V		€ 3.414 V
Totaal	€	2.471	V		€	4.919	V		€ 2.274 V

4. Algemene toelichting

4.1 Uitgangspunten voor het samenstellen – actualiseren van grondexploitaties

Bij het opstellen van de Paragraaf Grondbeleid 2013 is per complex een inventarisatie gemaakt van de stand van zaken en zijn voor de actieve in exploitatie genomen complexen de grondexploitaties geactualiseerd.

Bij deze actualisatie is rekening gehouden met de volgende financiële parameters:

- Rente 4,5 %
- Kostenstijging 2 %
- Opbrengstenstijging 0 % voor de woningbouw en de bedrijvencomplexen

4.2 Het grondbeleid van de gemeente Overbetuwe

In september 2009 is door de raad de Nota Grondbeleid 2009 vastgesteld. In deze nota worden de (on)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en wordt aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is. Op de bladzijden 54, 55 en 68 van de nota zijn de uitgangspunten en speerpunten van deze nota samengevat.

4.3 Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente Overbetuwe loopt met de uitvoering van de grondexploitatie zijn:

- Organisatorische risico's:
 - Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen.
 - Het niet kunnen verwerven van gronden.
 - De hogere boekwaarde dan de agrarische waarde van de niet in exploitatie zijnde grondcomplexen.

- Financiering van de geplande hoofdinfrastructuur (o.a. Tangentenstructuur te Elst).
- Het niet (volledig) toekennen van subsidies.
- Bodemverontreiniging.
- Archeologie.
- Kosten die verband houden met de ruiming van munitie.
- Onvoldoende ruimte voor de dekking van algemene kosten en rentekosten.
- Verhaalrisico's:
 - Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars (bijdrage voor het fonds "Bovenwijkse voorzieningen", planschade, ambtelijke kosten, e.d.).
- Economische risico's:
 - Nadelige economische conjunctuur: dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen).

Om deze risico's te kunnen dekken is een weerstandscapaciteit noodzakelijk.

De weerstandscapaciteit is een financiële buffer om tegenvallers op te vangen op een zodanige wijze, dat het voorzieningenniveau ongewijzigd kan worden gehandhaafd.

Weerstandsvermogen geeft aan: de verhouding tussen risico's en weerstandscapaciteit. Door aandacht te besteden aan het weerstandsvermogen voor grondcomplexen en ruimtelijke projecten kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller aanleiding zal zijn tot bezuinigingen.

Door de gemeente Overbetuwe zijn in 2002 de reserves bouwgrondexploitatie van de fusiegemeenten overgeheveld naar de algemene reserve. Hierdoor is er geen afzonderlijke buffer (weerstandscapaciteit) meer aanwezig om mogelijke risico's te kunnen opvangen.

Voor de grondcomplexen is een gewogen risicoanalyses opgesteld. De gewogen risicobedragen per 01-01-2014 van de actieve en passieve (in exploitatie - en nog in exploitatie te nemen) complexen over de periode 2014-2020 worden benoemd als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen in de programmabegroting. Het totale gewogen bedrag bedraagt circa € 6,7 mln. Tijdens het boekjaar vindt monitoring plaats van alle gewogen risicoanalyses uit het oogpunt van risicobeheersing en planoptimalisatie.

Naast deze nieuwe post in de Paragraaf Weerstandsvermogen is er binnen de gemeente Overbetuwe voor gekozen om de risico's van grondcomplexen als volgt te dekken:

- Door het in stand houden van een deel van de algemene reserve voor het opvangen van rekeningstekorten.
- Het treffen van specifieke voorzieningen voor verliescomplexen.
- Het treffen van een voorziening voor de mogelijk niet door te berekenen kosten.
- Het treffen van een voorziening voor de mogelijke afwaardering van complexen.

Per 31-12-2013 is een voorziening aanwezig voor de dekking van het te verwachten nadelig saldo voor de complexen:

Complexen in exploitatie

53 De Merm - Elst	€	579
55 De Merm Oost - Elst	€	723

Complexen in voorbereiding

71 Elst Centraal	€	4.244
72 Spoorallee	€	990
	€	<u>6.536</u>

Daarnaast is er een voorziening getroffen voor de mogelijk niet door te berekenen kosten⁶ ad € 3.157.000.

Voor het complex Steenbeekstraat is de boekwaarde per 31-12-2013 per m² hoger dan de marktwaarde van ca. € 7,00 per m². In 2014 zal een nader onderzoek plaatsvinden in hoeverre de hogere boekwaarde te rechtvaardigen valt. Vooruitlopend op dit onderzoek is voorlopig een voorziening opgenomen van € 1.487.000 .Dit is het verschil tussen de marktwaarde en de boekwaarde.

⁶ Omdat het nog onzeker is of de gemaakte voorbereidingskosten van de grondcomplexen in de toekomst wel (volledig) kunnen worden gedekt, is voor een aantal complexen ter grootte van de geactiveerde kosten waarover nog geen zekerheid bestaat of deze doorberekend kunnen worden, een voorziening gevormd. Eventueel in een later stadium gerealiseerde opbrengsten kunnen worden verrekend met de getroffen voorziening.

B. Jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de financiële verordening gemeente Overbetuwe 2007, vastgesteld door de raad op 15 november 2006, laatst gewijzigd op 27 januari 2009, en de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

In deze toelichting worden de balansposten nader toegelicht.

Verder wordt, voor zover van toepassing, verwezen naar de desbetreffende staten die zijn opgenomen in het bijlagenboek. Alle financiële opstellingen in deze jaarrekening zijn in euro's.

1. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schok-effecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

2. Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden annuïteitsgewijs in maximaal 5 jaar afgeschreven.

Saldi van agio en disagio en kosten van sluiten van geldleningen worden afgeschreven in een termijn die gelijk is aan de looptijd van de lening.

Materiële vaste activa

Deze materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen vervaardigings- c.q. verkrijgingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en de waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo.

- **Materiële vaste activa met economisch nut**

Materiële vaste activa met economisch nut worden annuïteitsgewijs afgeschreven in:

- a. 60 jaar: aanleg van riolen
- b. 45 jaar: aanleg van pomphutten en persleidingen
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- d. 25 jaar: renovatie, restauratie woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- e. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen; aanleg van pompinstallaties;
- f. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; kantoormeubilair; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen; groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- g. 5 jaar: automatiseringsapparatuur en programmatuur;
- h. afschrijvingstermijn afzonderlijk vast te stellen: unieke projecten niet vallend onder het bovenstaande.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000,- worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatstgenoemde worden altijd geactiveerd.

- **Materiële vaste activa met maatschappelijk nut**

Kapitaaluitgaven in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut (aanleg, groot onderhoud en reconstructie van wegen, waterwegen; civiele kunstwerken, groen en kunstwerken) worden afgeschreven in 20 jaar.

Kapitaaluitgaven met een meerjarig maatschappelijk nut niet gedaan in de openbare ruimte worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief annuïteitsgewijs afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Passiva

Voor zover niet anders vermeld, zijn de passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- b. bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- d. van derden verkregen middelen (niet zijnde rijk, provincie, EU) die specifiek besteed moeten worden.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Waarderingsgrondslagen WNT

Algemeen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft de gemeente zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

Onzekerheid vanwege het nog aannemen van de Aanpassingswet WNT door de Eerste Kamer
De gemeente heeft de Beleidsregels toepassing WNT als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd. De Aanpassingswet WNT, die onderdeel is van dit normenkader, is nog niet door de Eerste Kamer aangenomen, hetgeen kan leiden tot aanpassingen van de verstrekte informatie uit hoofde van de Aanpassingswet WNT.

Afwijkende behandelingen interim-functionarissen niet zijnde topfunctionarissen

De gemeente heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid die het besluit d.d. 12 maart 2014 van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geeft inzake de volledige openbaarmaking van interim-functionarissen die geen topfunctie vervullen. Op basis van dit besluit kan en hoeft de gemeente niet volledig te voldoen aan de verplichting voor openbaarmaking van deze functionarissen zoals voorgeschreven in artikel 4.2 lid 2c van de Aanpassingswet WNT.

Programmarekening over begrotingsjaar 2013

PROGRAMMAREKENING OVER BEGROTINGSJAAR 2013									
Programma	Primaire begroting			Begroting na wijziging			Realisatie 2013		
	bat	last	saldo	bat	last	saldo	bat	last	saldo
Samenleven	1.728.621	13.768.825	12.040.204	2.123.043	14.303.265	12.180.222	2.297.884	12.989.328	10.691.444
Leren en Werken	6.602.994	13.804.700	7.201.706	6.413.590	14.315.531	7.901.941	6.761.786	14.731.318	7.969.532
Wonen	18.120	62.377	44.257	18.120	87.276	69.156	21.509	61.465	39.956
Verkeer	5.780	704.875	699.095	5.780	1.431.978	1.426.198	3.222	1.334.417	1.331.195
Landschap & Recreëren	0	582.716	582.716	0	811.287	811.287	-4.425	630.094	634.519
Interne zaken	261.295	5.231.891	4.970.596	269.095	6.542.270	6.273.175	418.101	5.337.263	4.919.161
Reguliere werkzaamheden	20.224.175	38.397.742	18.173.567	21.640.676	47.630.172	25.989.496	40.430.197	64.117.010	23.686.813
Subtotaal Programma's	28.840.985	72.553.126	43.712.141	30.470.304	85.121.780	54.651.476	49.928.275	99.200.894	49.272.620
Alg. dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	6.433.598	261.232	-6.172.366	6.793.022	251.183	-6.541.839	6.787.459	244.414	-6.543.045
Algemene uitkeringen	35.656.976	0	-35.656.976	34.879.458	0	-34.879.458	35.249.422	0	-35.249.422
Dividend	118.067	0	-118.067	252.176	19.045	-233.131	205.738	18.791	-186.947
Saldo financieringsfunctie	3.219.645	16.047	-3.203.598	3.274.645	14.893	-3.259.752	3.233.383	14.893	-3.218.490
Compensabele BTW en uitkering uit BTW compensatiefonds	25.000	0	-25.000	175.848	25.500	-150.348	0	0	0
Overige alg. dekkingsmiddelen	<u>1.365.951</u>	<u>2.666.975</u>	<u>1.301.024</u>	<u>145.905</u>	<u>1.183.426</u>	<u>1.037.521</u>		<u>944.899</u>	<u>944.899</u>
Subtotaal alg. dekkingmiddelen	46.819.237	2.944.254	-43.874.983	45.521.054	1.494.046	-44.027.008	45.476.001	1.222.996	-44.253.005
Onvoorzien	0	53.000	53.000	0	37.233	37.233	0	0	0
Totaal alg. dekkingsmiddelen	46.819.237	2.997.254	-43.821.983	45.521.054	1.531.279	-43.989.775	45.476.001	1.222.996	-44.253.005
Resultaat voor bestemming			-109.842			10.661.701			5.019.614

PROGRAMMAREKENING OVER BEGROTINGSJAAR 2013				
	Primaire begroting	Begroting na wijziging		Realisatie 2013
Toevoeging/onttrekking aan reserves				
Samenleven	146.094	0	584.382	0
Leren en Werken	478.020	364.676	929.060	411.842
Wonen	0	0	26.000	0
Verkeer	0	0	768.824	1.071.237
Landschap & Recreëren	0	0	165.000	0
Interne zaken	0	0	97.881	149.989
Reguliere werkzaamheden	888.071	1.793.583	13.167.718	35.365
Algemene dekkingsmiddelen	534.336	1.197.497	663.161	12.140
Subtotaal mutaties reserves	2.046.521	3.355.756	16.929.892	7.902.414
Totaal	77.706.743	78.906.136	92.921.250	107.815.567
Resultaat na bestemming	1.199.393	1.516.620	510.737	

Een positief getal = negatief resultaat
Een negatief getal = positief resultaat

Toelichting programmarekening

TOELICHTING PROGRAMMAREKENING		
Bij de najaarsnota (= begroting na wijziging) werd er een negatief rekeningsresultaat verwacht van afgerond	€ 1.517.000	
In het dienstjaar 2013 is een negatief rekeningsresultaat behaald van afgerond	€ 511.000	
Per saldo een hoger resultaat dan geraamd van	- € 1.006.000	
Oorzaak (benoeming van de producten met een afwijking groter dan € 100.000.-)		
	Voordeel	Nadeel
Programma Samenleven (voordeel € 1.489.000)		
620.00 Maatschappelijke dienstverlening	331.000	
622.00 WMO huish. Verzorging	546.000	
630.01 Welzijnsaccommodaties	129.000	
652.00 Voorzieningen gehandicapten	211.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	272.000	
Programma Leren en Werken (nadeel € 68.000)		
441.00 Openbaar VO/VWO huisvesting		106.000
611.01 Arbeidstoeleiding		398.000
723.07 Natuur- en milieu-educatie	162.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	274.000	
Programma Wonen (voordeel € 29.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	29.000	
Programma Verkeer en Vervoer (voordeel € 95.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	95.000	
Programma Landschap en Recreëren (voordeel € 177.000)		
Geen producten met een afwijking groter dan € 100.000		
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	177.000	
Programma Interne Zaken (voordeel € 1.354.000)		
960.00 Saldo kostenplaatsen	1.283.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	71.000	
Programma Reguliere werkzaamheden (voordeel € 2.303.000)		
210.00 Wegen	414.000	
240.00 Waterbeheer		101.000
610.01 Uitkeringen	369.000	
716.00 Jeugdgezondheidszorg (maatwerkdeel)	197.000	
722.00 Rioolbeheer	123.000	
810.01 Planologie en stedenbouw		148.000
822.04 Bouw- en woningtoezicht		488.000
823.00 Bouwvergunningen	187.000	
830.00 Grondexploitatie	1.625.000	
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen	125.000	
Subtotaal programma's	6.620.000	1.241.000

TOELICHTING PROGRAMMAREKENING		
	Voordeel	Nadeel
Algemene dekkingsmiddelen (voordeel € 263.000)		
921.00 Algemene uitkering	370.000	
922.00 Financiële ruimte	717.000	
922.02 Stelposten		738.000
Overige producten: saldo van de voor- en nadelen		86.000
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	1.087.000	824.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves per programma		
Samenleven		146.000
Leren en Werken	339.000	
Wonen		26.000
Verkeer	302.000	
Landschap en Recreëren		15.000
Interne Zaken		73.000
Reguliere werkzaamheden		5.055.000
Algemene dekkingsmiddelen	37.000	
Afrondingsverschillen	1.000	
Subtotaal reserves	679.000	5.315.000
TOTAAL	8.386.000	7.380.000
		1.006.000

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen					
Product- nummer	Omschrijving	Raming 2013 na wijziging	Werkelijk 2013	Voordeel/ Nadeel (-)	
a. Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is					
931.00	Baten OZB-gebruikers	838.619	834.122	-4.497	
932.00	Baten OZB-eigenaren	5.613.205	5.606.053	-7.152	
937.00	Baten Hondenbelasting	243.978	249.662	5.684	
939.00	Baten Precariobelasting	30.570	29.143	-1.427	
939.01	Baten Recognities	650	40	-610	
940.00	Lasten heffingen en invorderingen	-185.183	-175.974	9.209	
Totaal a		6.541.839	6.543.045	1.206	
b. Algemene uitkering					
921.00	Algemene uitkering	Totaal b	34.879.458	35.249.422	369.964
c. Dividend					
913.00	Deelneming/Dividend BNG	31.729	31.737	8	
	Deelneming/Dividend Vitens	129.067	122.874	-6.193	
	Deelneming Frauderisico Onderlinge	32.335	32.335	0	
	Deelneming/Dividend Ondern.cent. De Schalm	40.000	0	-40.000	
Totaal c		233.131	186.947	-46.184	
914.00	d. Saldo van de financieringsfunctie	Totaal d	3.259.752	3.218.490	-41.262
e. Saldo tussen compensabele BTW en de uitkering uit het BTW-compensatiefonds					
912.023		Totaal e	150.348	0	-150.348
f. Overige algemene dekkingsmiddelen					
922.00	Financiële Ruimte (excl. onvoorzien, zie onderaan)	-679.974	0	679.974	
922.02:					
922.020	Stelposten	-903.452	-944.899	-41.447	
922.022	Onderuitputting	545.905	0	-545.905	
	subtototaal 922.02 (excl. btw comp.f)	-357.547	-944.899	-587.352	
922.000	Onvoorzien	-37.233	0	37.233	
Totaal f		-1.074.754	-944.899	129.855	
TOTALEN		43.989.775	44.253.006	263.231	

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
921.00	Algemene uitkering voordeel € 370.000 Voordelen: In de Najaarsnota 2013 was de algemene uitkering nog gebaseerd op de meicirculaire 2013. Nadien zijn de september- en decembercirculaire ontvangen, waaruit verhogingen van de algemene uitkering voortvloeiden. Daarnaast zijn de definitieve verdeelmaatstaven verhoogd. Tenslotte hebben er de afgelopen maanden grote nabetalingen plaats gevonden over 2011 en 2012. Per saldo heeft dit geresulteerd in een <u>budgettair</u> voordeel van € 369.000 ten opzichte van de bijgestelde raming in de Najaarsnota 2013 (situatie augustus 2013). Hieronder de verschillenanalyse: I Algemene uitkering over 2013 • verhoging uitkeringsfactor met 8 punten 200.000 S • verhoging aantal verdeelmaatstaven 77.000 S • indexering WMO-uitkering 58.000 S • werkelijke inkomstenmaatstaf minder negatief 56.000 S • eenmalige compensatie invoeringskosten inburgering 20.000 I Totaal verhoging uitkering 2013 = € 411.000 II Algemene uitkering over 2011 en 2012 • 2 punten lagere uitkeringsfactor 40.000 S • diverse kleine andere afwijkingen 2.000 I Totaal verlaging uitkering 2011 en 2012 = € 42.000.			
		411.000	42.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen:

In de begroting 2014 is al rekening gehouden met deze structurele voordelen.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
922.00	Financiële ruimte voordeel € 717.000			
	Voordelen:			
	• Niet aangewend deel van de post onvoorzien 2013	37.000		S
	• De volgende bestemde financiële ruimte is in 2013 niet aangewend voor werkelijke uitgaven:	586.000		I
	a. AWBZ-pakketmaatregelen € 208.974			
	b. Versterking peuterspeelzaal € 111.411			
	c. Bijzondere bijstand kwetsbare groepen € 117.075			
	d. Financiële ruimte jaarschijf 2013 PNL € 58.294			
	e. Overige uitgaven € 40.586			
	De bedragen onder a t/m f betreffen een eenmalig voordeel omdat de financiële ruimte in 2013 niet nodig was voor deze taakvelden.			
	• De volgende eenmalige financiële ruimte is 2013 niet aangewend voor werkelijke uitgaven:	94.000		I
	a. Nat. Uitvoeringsprogr. (NUP) € 69.466			
	b. Intensivering armoedebeleid € 24.277			
	De bedragen onder a en b worden via de bestemming van het rekeningsresultaat gereserveerd.			
		717.000	0	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Met het voordeel op onvoorzien is in de begroting 2014 nog geen rekening gehouden.

Product	Toelichting	Voordelen	Nadelen	I / S
922.02	Stelposten nadeel € 738.000 Nadelen: - Op de inkomstenstelpost “onderuitputting” worden verwachte rente- en afschrijvingsvoordelen geraamd. Op deze post worden in werkelijkheid echter geen inkomsten verantwoord. Het werkelijke voordeel wordt verwerkt in de totale kapitaallasten, die worden doorbelast aan de diverse producten. Omdat er op deze stelpost dus geen werkelijke inkomsten worden verantwoord, ontstaat er op dit onderdeel een “zuiver visueel” nadeel tot het geraamde bedrag. - De restant taakstelling 2012 op de bedrijfsvoering van € 72.000 is in 2013 niet gerealiseerd. Inmiddels zijn hiervoor wel acties uitgezet en zal hierover in 2014 bij de tussentijdse rapportages over worden gerapporteerd. - De inkomstenstelpost van € 50.000 uit de heroverwegingsoperatie 2012 voor te behalen aanbestedingsvoordelen is wel gerealiseerd maar deze werkelijke realisaties zijn functioneel verwerkt. Op dit product is dus sprake van een “zuiver visueel” nadeel. - Bij de heroverwegingsoperatie 2012 is ervan uitgegaan dat de herijking van het BTW-mengpercentage tot een extra opbrengst van € 150.000 zou leiden (waarvan € 25.000 structureel). Omdat het onderzoek hierna nog niet definitief is afgerond (wachten is nog op definitief goedkeuring van de Belastingdienst) kon in 2013 nog geen opbrengst worden verantwoord hetgeen dus heeft geleid tot dit nadeel. - De interne doorbelasting van loonkosten en kosten van inhuur m.b.t. de riolering zijn ten onrechte geactiveerd. Via een aanvullende boeking zijn de werkelijke kosten alsnog aan functie 722 (riolering doorbelast). - Diverse overige kleine afwijkingen		546.000 72.000 50.000 150.000 89.000 9.000	I I
		89.000	827.000	

Toelichting bij structurele voordelen/nadelen

Geen structurele voor- of nadelen.

Mutaties op Reserves (product 980.00)

Lasten

Beheersproducten	Begr.na wijz. 2013	Rekening 2013	Verschil
* 29800042 Mutaties reserves Progr. 02/2013 e.v.	393.923	411.842,05	-17.919,05
* 29800043 Mutaties reserves Progr. 03/2013 e.v.	0	0	0
* 29800044 Mutaties reserves Progr. 04/2013 e.v.	0	0	0
* 29800045 Mutaties reserves Progr. 05/2013 e.v.	0	0	0
* 29800046 Mutaties reserves Progr. 06/2013 e.v.	1.650	12.140,00	-10.490,00
* 29800047 Mutaties reserves Progr. 07/2013 e.v.	1.952.409	2.133.669,98	-181.259,98
* 29800090 Mutaties reserves Alg.dekkingsmiddelen	5.436.829	5.344.763,00	92.066,00
Totaal lasten Reserves 2013	7.784.811	7.902.414,03	- 117.603,03

Baten

Beheersproducten	Begr. na wijz. 2013	Rekening 2013	Verschil
* 29800041 Mutaties reserves Progr. 01/2013 e.v.	-584.382	-438.474,53	-145.907,47
* 29800042 Mutaties reserves Progr. 02/2013 e.v.	-929.060	-1.286.151,08	-357.091,08
* 29800043 Mutaties reserves Progr. 04/2013 e.v.	-26.000	-265,15	-25.734,85
* 29800044 Mutaties reserves Progr. 04/2013 e.v.	-768.824	-1.071.236,55	302.412,55
* 29800045 Mutaties reserves Progr. 05/2013 e.v.	-165.000	-149.989,76	-15.011,24
* 29800046 Mutaties reserves Progr. 06/2013 e.v.	-97.881	-35.364,55	-62.516,45
* 29800047 Mutaties reserves Progr. 07/2013 e.v.	-13.167.718	-8.294.076,58	-4.873.641,42
* 29800090 Mutaties reserves Alg.dekkingsmiddelen	-1.191.027	-1.135.734,27	-55.292,73
Totaal baten Reserves 2013	-16.929.892	-12.411.291,47	-4.518.600,53

Saldo

Beheersproducten	Begr.na wijz. 2012	Rekening 2013	Verschil
*** 29800041 Mut. res. Prog. 01/2013	-584.382	-438.474,53	-145.907,47
*** 29800042 Mut. res. Prog. 02/2013	-535.137	-874.309,03	-339.172,03
*** 29800043 Mut. res. Prog. 03/2013	-26.000	-265,15	-25.734,85
*** 29800044 Mut. res. Prog. 04/2013	-768.824	-1.071.236,55	302.412,55
*** 29800045 Mut. res. Prog. 05/2013	-165.000	-149.988,76	-15.011,24
*** 29800046 Mut. res. Prog. 06/2013	-96.231	-23.224,55	- 73.006,45
*** 29800047 Mut. res. Prog. 07/2013	-11.215.309	-6.160.407,60	-5.054.901,40
*** 29800090 Mut. reserves Alg.dekkingsmiddelen	4.245.802	4.209.028,73	36.773,27
Saldo reserves 2013	9.145.081	-4.508.877,44	-4.636.203,56

Toelichting op de reserves

Toelichting op de afwijking	Bedragen voordelen	Bedragen nadelen	I / S
Mutaties reserves nadeel € 4.636.000			
Voordelen:			
Programma 01			
Hogere onttrekking uit reserves:			
• MFC aanvulling voorbereidingskrediet	3.000		I
• Kernprojecten 2008	6.000		I
• Hangplek voor jongeren	2.000		I
Programma 02			
Hogere onttrekking uit reserves:			
• Glasvezel i.c.m. realisatie camerabewaking Elst ZO	69.000		I
• Uitv. Subsidieregeling gevelstimuleringsfonds Elst ZO	16.000		I
• Vervoersmanagement Elst ZO	34.000		I
• Negatief resultaat 2013 van GR Presikhaaf	483.000		I
Programma 04			
Hogere onttrekking uit reserves:			
• Complex B 016 Afrit 38	310.000		I
• Complex B 017 Verkeers.k. Aamsestraat	33.000		I
Programma 06			
Hogere onttrekking uit reserves:			
• Inhuur continuering project digitaliseren bouwvergunningen	5.000		I
Programma 07			
• Lagere kap.lasten Verv. Materieel Opr./Vei	11.000		I
• Bijdrage geluidsschermen A50	450.000		I
• Waterhuishouding De Aam e.o.	152.000		I
• Actualisatie bestemmingsplannen	35.000		I
• Stationsgebied Zetten-Andelst	11.000		I
• Voorbereidingskrediet herinr. Valburgseweg Kokkeland	13.000		I
• Correctie op overeenkomst Heinz/grondcomplexen	29.000		I
• Lagere storting in BR riolering	265.000		I
• correctie op dekking bekostiging watergangen in wijz GRP	196.000		I

Programma 90 Algemene Dekkingsmiddelen Lagere Storting in AR restant bedrag opbr. ivm herijking mengpercent.	100.000		I
Nadelen: Programma 01 Lagere onttrekking uit reserves: - kap.lasten hockeycomplex De Pas - kap. lasten 2011 Sporthal HPC Zetten - renovatie voetbal Pnl 12-2013 - opstellen voorzieningennota - MFC aanvulling voorbereidingskrediet Programma 02 Lagere onttrekking uit reserves: - subs. Inhoudelijke samenwerking brede school - uitv. Subsidieregeling gevelstimulering Elst ZO - boerderij Lingezen: co-financiering LEADER subsidie - re-integratietraject jongeren met een WWB uitkering - hogere storting reserve ac. Parkmanagement Elst ZO - hogere storting reserve Plankosten visievorming Elst Zuid-oost Programma 03 Lagere onttrekking uit reserve: - Gekanteld werken: project/advieskosten Programma 04 Lagere onttrekking uit reserve: - Parkeren De Aam - Onderzoek verkeerskundige projecten/adviezen Programma 05 (nadeel) Lagere onttrekking uit reserve: - Park Lingezen voorbereidingskrediet 2013 Programma 06 Lagere onttrekking uit reserves: - Lagere kap.lasten nieuwe BOA voertuigen (2 stuks) - Opbrengst inruil BOA voertuig 1 (52-BJ-HK) - Lagere kap Ist Iveco Daily (BN-SX-26) - Lagere kap Ist Iveco Daily (BN-PB-74) - Vervangen handgereedschappen en kleine hulpmiddelen - Scenario's gem. Huisvesting: externe adviezen		10.000 8.000 7.000 15.000 117.000 10.000 75.000 150.000 10.000 16.500 1.000 26.000 10.000 29.000 15.000 7.000 10.000 8.000 8.000 1.000 44.000	I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I I

Programma 07			
Lagere onttrekking uit reserves:			
• Kap. Ist vervang materieel Opr/Veiligheid		18.000	I
• Realisaties wandelroutes		75.000	I
• Inrichting EHS verbinding de Leedjes Driel		40.000	I
• Dekking bekostigen watergangen		197.000	I
• Implementatie NUP gelden		47.000	I
• Investerings brandweer 2013: hydr gereedschap		2.000	I
• Investerings brandweer 2013: vervanging motorspuit		2.000	I
• Investerings brandweer 2013: inrichting posten		2.000	I
• Brandweer: bluskleiding compleet		1.000	I
• Beschikbaar stellen kredieten A77Spoorzone		5.690.000	I
• Opstellen uitvoeringskader Ecologie		4.000	I
• Energie besparende maatregelen gemeentelijke gebouwen (PNL-2013-21)		15.000	I
• Ontw. risico-analysekaart icm beleidsplan en deelname aan P. Lingezen		96.000	I
Hogere storting bestemmingsreserve Vervanging materieel		14.000	I
Programma 90 Algemene Dekkingsmiddelen			
Hogere storting voortzetting Startersleningen 2013		14.000	I
Meer rente bijgeschreven op reserves		9.000	I
Lagere onttrekking uit reserves:			
• Groenonderhoud Melkweide		7.000	I
• Lagere onttrekking MTC		48.000	I
	2.223.000	6.859.000	

Analyse begrotingsafwijkingen en -rechtmatigheid 2013

ANALYSE BEGROTINGSAFWIJKINGEN EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID 2013									
Programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2013			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Programma									
Samenleven	2.123.043	14.303.265	12.180.222	2.297.884	12.989.328	10.691.444	-174.841	1.313.937	1.488.778
Leren en Werken	6.413.590	14.315.531	7.901.941	6.761.786	14.731.318	7.969.532	-348.196	-415.787	-67.591
Wonen	18.120	87.276	69.156	21.509	61.465	39.956	-3.389	25.812	29.201
Verkeer	5.780	1.431.978	1.426.198	3.222	1.334.417	1.331.195	2.558	97.561	95.003
Landschap & Recreëren	0	811.287	811.287	-4.425	630.094	634.519	4.425	181.193	176.768
Interne zaken	269.095	6.542.270	6.273.175	418.101	5.337.263	4.919.161	-149.006	1.205.007	1.354.014
Reguliere werkzaamheden	21.640.676	47.630.172	25.989.496	40.430.197	64.117.010	23.686.813	-18.789.521	-16.486.838	2.302.683
Subtotaal Programma's	30.470.304	85.121.780	54.651.476	49.928.275	99.200.894	49.272.620	-19.457.971	-14.079.114	5.378.856

Alg. dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	6.793.022	251.183	-6.541.839	6.787.459	244.414	-6.543.045	5.563	6.769	1.206
Algemene uitkeringen	34.879.458	0	-34.879.458	35.249.422	0	-35.249.422	-369.964	0	369.964
Dividend	252.176	19.045	-233.131	205.738	18.791	-186.947	46.438	254	-46.184
Saldo financieringsfunctie	3.274.645	14.893	-3.259.752	3.233.383	14.893	-3.218.490	41.262	0	-41.262
Compensabele BTW en uitkering uit BTW compensatiefonds	175.848	25.500	-150.348	0	0	0	175.848	25.500	-150.348
Overige alg. dekkingsmiddelen	<u>145.905</u>	<u>1.183.426</u>	<u>1.037.521</u>	<u>0</u>	<u>944.899</u>	<u>944.899</u>	<u>145.905</u>	<u>238.527</u>	<u>92.622</u>
Subtotaal alg. dekkingmiddelen	45.521.054	1.494.046	-44.027.008	45.476.001	1.222.996	-44.253.006	45.053	271.050	225.998
Onvoorzien	0	37.233	37.233	0	0	0	0	37.233	37.233
Totaal alg. dekkingsmiddelen	45.521.054	1.531.279	-43.989.775	45.476.001	1.222.996	-44.253.006	45.053	308.283	263.231

ANALYSE BEGROTINGSAFWIJKINGEN EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID 2013									
	Begroting na wijziging			Realisatie 2013			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Resultaat voor bestemming			10.661.701			5.019.614			5.642.087
Toevoeging/onttrekking aan reserves									
Samenleven	584.382	0	-584.382	438.475	0	-438.475	145.907	0	145.907
Leren en Werken	929.060	393.923	-535.137	1.286.151	411.842	-874.309	-357.091	-17.919	-339.172
Wonen	26.000	0	-26.000	265	0	-265	25.735	0	25.735
Verkeer	768.824	0	-768.824	1.071.237	0	-1.071.237	-302.413	0	-302.413
Landschap & Recreëren	165.000	0	-165.000	149.989	0	-149.989	15.011	0	15.011
Interne zaken	97.881	1.650	-96.231	35.365	12.140	-23.225	62.516	-10.490	73.006
Reguliere werkzaamheden	13.167.718	1.952.409	-11.215.309	8.294.077	2.133.669	-6.160.408	4.873.641	-181.260	5.054.901
Algemene dekkingsmiddelen	<u>1.191.027</u>	<u>5.436.829</u>	<u>4.245.802</u>	<u>1.135.734</u>	<u>5.344.763</u>	<u>4.209.029</u>	<u>55.293</u>	<u>92.066</u>	<u>36.773</u>
Subtotaal mutaties reserves	16.929.892	7.784.811	-9.145.081	12.411.291	7.902.414	-4.508.877	4.518.601	-117.603	-4.636.204
Totaal	92.921.250	94.437.870		107.815.567	108.326.304		-14.894.317	-13.888.434	
Resultaat na bestemming			1.516.620			510.737			1.005.883
Een positief getal = negatief resultaat Een negatief getal = positief resultaat									

Toelichting begrotingsrechtmatigheid programmarekening

Programma 7 Reguliere werkzaamheden

Op dit programma doet zich bij de lasten een begrotingsoverschrijding van € 16.486.838,- voor. De voornaamste reden hiervan is, dat met ingang van de jaarrekening 2012 de gemeenten de lasten en baten van de grondexploitatie moeten boeken op functie 830 in de exploitatie. Via een tegenboeking wordt dit naar de balanspost gebracht.

Het direct boeken op de voorraden in de balans is dus niet meer toegestaan.

Bij de vaststelling van de begroting 2013 is bij de ramingen van baten en lasten op functie 830 hier geen rekening gehouden waardoor bij de jaarrekening 2013 zowel bij de lasten als de baten een grote overschrijding voordoet.

Toevoeging aan reserves

Bij de stortingen in de reserves (lasten) doet zich een begrotingsoverschrijding van € 117.603,-. De belangrijkste oorzaak is dat er een niet geraamde storting in de Bestemmingsreserve Spoorzone is gerealiseerd.

Van de Stadsregio Arnhem Nijmegen is als voorschot voor de aanleg gemeentelijke tunnels in 2013 een voorschot ontvangen van € 1.069.750,-.

De daadwerkelijke kosten voor het complex Spoorzone bedroegen in 2013 € 653.200,-. Het verschil tussen deze bate en lasten van € 416.550,- is gestort in de Bestemmingsreserve Spoorzone.

Toelichting begrotingsrechtmatigheid geactiveerde kapitaalluitgaven

De hierna aangegeven kredieten zijn wegens overschrijdingen nader geanalyseerd.

In deze toelichting zijn de kredieten opgenomen waarvan de overschrijding meer bedraagt dan € 50.000.

Een nadere analyse van de overige kredieten is opgenomen in het bijlagenboek.

Omschrijving	Geraamde uitgaven	Werkelijke uitgaven t/m 2013	Afwijking	Toelichting
Programma 1 Samenleven				
Gr. Onderhoud De Helster 2012	31.682,00	117.448,00	-85.766,00	Krediet is onderdeel van krediet groot onderhoud De Helster 2011. Bij de jaarrekening 2013 is er sprake van een voordeel op dit krediet van € 94.321,-.
Programma 6 Interne zaken				
Huis der gemeente: bijkomende kosten	105.190,00	123.022,66	-17.832,66	Deze posten moeten in onderlinge samenhang worden beoordeeld.
Huis der gemeente: directiekosten	1.299.166,00	1.684.747,06	-385.581,06	In de jaarrekening 2013 is er weliswaar sprake van een overschrijding t.o.v. de beschikbaar gestelde voorbereidingsbudgetten van per saldo afgerond 269.000, maar de totale kosten passen wel binnen de totaalraming van voorbereiding en bouw van het HdG. Door de diverse bijzondere ontwikkelingen is in het 2e halfjaar 2013 gewacht met het ramen van nieuwe aanvullende voorbereidingskredieten. Bij de Voorjaarsnota 2014 zal de situatie op dat moment worden bekeken en beoordeeld of deze voorbereidingskredieten zullen worden afgesloten of dat de raad zal worden voorgesteld om aanvullende kredieten beschikbaar te stellen.
Huis der gemeente: planwijziging/onvoorziën	154.425,00	0,00	154.425,00	
Huis der gemeente: startkosten	0,00	<u>19.847,82</u>	<u>-19.847,82</u>	
Totaal Huis der gemeente	1.558.781,00	1.827.617,54	-268.836,54	
Programma 07 Reguliere werkzaamheden				
Tangenten Elst: jaarschijf 2010	1.176.471,00	1.972.432,64	-795.961,64	Doel van dit krediet is het realiseren van een tangenteconstructuur in Elst. De zuidelijke tangent is inmiddels afgerond. Ten gunste van het krediet dient nog te worden verwerkt: • nog definitief af te rekenen subsidie Elst Zuidoost vanuit de Stads-regio Anrhem Nijmegen en het Ministerie van I&M • inzet restkrediet watergang. Na verwerking van de afrekening subsidie Elst Zuidoost en de inzet van het restkrediet watergang zal er geen overschrijving van dit investeringskrediet zijn.
GRP 2006: verv./verb. riolering 2006	2.541.278,00	3.010.706,15	-469.428,15	De niet geraamde hogere uitgaven worden bijna volledig gedekt door een ontvangen schadevergoeding wegens schade aan betonbuizen. Er resteert uiteindelijk een overschrijving van € 16.500,-.
Ontwikkeling Noordoevers, verlegging Valburgsestraat	56.526,00	114.875,22	-58.349,22	De niet geraamde hogere uitgaven worden volledig gedekt uit de niet geraamde ontvangsten bijdrage van derden (Uiterwaarde en K3).
A50 Valburg-Ewijk	26.000,00	270.224,00	-244.224,00	De niet geraamde hogere uitgaven worden volledig gedekt uit de niet geraamde ontvangsten bijdrage van Rijkswaterstaat.

Overzicht incidentele baten en lasten

(€ 100.000 en hoger)

Progr.	Prod.	Incidentele baten en lasten	Lasten	Baten
01	620.00	Minder aangewend budget invoeringsbudget Rijk 3D's		331.00
02	611.01	Extra gemeentelijke bijdrage aan Presikhaaf vanwege het tekort over 2013.	483.000	
02	723.07	Niet aangewend budget boerderij Lingezen. Nog geen kapitaallasten.		150.000
06	960.00	Minder doorbelasting vanwege lagere loonkosten.		1.283.000
07	210.00	Uitgesteld plaatsing VRI's		238.000
07	210.00	Lagere kap.lasten door uitgestelde investeringen wegen		238.000
07	210.00	Nog geen invulling gegeven aan de beoogde compensatie voor de wegvallende opbrengsten van oude materialen en werkzaamheden voor derden.	100.000	
07	240.00	Hogere kapitaallasten waterhuishouding de Aam	151.000	
07	716.00	Nog niet ingevulde vacature CJG Vertraging in uit te voeren projecten		197.000
07	822.04	Nog niet geheel uitvoeren v/h project geluidscherm A50		450.000
07	823.00	Hogere inkomsten bouwleges		187.000
07	830.00	Lagere uitgaven project Spoorzone		5.244.000
07	830.00	Meer ontvangen subsidie project Spoorzone		416.000
07	830.00	Hogere opbrengst reststroken.		190.000
07	830.00	Resultaat grondcomplexen	3.385.000	
07	830.00	Minder loonkosten doorbelast aan grondcomplexen dan was geraamd.	426.000	
07	830.00	Niet geraamde uitgaven van de bovenwijkse complexen B016 (Afslag 38) en B017 (Nieuwe Aamsestraat).	342.000	
90	922.00	Niet aangewende financiële ruimte		586.000
90	922.02	Onderuitputting inkomstenstelpost rente en afschrijving	546.000	
90	922.02	Geen opbrengst geraamd BTW mengpercentage voordeel	150.000	
			5.583.000	9.510.000

Overzicht aanwending Onvoorzien

Maand	Nr. wijziging	Omschrijving	Bedrag
		Raming oorspronkelijke begroting 2013 <i>Beschikking - Toevoeging +</i>	53.000
Januari	2	Boerderij Lingezen: kapitaallasten investeringsbijdrage	-11.738
	54	Herhuisvesting jongerencentrum De Uitvlucht <i>(kapitaallasten worden ingezet voor struc. huurlast; deze huurlast is lager dan het bedrag aan kapitaallasten)</i>	2.721
Februari	57	Voortzetting startersleningen 2013: beheerskosten	-2.250
Juni	64	Koop-/ruilovereenkomst ten behoeve van de Sporthal in Zetten: kosten groenbeheer.	-4.500
Restantraming in jaarrekening 2013			37.233

Balans

Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben geen balanswaarden

Materiële vaste activa

MVA met een economisch nut

	Gronden en terreinen	Woon-ruimten	Bedrijfs-gebouwen	Grond-, weg en waterbouw-kundige werken
Boekwaarde 1-1-2013	9.182.266	905.661	67.856.525	22.006.575
Investerings	2.258.726		375.574	1.636.629
Desinvesteringen	124.223	573.946	754.568	
Afschrijvingen	126.052	3.850	2.031.466	511.060
Bijdragen van derden				454.407
Afwaarderingen				
Boekwaarde 31-12-2013	11.190.717	327.865	65.446.065	22.677.737

	Vervoer-middelen	Machines, apparaten en installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1-1-2013	1.244.329	380.916	5.278.092	106.854.364
Investerings	607.685	136.276	891.300	5.906.190
Desinvesteringen	1.040.690	108.375	196.384	2.798.186
Afschrijvingen	245.464	107.123	982.078	4.007.093
Bijdragen van derden	31.948			486.355
Afwaarderingen				0
Boekwaarde 31-12-2013	533.912	301.694	4.990.930	105.468.920

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar krediet	Werkelijke uitgaven 2013	Uitgegeven t/m 2013
Vinkenhof: grond *	0	1.064.399	1.064.399
De Pas: grond*	0	370.335	370.335
Terrein Loeffen*	0	569.947	569.947
Huis der Gem.: Directiekosten	1.299.166	364.294	1.684.747
Huis der Gem.: Bijkomende kosten	1.418.511	104.466	123.023
WMO - hulpmiddelen 2011-2015	1.317.000	361.701	1.140.147
Tankautospuut Elst 2011	220.900	228.871	228.871
Vervanging Tankautospuut Zetten	220.900	233.377	233.377
GRP09: MMINV centrale persleiding Elst	300.000	122.875	135.920
GRP 2010: HWA/DWA Elst-centr. fase 1	750.000	281.202	588.866
GRP 2011: HWA/DWA Elst-centr. fase 2	640.000	603.825	622.402
GRP 2012: HWA/DWA Keijzerstr./Halstr.	400.000	222.470	204.388
GRP 2013: HWA en DWA riool Elst-Centrum	959.000	100.506	100.506

* Dit betreft een wijziging in de rubricering in verband met de afboeking van niet in exploitatie genomen bouwgronden naar de huidige waarde. In 2012 waren deze opgenomen onder de niet in exploitatie genomen bouwgronden. In 2013 zijn deze gerubriceerd onder materiële vaste activa.

Een overzicht van geraamde kredieten met de hiervoor geïnvesteerde bedragen is opgenomen in het bijlagenboek

MVA in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	Grond-, weg en waterbouwkundige werken
Boekwaarde 1-1-2013	8.592.982
Investerings	4.500.056
Desinvesteringen	126.375
Afschrijvingen	3.956.950
Bijdragen van derden	1.883.230
Bijdragen van reserves	
Afwaarderingen	
Boekwaarde 31-12-2013	7.126.483
Totaal materiële vaste activa per 31-12-2013	112.595.403

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar krediet	Werkelijke uitgaven 2013	Uitgegeven t/m 2013
<i>Tangenten Elst: jaarschijf 2010</i>	1.176.471	799.783	856.916
<i>Wegenplan 201: Boltweg (buitengeb.)</i>	955.000	83.758	688.014
<i>Bovengrondse Infra Valburgseweg</i>	435.000	378.008	382.423
<i>Hoogwaardig openbaar vervoer</i>	600.000	426.485	427.781
<i>Linge - Breedlersestraat</i>	839.500	430.099	741.310
<i>De Aam e.o. Elst: waterhuishouding</i>	1.400.000	151.779	965.105
<i>Katteleger - A15</i>	297.550	243.806	243.806
<i>Reconstructie stationsstraat Valburg</i>	204.969	115.034	115.034
<i>Fietsverbinding strandpark Slijk-Ewijk</i>	230.500	205.641	205.641
<i>RijnWaalpad: aanleg</i>	584.195	188.543	74.571
<i>LOP wandelroutes</i>	255.168	106.347	95.847
<i>Wegenplan 2012: Elst-C., Valburgseweg</i>	864.300	227.035	236.542
<i>Wegenplan 2012: Herinr. Dorpsplein Hemmen</i>	106.120	103.591	103.591

Een overzicht van geraamde kredieten met de hiervoor geïnvesteerde bedragen is opgenomen in het bijlagenboek.

Financiële vaste activa

	Kapitaalverstrekkingen overige verbonden partijen	Kapitaalverstrekking deelneming	Leningen aan woningbouw corporaties	Overige langlopende leningen
Boekwaarde 1-1-2013	544.717	1.342.681	149.625	6.547.343
Investerings	0	812	0	503.927
Desinvesteringen	0	451	0	0
Afschrijvingen/aflossingen	0	319	74.812	307.703
Afwaarderingen	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2013	544.717	1.342.723	74.813	6.743.567

	Bijdragen aan activa eigendom derden	Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regelingen	Totaal
Boekwaarde 1-1-2013	534.703	0	9.119.069
Investerings	0	0	504.739
Desinvesteringen	0	0	451
Afschrijvingen/aflossingen	24.104	0	406.938
Afwaarderingen	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2013	510.599	0	9.216.419

Voor nadere specificaties van de vaste activa wordt verwezen naar de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven (zie bijlagenboek).

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Grond- en hulpstoffen:

Niet in exploitatie genomen

bouwgronden:

3.339.615

• de boekwaarde 01-01-2013	15.732.534
• vermeerderingen in begrotingsjaar	6.677.439
• verminderingen in begrotingsjaar	8.548.000
• boekwaarde 31-12-2013	13.861.973
• voorzieningen grondexploitatie	10.522.358
	3.339.615

Specificatie boekwaarde 31-12-2013

Woningbouw actief	6.668.146
Woningbouw passief	2.640.309
Bedrijven actief	1.796.608
Bedrijven passief	268.275
Westeraam	2.488.635
	13.861.973

Aantal m2 per 31-12-2013 192.803

Gemiddelde boekwaarde per m2 17,32

Onderhanden werk:

8.370.502

• de boekwaarde 01-01-2013	10.682.588
• vermeerderingen in begrotingsjaar	2.662.256
• verminderingen in begrotingsjaar	2.318.500
• boekwaarde 31-12-2013	11.026.343
• voorzieningen grondexploitatie	2.655.842
	8.370.502

Specificatie boekwaarde 31-12-2013

Woningbouw actief	2.684.032
Woningbouw passief	-2.335
Bedrijven actief	8.344.646
Bedrijven passief	0
	11.026.343

In 2012 is het complex Molenstraat - Zetten opgenomen onder de niet in exploitatie genomen bouwgronden, voor 2013 is deze verantwoord onder de in exploitatie genomen bouwgronden

Voor een nadere uiteenzetting van de grondexploitatie zie de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

	Balanswaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2013
Vorderingen openbare lichamen	4.571.107	5.696.614		5.696.614
Overige vorderingen	4.114.798	7.908.106	2.481.807	5.426.300
	8.685.905	13.604.720	2.481.807	11.122.913

Liquide middelen

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
Kas gemeentewerf Andelst	300	300
Kas gemeentewerf Elst	13.277	3.945
Kas sportcentrum De Helster	100	100
Kas afdeling Publiekszaken	4.850	1.097
Sub kassen afd. Publiekszaken	1.500	1.500
BNG-algemeen	141.297	0
ABN-AMRO bank Overbetuwe	61.635	25.724
ABN-AMRO bank Westeraam	7.043	6.969
Min. Fin. Tunnel Rijksweg Noord	1.410	0
Min. Fin. Elst Centraal	6.752	0
Depositor rekening Tunnel Rijksweg Noord	1.060.000	1.076.000
Depositor rekening Elst Centraal	8.130.000	8.249.995
	9.428.164	9.365.631

Overlopende activa

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
Vooruitbetaalde bedragen	285.777	301.806
Nog te ontvangen bedragen	11.258	8.800
Van overheidslichamen nog te ontvangen specifieke bestedingsdoelen	0	0
	297.034	310.606

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
Algemene reserve	8.019.651	5.980.591
Bestemmingsreserves	57.536.418	51.567.306
Nog te bestemmen resultaat	-3.499.295	-510.737
	62.056.774	57.037.160
	<i>Algemene reserve</i>	<i>Bestemmings- reserve</i>
Boekwaarde 1-1-2013	8.019.651	57.536.418
Toevoeging	4.907.549	2.994.866
Onttrekking	2.566.956	4.829.615
Vermindering ter dekking van afschrijving		4.532.120
	10.360.243	51.169.548
Bestemming resultaat 2012	-4.379.652	880.358
Boekwaarde 31-12-2013	5.980.591	52.049.906
		-510.737

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.844.435	4.218.465
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.231.466	3.851.128
	7.075.901	8.069.593
	<i>Verplichtingen verliezen en risico's</i>	<i>Onderhouds- egalitatie</i>
Boekwaarde 1-1-2013	3.844.435	3.231.466
Toevoeging	603.926	916.366
Vrijval	86.842	
Aanwending	143.054	296.704
Boekwaarde 31-12-2013	4.218.465	3.851.128

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen.

Vaste schulden

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
Onderhandse leningen		
• binnenlandse banken	55.851.355	61.290.841
• buitenlandse banken	2.754.254	2.569.952
	58.605.610	63.860.792
• waarborgsommen	0	0
Totaal	58.605.610	63.860.792

De rentelast voor 2013 van deze leningen bedraagt 2.161.140

Voor een specificatie van de onderhandse leningen wordt verwezen naar de staat van geldleningen (zie bijlagenboek).

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden korter dan één jaar

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
• Kasgeldleningen	11.500.000	3.000.000
• Banksaldo BNG Algemeen	0	1.571.156
• Banksaldo BNG Elst Centraal	2	2
• Banksaldo BNG Tunnel Rijksweg Noord	4	3
• Banksaldo BNG Belastingen	96	88
• Banksaldo BNG Publiekszaken	8	10
• Banksaldo BNG Werf buitendienst OR	4	6
• Banksaldo BNG de Helster	6	6
• Banksaldo BNG Sociale Zaken	2	2
• Kruisposten Schatkistbankieren		3.002
• Overige kortlopende schulden	6.007.016	6.924.936
	17.507.137	11.499.212

Overlopende passiva

	Boekwaarde 31-12-2012	Boekwaarde 31-12-2013
• Nog te betalen bedragen	1.028.695	1.025
• Van Overheidslichamen ontvangen nog te besteden voorschotten op specifieke uitkeringen	12.607.385	13.752.475
• Vooruitontvangen bedragen	105.263	100.835
	13.741.343	13.854.335

Verloop voorschotbedragen voorfinanciëring uitkeringen specifieke bestedingsdoelen

Omschrijving	01-01-2013	toevoegingen	vrijval/ aanwending	31-12-2013
Rijksweg Noord	1.061.410	15.149	559	1.076.000
Elst Centraal	8.136.747	115.845	2.598	8.249.995
Arbeidsmarkttoeleiding	309.144	251.147	309.144	251.147
Afdracht Rijk inzake SoZa	186.308		9.915	176.394
Rijksbijdrage RWS A50	57.624	415		58.039
Subsidie frisse scholen	120.000			120.000
Rijksbijdr. Onderwijsachterstanden	81.269	7.258		88.528
Subsidie Elst zuid oost	2.600.000	680.000		3.280.000
LOP wandelroutes	9.500		9.500	0
Provinciale subsidie Energie	45.382	68.366		113.748
Stadsregio bijdrage BWS gelden	0	68.022		68.022
Project Veer Heteren - Renkum	0	68.750		68.750
Bijdrage ontwikkeling Noordoevers	0	201.852		201.852
	12.607.385	1.476.805	331.715	13.752.475

Overige bepalingen inzake de balans

Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen

Totalen Garantieverplichtingen per 31 december 2013

	Oorspronkelijk bedrag	31-12-2012	31-12-2013
WSW achtervang	62.161.500	52.029.649	52.946.119
WEW achtervang	* 167.500.000	179.420.000	167.500.000
SWS achtervang	410.378	245.077	245.077
	230.071.878	231.694.726	220.691.196
Gemeente garantie	27.380.239	18.212.450	17.504.260
Overige garanties en borgstellingen	11.236.696	11.094.232	9.522.635
	38.616.935	29.306.682	27.026.895
Totaal	268.688.813	261.001.408	247.718.091

* Dit bedrag is het aandeel van de gemeente Overbetuwe in de nog openstaande verstrekte hypotheek met NHG garantie.

Er zijn in het begrotingsjaar geen betalingen gedaan inzake de borg- en garantstelling. Voor een risico-inschatting van de gewaarborgde leningen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

- De gemeente Overbetuwe is voor 50% aandeelhouder van GEM Westeraam Elst C.V. en hoofdelijk aansprakelijk voor de door GEM Westeraam Elst C.V. aangegane verplichtingen.
- Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en de inkomensgegevens van de aanvrager. In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Overbetuwe ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Over het boekjaar 2013 wordt van het CAK een Third Party Mededeling ontvangen. Dit houdt in dat de beheersingsmaatregelen binnen het uitvoeringsproces van de eigen bijdragen WMO van het CAK voldoen aan de daaraan te stellen eisen om de juistheid en volledigheid van de berekende en opgelegde eigen bijdragen aan de aanvragers te waarborgen. Doordat bij het onderzoek voor het geven van deze mededeling de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevens van de Belastingdienst, Gemeentelijke basisadministratie, de gemeente Overbetuwe en de zorgaanbieders echter niet betrokken is, is de Third Party Mededeling niet voldoende om hierop volledig te kunnen steunen ten behoeve van de volledigheid van de eigen bijdragen in de jaarrekening 2013.

Hierdoor heeft de gemeente Overbetuwe onvoldoende zekerheid omtrent de volledigheid van de eigen bijdragen WMO van € 604.366,- in haar jaarrekening 2013. Wel kan middels de mededeling zekerheid worden verkregen dat het totaalbedrag aan vastgestelde eigen bijdragen gelijk is aan de door het CAK geïnde en doorbetaalde eigen bijdragen aan de gemeente. Hiermee beschikt door de gemeente Overbetuwe in voldoende mate over de zekerheid dat eigen bijdragen in de jaarrekening 2013 juist zijn verantwoord. Eventuele mogelijke niet verantwoorde eigen bijdragen worden geschat als niet significant c.q. materieel.

- Gemeente Overbetuwe heeft meerjarige contracten en overeenkomsten zoals voor energie, onderhoud en huur afgesloten.

Staat van reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen	Saldo1/1-2013	Rek.resultaat	Nw.s. 1/1-2013	Bespaarde rente	Rente bijgeschr
10001 Algemene Reserve	8.019.650,91-	4.379.652,11	3.639.998,80-	145.599,95-	596.388,54-
* Algemene Reserve	8.019.650,91-	4.379.652,11	3.639.998,80-	145.599,95-	596.388,54-
** Algemene Reserve	8.019.650,91-	4.379.652,11	3.639.998,80-	145.599,95-	596.388,54-
12101 BR Kunstwerken	112.541,02-	112.541,02	0,00	0,00	0
12106 BR Bovenwijkse voorz.	1.269.845,54-	353.962,00-	1.623.807,54-	64.952,30-	0
12115 BR Verv.materiaal OR/Brandw	3.347.546,96-	0	3.347.546,96-	133.901,88-	133.901,88-
12123 BR Arbeidsmarkttoeleiding	132.828,42-	132.828,42	0,00	0,00	0
12127 BR Vitens	1.396.440,00-	0	1.396.440,00-	55.857,60-	0
12128 BR Planmatig onderhoud wege	1.065.913,84-	160.568,00-	1.226.481,84-	49.059,27-	0
12129 BR Riolering	14.198.045,19-	680.510,00-	14.878.555,19-	595.142,21-	363.534,98-
12133 BR Inventaris binnensportac	238.707,46-	0	238.707,46-	9.548,30-	0
12135 BR Woningbouwbudget Stadsre	565.774,80-	0	565.774,80-	22.630,99-	0
12137 BR Huis der Gemeente	3.900.000,00-	0	3.900.000,00-	156.000,00-	0
12138 BR Opruimen explosieven	646.713,32-	69.313,00-	577.400,32-	23.096,01-	23.096,01-
12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhou	4.214.943,35-	0	4.214.943,35-	168.597,73-	0
12140 BR Voorfin. Huis der Gemeen	1.390.186,32-	0	1.390.186,32-	55.607,45-	211.607,45-
12141 BR Spoorzone	5.341.131,36-	0	5.341.131,36-	213.645,25-	0
12142 BR Tekort Presikhaaf	0	0	0,00	0,00	0
* Bestemmingsreserves Algemeen	37.820.617,58-	880.357,56-	38.700.975,14-	1.548.039,01-	732.140,32-
12206 BR Kap.I.Ambtshuis	1.442.300,00-	0	1.442.300,00-	57.692,00-	0
12207 BR Kap.I. Proj.Brede Schoo	9.116.907,44-	0	9.116.907,44-	364.676,30-	364.676,30-
12208 BR Kap.I. Hockeycomplex	1.608.459,55-	0	1.608.459,55-	64.338,38-	0
12209 BR Kapitaallasten Heteren C	5.410.850,14-	0	5.410.850,14-	216.434,01-	0
12210 BR Kap.lasten Kunstgrasveld	451.168,86-	0	451.168,86-	18.046,75-	0
12211 BR Kap.lasten sporthal HPC	1.686.114,05-	0	1.686.114,05-	67.444,56-	0
* Bestemmingsreserves tbv kap-lasten	19.715.800,04-	0	19.715.800,04-	788.632,00-	364.676,30-
** Overige bestemmingsreserves	57.536.417,62-	880.357,56-	58.416.775,18-	2.336.671,01-	1.096.816,62-
13000 Saldo jaarrekening	3.499.294,55	3.499.294,55-	0,00	0,00	0
* Resultaat na bestemming	3.499.294,55	3.499.294,55-	0,00	0,00	0
** Resultaat na bestemming	3.499.294,55	3.499.294,55-	0,00	0,00	0
*** Reserves	62.056.773,98-	0,00	62.056.773,98-	2.482.270,96-	1.693.205,16-
21005 VZ Wethouderspensioenen	3.285.436,06-	0	3.285.436,06-	131.417,44-	0
21006 VZ Planschades	30.000,00-	0	30.000,00-	1.200,00-	0
21018 VZ Wachtgelden Muziekschool	28.325,88-	0	28.325,88-	1.133,04-	0
21036 VZ Nabestaandenpensioen	238.479,03-	0	238.479,03-	9.539,16-	0
23002 VZ Afgesloten complexen	262.193,66-	0	262.193,66-	10.487,75-	0
* Voorz. verplichting, verliezen, ri	3.844.434,63-	0	3.844.434,63-	153.777,39-	0
** Voorz. verplichting, verliezen, ri	3.844.434,63-	0	3.844.434,63-	153.777,39-	0
22025 VZ. Groot onderh. gem.accom	3.231.466,49-	0	3.231.466,49-	129.258,66-	0
* Onderh.egalisatievoorz. gebouwen,	3.231.466,49-	0	3.231.466,49-	129.258,66-	0
** Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.231.466,49-	0	3.231.466,49-	129.258,66-	0
*** Voorzieningen	7.075.901,12-	0	7.075.901,12-	283.036,04-	0
**** Totaal reserves en voorzieningen	69.132.675,10-	0,00	69.132.675,10-	2.765.307,00-	1.693.205,16-
21008 VZ Dubieuze debiteuren	93.267,96-	0	93.267,96-	3.730,72-	0
21022 VZ Dubieuze debiteuren bela	266.825,00-	0	266.825,00-	10.673,00-	0
21039 VZ. Dubieuze debiteuren SoZ	2.181.537,11-	0	2.181.537,11-	87.261,48-	0
* Voorzieningen wegens oninbaarheid	2.541.630,07-	0	2.541.630,07-	101.665,20-	0
** Voorzieningen wegens oninbaarheid	2.541.630,07-	0	2.541.630,07-	101.665,20-	0
23001 VZ Verliesgevende complexen	10.046.874,25-	0	10.046.874,25-	401.874,97-	0
23003 VZ MTC	359.000,00-	0	359.000,00-	14.360,00-	0
* Voorz.verliezen ter corr.act.grond	10.405.874,25-	0	10.405.874,25-	416.234,97-	0
** Voorz.verliezen ter corr.act.grond	10.405.874,25-	0	10.405.874,25-	416.234,97-	0
*** Voorzieningen ter corr. Activa	12.947.504,32-	0	12.947.504,32-	517.900,17-	0
**** Voorzieningen ter corr. Activa	12.947.504,32-	0	12.947.504,32-	517.900,17-	0
***** Totaal	82.080.179,42-	0,00	82.080.179,42-	3.283.207,18-	1.693.205,16-

Reserves en voorzieningen	Vermeerd expl.	Vermeerd. ovg.	Vermind. expl.	Vermind. ovg.	Saldo31/12-2013
10001 Algemene Reserve	4.311.159,98-	0	2.566.956,39	0	5.980.590,93-
* Algemene Reserve	4.311.159,98-	0	2.566.956,39	0	5.980.590,93-
** Algemene Reserve	4.311.159,98-	0	2.566.956,39	0	5.980.590,93-
12101 BR Kunstwerken	0	0	0	0	0,00
12106 BR Bovenwijkse voorz.	0	0	32.538,70	0	1.591.268,84-
12115 BR Verv.materiaal OR/Brandw	437.377,00-	0	346.996,31	0	3.571.829,53-
12123 BR Arbeidsmarkttoeleiding	0	0	0	0	0,00
12127 BR Vitens	0	0	155.160,00	0	1.241.280,00-
12128 BR Planmatig onderhoud wege	11.344,00-	0	0	0	1.237.825,84-
12129 BR Riolerling	158.826,00-	0	7.479.430,00	0	7.921.486,17-
12133 BR Inventaris binnensportac	0	0	238.707,46	0	0,00
12135 BR Woningbouwbudget Stadsre	0	0	0	0	565.774,80-
12137 BR Huis der Gemeente	0	0	0	0	3.900.000,00-
12138 BR Opruimen explosieven	0	0	8.650,50	0	591.845,83-
12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhou	0	0	309.281,85	0	3.905.661,50-
12140 BR Voorflin. Huis der Gemeen	373.951,00-	0	5.846,60	0	1.969.898,17-
12141 BR Spoorzone	416.550,89-	0	0	0	5.757.682,25-
12142 BR Tekort Presikhaaf	500.000,00-	0	482.600,00	0	17.400,00-
* Bestemmingsreserves Algemeen	1.898.048,89-	0	9.059.211,42	0	32.271.952,93-
12206 BR Kap.I.Ambtshuis	0	0	0	0	1.442.300,00-
12207 BR Kap.I. Proj.Brede Schoo	0	0	478.020,00	0	9.003.563,74-
12208 BR Kap.I. Hockeycomplex	0	0	56.339,61	0	1.552.119,94-
12209 BR Kapitaallasten Heteren C	0	0	178.441,00	0	5.232.409,14-
12210 BR Kap.lasten Kunstgrasveld	0	0	24.405,00	0	426.763,86-
12211 BR Kap.lasten sporthal HPC	0	0	47.918,05	0	1.638.196,00-
* Bestemmingsreserves tbv kap-lasten	0	0	785.123,66	0	19.295.352,68-
** Overige bestemmingsreserves	1.898.048,89-	0	9.844.335,08	0	51.567.305,61-
13000 Saldo jaarrekening	0	0	0	0	0,00
* Resultaat na bestemming	0	0	0	0	0,00
** Resultaat na bestemming	0	0	0	0	0,00
*** Reserves	6.209.208,87-	0	12.411.291,47	0	57.547.896,54-
21005 VZ Wethouderspensionen	531.116,00-	0	0	39.492,86	3.777.059,20-
21006 VZ Planchades	45.051,73-	22.350,95-	0	67.402,68	30.000,00-
21018 VZ Wachtgelden Muziekschool	5.407,00-	0	0	9.982,56	23.750,32-
21036 VZ Nabestaandenpensioen	0	0	0	26.175,96	212.303,07-
23002 VZ Afgesloten complexen	0	0	83.270,22	3.571,30	175.352,14-
* Voorz. verplichting, verliezen, ri	581.574,73-	22.350,95-	83.270,22	146.625,36	4.218.464,73-
** Voorz. verplichting, verliezen, ri	581.574,73-	22.350,95-	83.270,22	146.625,36	4.218.464,73-
22025 VZ. Groot onderh. gem.accom	916.366,00-	0	0	296.704,19	3.851.128,30-
* Onderh.egalisatievoorz. gebouwen,	916.366,00-	0	0	296.704,19	3.851.128,30-
*** Onderhoudsegalisatievoorzieningen	916.366,00-	0	0	296.704,19	3.851.128,30-
*** Voorzieningen	1.497.940,73-	22.350,95-	83.270,22	443.329,55	8.069.593,03-
**** Totaal reserves en voorzieningen	7.707.149,60-	22.350,95-	12.494.561,69	443.329,55	65.617.489,57-
21008 VZ Dubieuze debiteuren	0	0	0	0	93.267,96-
21022 VZ Dubieuze debiteuren bela	113.575,81-	0	0	87.894,63	292.506,18-
21039 VZ. Dubieuze debiteuren SoZ	0	0	85.504,40	0	2.096.032,71-
* Voorzieningen wegens oninbaarheid	113.575,81-	0	85.504,40	87.894,63	2.481.806,85-
** Voorzieningen wegens oninbaarheid	113.575,81-	0	85.504,40	87.894,63	2.481.806,85-
23001 VZ Verliesgevende complexen	3.385.325,43-	0	1.575.079,87	0	11.857.119,81-
23003 VZ MTC	962.080,22-	0	0	0	1.321.080,22-
* Voorz.verliezen ter corr.act.grond	4.347.405,65-	0	1.575.079,87	0	13.178.200,03-
** Voorz.verliezen ter corr.act.grond	4.347.405,65-	0	1.575.079,87	0	13.178.200,03-
*** Voorzieningen ter corr. Activa	4.460.981,46-	0	1.660.584,27	87.894,63	15.660.006,88-
**** Voorzieningen ter corr. Activa	4.460.981,46-	0	1.660.584,27	87.894,63	15.660.006,88-
***** Totaal	12.168.131,06-	22.350,95-	14.155.145,96	531.224,18	81.277.496,45-

Toelichting Reserves en Voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen 2013 (werkelijke cijfers), inclusief achtergrondinformatie en een toelichting op de volgende mutaties 2013:

- Voor reserves: mutaties > € 50.000
- Voor voorzieningen: mutaties > € 40.000

I. Reserves

Onderdeel A: Algemene reserve

10001 Algemene Reserve

Bestemming:

- deels buffer voor opvang eenmalige risico's
- andere deel in principe vrij aanwendbare middelen om eenmalige (grote) uitgaven te dekken

Achtergrondinformatie:

In de paragraaf weerstandsvermogen bij de programmabegroting worden o.a. de risico's, die beslag leggen op eenmalige dekkingsmiddelen zoveel mogelijk uitgedrukt in bedragen en vindt er een confrontatie plaats met de beschikbare eenmalige dekkingsmiddelen, waarvan de algemene reserve de belangrijkste is.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	3.639.999
+ rentetoevoeging	596.388
+ storting tlv expl.	4.311.160
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	- 2.566.956
Werkelijke stand 31-12-2013	5.980.591

Toelichting mutatie 2013

Zie overzicht verderop.

Onderdeel B: Bestemmingsreserves (BR)

Bestemmingsreserves algemeen

12106 BR Bovenwijkse voorzieningen

Bestemming:

Dekking van kosten van voorzieningen, die niet alleen van belang zijn voor één bepaald gebied maar voor meerdere wijken van nut zijn

Achtergrondinformatie:

In deze reserve worden ten laste van grondexploitaties vaste bedragen per m2 gestort ter bekostiging van -zoals de naam al aangeeft- bovenwijkse voorzieningen.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.623.808
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-32.539
Werkelijke stand 31-12-2013	1.591.269

Toelichting mutatie 2013

De vermindering van € 32.539 betreft een onttrekking ten behoeve van het project Verkeersoplossing Nieuwe Aamsestraat (PNL-post 46-2011).

12115 BR Vervanging materiaal OR en Veiligheid

Bestemming:

Dekking kapitaallasten van investeringen van vervanging van materieel.

Achtergrondinformatie:

Deze bestemmingsreserve is gebaseerd op het in april 2009 door de raad vastgestelde herziene systeem van "vervanging materieel afdelingen Openbare Ruimte en Veiligheid". De reserve wordt gevoed met stortingen ten laste van de exploitatie. Op deze wijze ontstaat er een jaarlijks gelijke belasting van het gemeentebudget, worden grote schommelingen op de afzonderlijke begrotingsposten voorkomen en is er een goede basis voor de jaarlijkse berekening van de uurtarieven van de machines en voertuigen. In 2014 zal een actualisatie van deze bestemmingsreserve plaatsvinden.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	3.347.547
+ rentetoevoeging	133.902
+ storting tlv expl.	437.377
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-346.996
Werkelijke stand 31-12-2013	3.571.830

Toelichting mutatie 2013

Om de kapitaallasten van investeringen van voorgaande jaren te dekken is een bedrag van € 346.996 onttrokken.

De jaarlijkse storting in de reserve bedraagt € 425.237. Daarnaast is € 12.140 inruilwaarde van enkele voertuigen in de reserve gestort. Tenslotte is er rente (€ 133.902) op het saldo bijgeschreven.

12127 BR Vitens

Bestemming:

Opvang tekort dat is ontstaan door verkoop aandelen Vitens

Achtergrondinformatie:

In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens aan dat bedrijf verkocht voor een bedrag van € 2.327.400. Hoewel dit bedrag gedurende vijftien jaar (in 2007 t/m 2021) in gelijke termijnen zal worden ontvangen, diende op grond van de BBV-voorschriften de gehele verkoopopbrengst te worden verantwoord in boekjaar 2006, het jaar waarin de transactie feitelijk plaatsvond. Met ingang van de begroting 2007 was echter rekening gehouden met een structurele jaarlijkse ontvangst van € 155.160 (= 1/15e deel van de verkoopopbrengst). Om te voorkomen dat vanaf 2007 in de begroting een gat zou ontstaan ter grootte van dit bedrag, is via de bestemming van het rekeningsresultaat 2006 de verkoopopbrengst gestort in een nieuw gevormde bestemmingsreserve Vitens. Gedurende vijftien jaar (voor het eerst in 2007) wordt conform de oorspronkelijke bedoeling jaarlijks een bedrag van € 155.160 aan deze bestemmingsreserve onttrokken om de begroting sluitend te krijgen.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.396.440
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-155.160
Werkelijke stand 31-12-2013	1.241.280

Toelichting mutatie 2013

Betreft vaste jaarlijkse beschikking ten gunste van de exploitatie.

12128 BR Planmatig onderhoud wegen

Bestemming:

Buffer voor het geval de onderhoudskwaliteit van de wegen te wensen overlaat door onvoldoende budget.

Achtergrondinformatie:

De bestemmingsreserve is vanaf 2007 voornamelijk bedoeld om als buffer te dienen voor het geval de onderhoudskwaliteit van de wegen te wensen zou overlaten t.g.v. onvoldoende budget. Verder dient de bestemmingsreserve om jaarlijks de overschotten en tekorten op het product onderhoud wegen te egaliseren.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.226.482
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	11.344
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2013	1.237.826

Toelichting mutatie 2013

De storting heeft betrekking op de jaarlijkse bijdrage (€ 11.344) van een zandleverancier voor het onderhoud van wegen.

Bij het vaststellen van de jaarrekening zal ter egalisatie een bedrag van € 175.902 aan de bestemmingsreserve worden toegevoegd. Dit is het voordeel op het product onderhoud wegen.

12129 BR Riolering

Bestemming:

bepierking noodzakelijke tariefsverhogingen rioolheffing op basis van Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) en opvang van de kosten van het waterplan in de komende jaren.

Achtergrondinformatie:

Op 20 augustus 2013 is het GRP 2013-2017 door de raad vastgesteld. In dit GRP zijn de noodzakelijke maatregelen op het gebied van afvalwater, regenwater en grondwater opgenomen en de financiële consequenties die daaruit voortkomen.

Het GRP gaat uit van de stand van de bestemmingsreserve per 1-1-2013 van € 8.078.555. Daarin is ook rekening gehouden met de effecten uit de heroverwegingsvoorstellen van november 2012.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	14.878.555
+ rentetoevoeging	363.535
+ storting tlv expl.	158.826
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	- 7.479.430
Werkelijke stand 31-12-2013	7.921.486

Toelichting mutatie 2013

a. Mutatie per 1-1-2013 (onttrekkingen):

Bij de heroverwegingen 2012 is besloten om € 6.800.000 van de BR riolering aan te wenden ter afboeking van diverse maatschappelijke investering (€ 3.400.000) en een zelfde bedrag toe te voegen aan de algemene reserve.

b. Rentevoeging: de rentetoevoeging is berekend over de boekwaarde per 1-1-2013 incl. de hiervoor vermelde mutatie n.a.v. de heroverwegingen 2012.

c. Overige storting:

1. € 114.000 toegevoegd in verband met in het voorjaarsnota begrote voordeel op rente (laagere boekwaarde per 1 januari 2013).
2. Bij de vaststelling van het nieuwe GRP is een voordeel van € 44.826 berekend.

d. Overige onttrekkingen (naast de onder a. vermelde post):

1. Conform de primaire begroting is het nadelig saldo voor het product riolering ad € 374.142 onttrokken aan de bestemmingsreserve.
2. Per 1-1-2013 is het tarief voor de rioolheffing met 3% verlaagd. Dit leidt tot een extra onttrekking uit de BR van € 112.288.
3. In het nieuwe GRP is opgenomen, dat de kosten voor het waterbeheer worden betrokken in de kostendekking: extra kosten € 193.000.

Per saldo leiden de mutaties onder c. en d. tot een onttrekking op begrotingsbasis van € 520.604. Op basis van de producten riolering en baten rioolheffing blijkt dat de werkelijke onttrekking moet zijn: € 125.736. Rekening houdende met hiervoor vermelde begrotingsmutaties dient via de bestemming van het rekeningresultaat 2013 een toevoeging aan deze bestemmingsreserve plaats te vinden van € 394.868 (zie tevens de toelichting hierop in programmarekening).

12133 BR vervanging inventaris binnensportaccommodaties

Bestemming:

Opvang kosten inventaris binnensportaccommodaties.

Achtergrondinformatie:

Deze bestemmingsreserve is in 2008 gevormd onder gelijktijdige opheffing van de volgende bestemmingsreserves:

12116	BR Inventaris sportzaal Westeraam Elst	€	8.160
12117	BR Sportinventaris De Helster	€	66.817
12120	BR Inventaris De Kruisakkers	€	21.773
00000	BR Materiaal gymnastiek	€	<u>133.872</u>
	Totaal	€	230.622

Tevens zijn de vrijgevallen stortingen ad € 8.085 van de eerste drie genoemde bestemmingsreserves gestort in deze nieuwe bestemmingsreserve. Het totaal saldo kwam hiermee op € 238.707.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	238.707
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-238.707
Werkelijke stand 31-12-2013	0

Toelichting mutatie 2013

Op grond van de Heroverwegingsnota 2012 is het volledige saldo van deze BR in 2013 vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve.

12135 BR Besteding woningbouwbudget Stadsregio Arnhem/Nijmegen

Bestemming:

Dekking uitgaven besteding van het woningbouwbudget Stadsregio Arnhem/Nijmegen.

Achtergrondinformatie:

Het college kan de ontvangen gelden van de Stadsregio besteden aan projecten en activiteiten ter bevordering van de (ver- en) nieuwbouw van woningen in het algemeen en het realiseren van betaalbare woningen in het bijzonder. Kader is de "Verordening besteding woningbouwbudget KAN gemeente Overbetuwe 2005-2010".

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	565.775
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	
Werkelijke stand 31-12-2013	565.775

Toelichting mutatie 2013

Geen mutatie in 2013.

12137 BR Huis der Gemeente

Bestemming:

Dekking meerkosten Huis der Gemeente.

Achtergrondinformatie:

In mei 2007 heeft de raad besloten om een investeringsbedrag van € 25,3 mln beschikbaar te stellen voor de realisatie van een nieuw Huis der Gemeente. Bij raadsbesluit van 23 februari 2010 heeft de raad ingestemd met een verhoging van het investeringsbedrag met € 3,9 mln tot € 29,2 mln. Deze verhoging van € 3,9 mln wordt gedekt door deze bestemmingsreserve die is gevormd ten laste van de algemene reserve.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	3.900.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	
Werkelijke stand 31-12-2013	3.900.000

Toelichting mutatie 2013

Geen mutaties in 2013.

12138 BR Opruimen explosieven

Bestemming:

Dekking kosten van opruimen explosieven.

Achtergrondinformatie:

Tot en met 2009 konden gemeenten voor het opruimen van explosieven bijdragen declareren bij het rijk. Per 1-1-2010 is hiervoor de nieuwe "bommenregeling" in de plaats gekomen en ontvangt onze gemeente een vast bedrag per opgeleverde nieuwbouwwoning over het voorgaande jaar. Op basis van inschattingen is de verwachting dat de jaarlijkse ontvangst niet geheel nodig zal zijn om in de komende jaren eventuele explosieven te ruimen. Daarom is met de in 2010 ontvangen bijdrage (gebaseerd op het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in 2009) een nieuwe bestemmingsreserve gevormd waaruit de kosten van het opruimen gedekt kunnen worden. (Zie ook toelichting op pagina 15 en 16 van de Programmabegroting 2012).

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	577.400
+ rentetoevoeging	23.096
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-8.651
Werkelijke stand 31-12-2013	591.845

Toelichting mutatie 2013

De onttrekking betreft de dekking voor het ontwikkelen van een risico-analysekaart explosieven conform de 66^e adm. wijziging 2013. Via de bestemming rekeningsresultaat 2013 zal nog een bedrag van € 65.320 aan deze bestemmingsreserve worden onttrokken.

12139 BR Afslag 38 Elst/Oosterhout

Bestemming:

Dekking kosten verkeerskundige aanpassingen afslag 38.

Achtergrondinformatie:

De gemeente Overbetuwe moet financieel bijdragen in een verkeerskundige oplossing die leidt tot een goede ontsluiting van Park 15. Voor een goede ontsluiting zijn aanpassingen aan afslag 38 noodzakelijk.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	4.214.943
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-309.281
Werkelijke stand 31-12-2013	3.905.662

Toelichting mutatie 2013

De vermindering van € 309.281 betreft een onttrekking ten behoeve van (plan)kosten van verkeerskundige aanpassingen aan afslag 38 conform de 8e begrotingwijziging 2011.

12140 BR Voorfinanciering Huis der Gemeente

Bestemming:

Opvangen tijdelijk ontbrekende dekkingsmiddelen nieuwe Huis der Gemeente.

Achtergrondinformatie:

Twee belangrijke dekkingsmiddelen voor de kapitaallasten van de nieuwe huisvesting, te weten de verkoopopbrengst van de bestaande panden en de vermindering van de formatie, zullen nog niet (geheel) beschikbaar zijn op het moment dat de nieuwe huisvesting in gebruik zal zijn genomen. Om deze tijdelijk ontbrekende dekkingsmiddelen te kunnen opvangen, is deze bestemmingsreserve

voorfinanciering ingesteld.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.390.186
+ rentetoevoeging	211.607
+ storting tlv expl.	373.951
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-5.846
Werkelijke stand 31-12-2013	1.969.898

Toelichting mutatie 2013

De rentetoevoeging van € 188.518 betreft 4% over het saldo op 1-1-2013 van deze bestemmingsreserve (€ 1.390.186) en 4% rente over het saldo op 1-1-2013 van de bestemmingsreserve Huis der Gemeente (12137) (€ 3.900.000).

De storting van € 373.951 betreft de niet aangewende financiële ruimte voor het nieuwe Huis der Gemeente in 2013. De beschikbare (structurele) financiële ruimte is € 445.000. De werkelijke kapitaallasten over 2013 bedragen € 71.049. De resterende financiële ruimte van € 373.951 is conform de primaire begroting 2013 aan deze bestemmingsreserve toegevoegd.

De onttrekking van € 5.846 betreft de dekking voor onderzoekskosten scenario's nieuwe huisvesting conform de 10^e begrotingswijziging 2013.

12141 BR Spoorzone

Bestemming:

Opvang nadelige saldo project Spoorzone.

Achtergrondinformatie:

Ter dekking van het te verwachten nadelige saldo is er in 2012 een bestemmingsreserve gevormd van afgerond € 5,5 miljoen.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	5.341.131
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	416.551
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2013	5.757.682

Toelichting mutatie 2013

Jaarlijks wordt het saldo per 31 december van het bovenwijks complex B012 Spoorzone verrekend met deze bestemmingsreserve. Omdat in het jaar 2013 meer subsidie was ontvangen dan dat er uitgaven waren gedaan, is over 2013 sprake van een positief saldo van € 416.551. De storting in deze bestemmingsreserve betreft het positieve saldo 2013.

12142 BR Tekort Presikhaaf

Bestemming:

Opvang tekorten bij Presikhaaf.

Achtergrondinformatie:

Door het ontbreken van enig weerstandsvermogen zijn aanvullende gemeentelijke bijdragen in de komende jaren onvermijdelijk. Hierop is door de raad geanticipeerd via een aangenomen amendement (nr. 3) bij de behandeling van de begroting 2013 op 6 november 2012. Op basis hiervan is deze bestemmingsreserve gevormd die met ingang van 2013 stapsgewijs wordt opgebouwd met € 0,5 miljoen per jaar.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	0
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	500.000
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-482.600
Werkelijke stand 31-12-2013	17.400

Toelichting mutatie 2013

De storting van € 500.000 betreft de vorming van de bestemmingsreserve conform de 9e begrotingswijziging 2013 (Najaarsnota 2013).

De onttrekking van € 482.600 betreft de extra gemeentelijke bijdrage aan Presikhaaf vanwege het tekort over 2013. Zie ook de toelichting bij product 611.01 Arbeidstoeleiding.

Bestemmingsreserves opvang kapitaallasten

12206 BR Kapitaallasten Ambtshuis

Bestemming:

Dekking kapitaallasten investering aankoop Ambtshuis Elst.

Achtergrondinformatie:

De aankoopkosten van het ambtshuis worden in 40 jaar afgeschreven en de jaarlijkse kapitaallasten worden gedekt met de jaarlijkse rente over bovenvermelde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.442.300
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	
Werkelijke stand 31-12-2013	1.442.300

Toelichting mutatie 2013

Geen mutatie in 2013.

12207 BR kapitaallasten Project Brede School

Bestemming:

Dekking van een deel van de kapitaallasten van het project brede school (PBS).

Achtergrondinformatie:

De middelen van de reserve worden conform het BBV niet ineens in mindering gebracht op deze economische investeringen, maar bruto verantwoord via inzet van genoemde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	9.116.907
+ rentetoevoeging	364.677
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-478.020
Werkelijke stand 31-12-2013	9.003.564

Toelichting mutatie 2013

De rentetoevoeging 2013 bedraagt € 364.677 (4%).

Jaarlijks wordt een bedrag uit deze reserve onttrokken van € 478.020 ter dekking van de kapitaallasten.

12208 BR kapitaallasten Hockeycomplex

Bestemming:

Dekking van de kapitaallasten van het hockeycomplex⁷

Achtergrondinformatie:

De kapitaallasten van het hockeycomplex worden jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investeringen in de aanleg van de kunstgrasvelden, was- en kleedaccommodaties en het parkeerterrein worden lineair afgeschreven in resp. 30, 40 en 20 jaar. Over de bestemmingsreserve wordt jaarlijks 4,5% rente berekend. (Rentepercentage afgestemd op percentage dat gehanteerd wordt voor de investering.)

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.608.459
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-56.339
Werkelijke stand 31-12-2013	1.552.120

⁷ Via de 3e begrotingswijziging 2014 wordt de bestemming van deze bestemmingsreserve deels gewijzigd. Het gedeelte van de bestemmingsreserve voor de was- en kleedaccommodatie zal namelijk worden ingezet ter dekking van de realisering van een 3e kunstgrasveld. Omdat de investering van een 3e kunstgrasveld wat lager dan is dan het beschikbare bedrag voor de was- en kleedaccommodatie zal (in 2014) een bedrag van € 69.149 vrijvallen en worden toegevoegd aan de algemene reserve.

Toelichting mutatie 2013

Vermindering betreft de kapitaallast 2013.

12209 BR kapitaallasten Heteren-Centrum

Bestemming:

Dekking van een deel van de kapitaallasten van het project Heteren-Centrum.

Achtergrondinformatie:

Op 26 augustus 2008 heeft de raad ingestemd met het project Heteren Centrum. De kapitaallasten van dit project zullen gedeeltelijk gedekt worden door jaarlijkse onttrekkingen aan deze nieuw gevormde bestemmingsreserve.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	5.410.850
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-178.441
Werkelijke stand 31-12-2013	5.232.409

Toelichting mutatie 2013

De mutatie 2013 betreft het gedeelte van de kapitaallast van het maatschappelijk vastgoed waarover lineair wordt afgeschreven.

12210 BR kunstgras Spero

Bestemming:

Dekking van de kapitaallasten van de investering kunstgras bij Spero

Achtergrondinformatie:

De kapitaallasten van één van de kunstgrasvelden van Spero worden jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investering wordt lineair afgeschreven in 30 jaar.

Over de bestemmingsreserve wordt jaarlijks 4,5% rente berekend.

Indien het 2e trainingsveld van Spero niet omgezet zou zijn in een kunstgrasveld had de gemeente groot-onderhoud aan dit veld moeten uitvoeren. De middelen voor dit groot-onderhoud zijn gestort in deze bestemmingsreserve. Spero betaalt jaarlijks de extra lasten voor een 2^e kunstgrasveld ten opzichte van de lasten van een natuurgrasveld. Het bedrag van het niet uitgevoerde groot-onderhoud valt in 15 jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	451.169
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-24.405

Werkelijke stand 31-12-2013	426.764
------------------------------------	----------------

Toelichting mutatie 2013

De vermindering betreft de kapitaallasten van het veld in 2013.

12211 BR kapitaallasten sporthal HPC

Bestemming:

Dekking van een gedeelte de kapitaallasten van sporthal HPC

Achtergrondinformatie:

De raad heeft op 26 januari 2010 ingestemd met de bouw van de sporthal bij het Hendrik Pierson College. De extra kapitaallasten van de sporthal worden jaarlijks gedekt door onttrekkingen uit deze bestemmingsreserve. De investering wordt lineair afgeschreven in 15, 20 en 40 jaar tegen 4,5% rente.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	1.686.114
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-47.918
Werkelijke stand 31-12-2013	1.638.196

Toelichting mutatie 2013

De vermindering betreft de kapitaallasten in 2013.

II. Voorzieningen

Egalisatievoorzieningen

21005 Voorziening Wethouderspensioenen

Bestemming:

Opvang van toekomstige pensioenverplichtingen van wethouders.

Achtergrondinformatie:

Elk jaar wordt de noodzakelijke omvang van de voorziening berekend door een extern bureau (Raet).

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	3.285.436
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	531.116
+ overige toevoegingen	
- verminderings	-39.493
Werkelijke stand 31-12-2013	3.777.059

Toelichting mutatie 2013

In 2013 is € 39.493 aan pensioen uitbetaald aan een aantal ex-wethouders. Op basis van de berekening (d.d. september 2013) moet de voorziening € 3.777.059 bedragen per 31 december 2013. Daarom is een bedrag van € 531.116 in de voorziening gestort (conform de 9e begrotingswijziging 2013).

21006 Voorziening Planschades

Bestemming:

Opvang kosten van planschades en kosten externe adviezen hierover.

Achtergrondinformatie:

Team Beleidsrealisatie maakt jaarlijks een actueel overzicht van de verwachte planschades. Het niveau van de voorziening wordt hierop afgestemd bij het samenstellen van de jaarrekening. Het beleid van de gemeente is erop gericht om met ontwikkelaars overeenkomsten te sluiten zodat eventuele planschadeclaims voor risico zijn van de ontwikkelaar.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	30.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	45.052
+ overige toevoegingen	22.351
- verminderingen	-67.403
Werkelijke stand 31-12-2013	30.000

Toelichting mutatie 2013

De vermindering van € 67.403 betreft ten dele advieskosten, namelijk € 23.534. Daarnaast zijn er voor € 43.869 uitkeringen planschade geweest in 2013 die ten laste kwamen van deze voorziening. De toevoeging van € 22.351 zijn terugontvangen bedragen op grond van planschadeovereenkomsten die met ontwikkelaars zijn afgesloten en ontvangen leges voor ingediende aanvragen planschade. Op basis van een berekening moet de voorziening € 30.000 bedragen per 31 december 2013. Daarom is een bedrag van € 45.052 in de voorziening gestort.

21018 Voorziening Wachtgeld Muziekschool

Bestemming:

Verschuldigde wachtgeldbetalingen i.v.m. liquidatie van de stichting Streekmuziekschool.

Achtergrondinformatie:

Het saldo per 31-12-2013 is gebaseerd op een geactualiseerde berekening naar de situatie op die datum.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	28.326
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	5.407
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-9.983
Werkelijke stand 31-12-2013	23.750

Toelichting mutatie 2013

Eind 2013 is een nieuwe berekening opgesteld om de hoogte van de benodigde middelen in de voorziening te kunnen bepalen. Er is per 31 december 2013 een bedrag van € 23.750 nodig om te kunnen voldoen aan de toekomstige wachtgeldverplichtingen.

De vermindering 2013 betreft het saldo van de betaalde wachtgelden 2013 en de ontvangen bijdrage van Lingewaard over voorgaande jaren.

21036 Voorziening Nabestaandenpensioen

Bestemming:

Opvang lasten nabestaandenpensioen wethouders.

Achtergrondinformatie:

De stand van deze voorziening is afgestemd op ontwikkelingen van de ambtenaren CAO. In januari 2010 heeft een herberekening plaatsgevonden als gevolg van de nieuwe ambtenaren CAO. Een extern bureau (Raet) berekent de uitbetalingen aan de nabestaande.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	238.479
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-26.176
Werkelijke stand 31-12-2013	212.303

Toelichting mutatie 2013

In 2013 is € 26.176 aan nabestaandenpensioen uitbetaald aan de nabestaande van een ex-wethouder.

Voorzieningen onderhoud gebouwen/inventaris

22025 Voorziening groot-onderhoud gemeentelijke accommodaties

Bestemming:

Opvang/egalisatie kosten groot-onderhoud van een groot aantal gemeentelijke gebouwen.

Achtergrondinformatie:

Met ingang van 2013 beschikt de gemeente over een digitaal systeem waarin de onderhoudsplanningen van alle gemeentelijke accommodaties zijn verwerkt. De onderbouwing van de voorziening is afgestemd op de nieuwe MeerjarenOnderhoudsPlanningen (MOP's) die in het laatste kwartaal van 2013 door een extern bureau zijn opgesteld.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	3.231.466
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	916.366
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-296.704
Werkelijke stand 31-12-2013	3.851.128

Toelichting mutatie 2013

De storting van € 916.366 betreft de jaarlijkse structurele storting. De vermindering van € 296.704 betreft tal van onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen.

Voorzieningen grondexploitatie

23001 Voorziening Verliesgevende complexen (bestemd)

Bestemming:

Opvang verliezen grondcomplexen.

Achtergrondinformatie:

Jaarlijks worden actuele berekeningen gemaakt van de grondcomplexen en wordt de stand van de voorziening afgestemd op de te verwachten verliezen.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	10.046.874
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	3.385.325
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-1.575.080
Werkelijke stand 31-12-2013	11.857.120

Toelichting mutatie 2013

De onttrekking van € 1.575.080 heeft betrekking op (gedeeltelijke) vrijval van de complexen; Spoorallee (€ 641.465), Herontwikkeling Centrum Elst (€ 543.385), De Merm (€ 173.073), De Hoge Wei (€ 140.816), Valburgseweg (€ 60.000) en diverse kleine mutaties (€ 16.341).

De storting van € 3.385.325 betreft de complexen Steenbeekstraat (€ 1.352.406), Elst Centraal (€ .200.000), Prinses Irenestraat (€ 606.178), De Merm Oost (€ 152.414), Rijksweg Zuid 1-3-5 (€ 32.414), Aamseplas (€ 24.697) en diverse kleine mutaties (€ 17.216).

23002 Voorziening Afgesloten complexen (bestemd)

Bestemming:

Opvang nakomende kosten uit afgesloten grondcomplexen

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	262.194
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingen	-86.842
Werkelijke stand 31-12-2013	175.352

Toelichting mutatie 2013

De stand van de voorziening is eind 2013 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing. Hierbij bleek dat een bedrag van € 86.842 kon vrijvallen.

23003 Voorziening MTC (bestemd)

Bestemming:

Opvang mogelijke nakomende verliezen uit het project MTC

Achtergrondinformatie:

Heeft betrekking op panden, die destijds zijn aangekocht voor dit project en waarvan afwikkeling nog moet plaatsvinden met de diverse partijen.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	359.000
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	962.080
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2013	1.321.080

Toelichting mutatie 2013

Op basis van een opgave van de makelaar die de panden in verkoop heeft, over de verwachte verkoopprijzen van de MTC-panden is de voorziening met € 962.080 opgehoogd naar € 1.321.080.

Voorzieningen Debiteuren

21008 Voorziening Dubieuze debiteuren

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze debiteuren

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	93.268
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	
Werkelijke stand 31-12-2013	93.268

Toelichting mutatie 2013

Geen mutatie in 2013.

21022 Voorziening Dubieuze debiteuren belastingen

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze belastingdebiteuren

Achtergrondinformatie:

Behoeft geen nadere toelichting.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	266.825
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	113.576
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-87.895
Werkelijke stand 31-12-2013	292.506

Toelichting mutatie 2013

De stand van de voorziening is eind 2013 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing.

21039 Voorziening Dubieuze debiteuren Soza

Bestemming:

Opvang verliezen uit dubieuze debiteuren Soza

Achtergrondinformatie:

Bijstandsvorderingen moeten op grond van de voorschriften zijn opgenomen op de balans. Omdat naar verwachting van de afdeling Sociale Zaken niet alle vorderingen kunnen worden geïncasseerd is tegelijkertijd een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Jaarrekening 2013	
Werkelijke stand 1-1-2013	2.181.537
+ rentetoevoeging	
+ storting tlv expl.	
+ overige toevoegingen	
- verminderingsen	-85.504
Werkelijke stand 31-12-2013	2.096.033

Toelichting mutatie 2013

De stand van de voorziening is eind 2013 afgestemd op een geactualiseerde onderbouwing.

Specificatie onttrekkingen uit Algemene Reserve 2013

Op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen boekjaar 2013

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
NJN 2013: Nieuwe BR Tekort Presikhaaf	500.000,00	9-2013	
PNL-post 23a-2013: Bijdrage ODRA	246.430,00	1-2013	
MTC eenmalig 2013	202.681,42	prim. begr.	
Dekking nadelig begrotingssaldo heroverweging	156.691,00	1-2013	
PNL-post 3-2013: Park Lingezege	149.988,76	1-2013	
Startersleningen eenmalig 2013	112.964,65	prim. begr.	
Rekeningresultaat 2012: Ondernemersfonds	81.040,00		234-2013
PNL-post 12a-2013: Glasvezel i.c.m. realisatie camerabewaking	69.449,02		235-2013
NJN 20123: Geurbeperkende maatregelen Homoetsestraat	35.000,00	9-2013	
Opstellen uitvoeringskader Ecologie	31.475,00		65-2013
Decentralisaties 3D's Jeugdzorg	30.800,00		256-2013
PNL-post 2a-2013: bovensch. coörd. / samenw. brede school	30.275,00	1-2013	
Implementatie NUP gelden	28.427,50		60-2013
PNL-18a-2013: pilot energiescans Elst Zuidoost	20.000,00		235-2013
PNL-post 12-2013: Renovatie voetbalvelden	13.398,71	1-2013	
PNL-post 13a-2013: Inventarisatie en op peil brengen 16 kasten	12.500,00	1-2013	
PNL-post 5-2013: Adviezen verkeerskundige projecten/ adviezen	10.592,00	1-2013	
Groenonderhoud Melkweide	8.237,20	prim. begr.	
Decentralisaties 3D's AWBZ	8.088,96		256-2013
Subsidie stichting Kloppend Hart voor Lingewaard	8.000,00		51-2013
Afschrijving boekwaarde BOA voertuig (44VDF1)	7.828,37		62-2013
Aankoopkosten (notariskosten) gronden Steenbeekstraat	1.558,00	6-2013	
Gekanteld werken	265,15		63-2013
Subtotaal	1.765.690,74		

Op basis van restantkredieten voorgaande jaren

Reden onttrekking	Onttrekking	Begr.wijz.	Adm.wijz.
PNL-post 23-2012: bijdrage geluidsschermen A50	450.000,00	1-2012	
Waterhuishouding De Aam	151.778,95		11-2008
PNL-post 12b: glasvezel i.c.m. realisatie camerabewaking	75.000,00	1-2012	
Actualisatie bestemmingsplannen	35.258,14	2007/2010	
PNL-post 12h-2012: verv.management Elst Zuidoost	34.030,18	1-2012	
PNL-post 12c-2012: Uitv. Subsidie regeling gevelstimulering Elst Zuidoost	15.736,88	1-2012	
Vorbereidingskrediet Valburgseweg Kokkeland	13.167,44		85-2011
Stationsgebied Zetten-Andelst	10.641,16	9-2011	
PNL-post 2008: Kernprojecten 2008	5.990,00	1-2008	
Digitaliseren brondocumenten	4.836,16		61-2012
Aanvullend krediet MFC Valburg	3.275,70		92-2012
PNL-post 57-2009: hangplek voor jongeren	1.551,04	1-2009	
Subtotaal	801.265,65		
Totaal	2.566.956,39		

Specificatie stortingen in Algemene Reserve 2013

Op basis van begrotings- en administratieve wijzigingen boekjaar 2013

Reden storting	Storting	Begr.wijz.	Adm.wijz.
Onttrekking uit BR Riolering	3.400.000,00	1-2013	
Heroverweging: uitkeringen algemene bijstand	600.000,00	prim.begr.	
Vrijval BR vervanging BR binnensportaccommodaties	238.707,46	1-2013	
Re-integratie trajecten ex-inburgeraars	26.423,91		59-2013
PNL-post 12a-2012: Fac. Parkmanagement Elst Zuid Oost	16.500,00	1-2012	
Rentebaten startersleningen	15.619,77		57-2013
Onkostenvergoeding raad	9.667,00	prim.begr.	
Aanvullende storting re-integratie trajecten ex-inburgeraars	2.823,09		59-2013
PNL-post 32a-2012: Plankosten visievorming Elst Zuid Oost	1.418,75	1-2012	
Totaal	4.311.159,98		

Overig

Gebeurtenissen na Balansdatum

Geen.

WNT

WNT

OP 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. In deze nieuwe wet zijn regels vastgelegd over de maximale bezoldiging van bestuurders en topfunctionarissen in de (semi)publieke sector. Jaarlijks wordt de WNT-norm vastgesteld in een ministeriële regeling.

Rapportage WNT

De WNT is van toepassing voor de gemeente Overbetuwe. De WNT verplicht te rapporteren over de bezoldiging van bestuurders en topfunctionarissen. Voor de gemeenten is de functie van gemeentesecretaris en van griffier aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT. Daarnaast wordt transparantie gevraagd over bezoldiging van overige (interne en externe) functionarissen en ontslagvergoedingen die in het verslagjaar boven een gestelde norm uitkomen.

Uitvoering WNT

De gemeente Overbetuwe heeft in 213 geen bezoldiging verstrekt aan functionarissen die hoger is dan de maximale norm van € 228.559. Conform de beleidsregels toepassing WNT hebben wij in onderstaande tabel voor de gemeentesecretaris en de griffier de voorgeschreven informatie opgenomen. Voor niet-topfunctionarissen is er geen informatie opgenomen omdat geen enkele medewerker boven de norm uitkomt.

a	b	c	d	e	f	g	h	i
Dhr. T.M.M. Hoex	Gemeentesecretaris	01.01.2013 – 31.12.2013, 1,00 fte	n.v.t.	€ 110.772,64	€ 0	€ 571,40	€ 0	€ 19.688,16
Dhr. drs. A.J. van den Brink	Griffier	01.01.2013 – 31.12.2013, 0,89 fte	n.v.t.	€ 68.575,36	€ 0	€ 48,60	€ 0	€11.625,46

Verklaring van de letters:

- a. de naam
- b. de functie
- c. de duur en omvang van het dienstverband
- d. het jaar waarin het dienstverband is beëindigd
- e. de beloning
- f. door de werkgever vrijwillig betaalde sv-premies
- g. de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen
- h. de in het boekjaar verrichte uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband
- i. de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn

Overzicht SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa						
I N D I C A T O R E N									
BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SISA tussen medeoverheden)	Heronder per regel een beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting afwijking	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 06	
			1 2007-003917	€ 708.375	€ 0	€ 821.791	€ 580.000		
			2 2009-004356	€ 408.047	€ 195.877	€ 408.047	€ 672.448		
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Toelichting afwijking	
					Afspraak	Realisatie			
					Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 02	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05		
			1 2007-003917	Nee					
			2 2009-004356	Nee					
OCW	D9	Onderwijsachterstandenb eeld 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnormen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)			
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04			
			€ 24.082	€ 4.950	€ 0	€ 92.278			
I&M	E26	Spoorse door-snijdingen, tranche 1 Regeling eenmalige uitkeringen spoorse doorsnijdingen Gemeenten	Afspraak	Aantal afgeronde projecten (jaar T) Realisatie	Eindverantwoording Ja/Nee				
			Aard controle R Indicatornummer: E26 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E26 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E26 / 03				
			2	0	Nee				
SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. d	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze				
			Aard controle R Indicatornummer: G1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1 / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1 / 03				
			229,75	11,55	Nee				
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na contr	Heronder per regel een gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); incl	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G1A / 05		
			1 1734 (Overbeteuw)	260,00	14,95	184,77	9,03		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WVB gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op gron	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06	
			€ 6.358.962	€ 143.747	€ 458.291	€ 2.378	€ 89.257	€ 0	

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 10		
			€ 104.555	€ 36.044	€ 0	Ja		
SZW	G3	Bestuit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2013 Bestuit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01 € 92.806 Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07 € 0	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02 € 9.456 Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08 € 0	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03 € 24.314 Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze. Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09 Ja	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04 € 47.316	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05 € 10.929	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06 € 0
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2013 Wet participatiebudget (WPB) Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht d Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 01 810 Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07 Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5 / 02 Ja	Besteding (jaar T) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 03 € 1.046.040	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: G5 / 04 € 124.932	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget Aard controle R Indicatornummer: G5 / 05 € 1.305	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: G5 / 06 € 0	Besteding (jaar T) Regelluw Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van machteven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk Aard controle R Indicatornummer: G5 / 07 € 0

Bijlagen

Lijst met gebruikte afkortingen

AR	Algemene Reserve
AWBZ	Algemene wet bijzondere bijstand
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BR	Bestemmings Reserve
CAK	Centraal advieskantoor bijzondere ziektekosten
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CNME	Centrum voor Natuur en Milieu Educatie
DOP	Dorps Ontwikkelingsplan
EFRO	Europees Fonds Regionale Ontwikkeling
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GMO	Gemeentelijke mobiliteitsplan Overbetuwe
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
ISV	Investering Stedelijke Vernieuwing
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen
LEA	Lokaal educatieve agenda
LOGA	Landelijk overleg gemeentelijke arbeidsvoorwaarden
MFA	Multifunctionele accommodatie
MFC	Multifunctioneel Centrum
MRA	Milieu Regio Arnhem
MTC	Multimodaal Transportcentrum
NME	Natuur en Milieu Educatiecentrum
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma
ODRA	Omgevingsdienst Regio Arnhem
P&C	Planning en Control
PGB	Participatiebudget
POA	Platform Onderwijs Arbeidsmarkt
PPO	Praktijk onderzoek Plant en Omgeving
RBT	Regionaal Buro Toerisme
RMC	Regionale meldings- en coördinatiepunt
ROC	Regiobaal Opleidingscentrum
RPB	Regionaal programma bedrijventerreinen
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
SEB	Sociaal Economisch Beleidsplan
SROI	Social Return On Investment
STA	Subsidie-, tarieven- en accommodatiebeleid
TS	Tankautospuit (type brandweervoertuig)
VSV	Voortijdige Schoolverlaters
WGR	Wet Gemeenschappelijke regelingen
WGS	Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening
WIJ	Wet investeren in Jongeren
WMO	Wet maatschappelijke Ondersteuning
WUW	Wet uitkering Wegen
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken naar Vermogen
ZAT	Zorg Advies Team

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deloitte Accountants B.V.
Meander 551
6825 MD Arnhem
Postbus 30265
6803 AG Arnhem

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9777
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Overbetuwe te Elst

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de, in de jaarstukken in onderdeel B opgenomen, jaarrekening 2013 van de gemeente Overbetuwe gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de programmarekening over 2013 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT. Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het Controleprotocol WNT.

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de gemeenteraad op 18 februari 2014 en de operationalisering van het normenkader voor rechtmatigheid in de beheersorganisatie van de gemeente. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit van 16 december 2008 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Overbetuwe een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2013 als van de activa en passiva per 31 december 2013 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en de Beleidsregels toepassing WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2013 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Arnhem, 16 juni 2014
Deloitte Accountants B.V.
Was getekend: drs. M. Knip RA

Dorpsstraat 67
6661 EH Elst
Postbus 11
6660 AA Elst
telefoon (0481) 362 300
fax (0481) 372 482

info@overbetuwe.nl
www.overbetuwe.nl